

Załącznik do Uchwały
Nr...../...../15
Rady Powiatu Włoszczowskiego
z dnia.....2015 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO NA LATA 2016-2022

SPIS TREŚCI

1	Wstęp	4
2	Ogólna charakterystyka Powiatu Włoszczowskiego	7
3	Struktura demograficzna i społeczna w Powiecie Włoszczowskim	12
1.	Demografia wraz z prognozą demograficzną oraz ogólna charakterystyka społeczności powiatu	12
2.	Poziom wykształcenia w Powiecie Włoszczowskim	16
3.	Źródła utrzymania mieszkańców powiatu	17
4.	Warunki mieszkaniowe	18
5.	Aktywność mieszkańców oraz kapitał społeczny	19
4	Stan oraz dostępność mieszkańców do infrastruktury społecznej	23
1.	Edukacja	23
2.	Kultura	29
3.	Bezpieczeństwo mieszkańców	31
4.	Ochrona zdrowia	34
5.	Sport	37
5	Organizacja oraz najważniejsze instytucje pomocy społecznej w Powiecie Włoszczowskim	40
1.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie	42
2.	Punkt Interwencji Kryzysowej we Włoszczowie (przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie)	46
3.	Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności we Włoszczowie (przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie)	48
4.	Dom Pomocy Społecznej (DPS) dla Osób Przewlekłe Psychiczenie Chorych we Włoszczowie	50
5.	Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ) w Ostrowie (gmina Krasocin)	51
6.	Punkt Konsultacyjno – Doradczy dla Niepełnosprawnych Mieszkańców Powiatu Włoszczowskiego we Włoszczowie	54
7.	Organizacja i formy rodzinnej pieczy zastępczej	55
8.	Gminne ośrodki pomocy społecznej	59
6	Analiza głównych problemów społecznych w Powiecie Włoszczowskim	60
1.	Ubóstwo	61

2.	Bezrobocie i rynek pracy	62
3.	Niepełnosprawność	70
4.	Problemy dotyczące rodziny i dziecka	81
4.1.	<i>Rodzinna Piecza Zastępcza</i>	82
4.2.	<i>Pozostałe problemy dotyczące rodziny i dziecka</i>	86
5.	Długotrwała lub ciężka choroba (w tym zdrowie psychiczne) oraz starość	90
7	Analiza SWOT	93
8	Założenia realizacyjne i finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	97
1.	Zdiagnozowane problemy, potrzeby oraz kierunki działań w sferze społecznej	97
2.	Założenia finansowe realizacji Strategii	100
9	Misja Powiatu Włoszczowskiego w sferze społecznej	102
10	Priorytety powiatu w sferze społecznej - cele strategiczne i operacyjne	103
11	Działania i zadania w ramach wypracowanych celów operacyjnych	105
12	Nawiązanie do strategicznych dokumentów wyższego rzędu na poziomie województwa, kraju oraz Unii Europejskiej	118
1.	EUROPA 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	118
2.	Strategia Rozwoju Kraju 2020	120
3.	Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020	121
4.	Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020	121
5.	Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020	122
6.	Świętokrzyski Program Pomocy Społecznej na lata 2012-2017	124
13	System wdrażania Strategii	124
14	System monitoringu Strategii oraz sposoby jej oceny	126
15	Podsumowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Włoszczowskiego	129

1 Wstęp

Problemy społeczne zostały zdefiniowane w wielu opracowaniach z zakresu nauk społecznych i humanistycznych. Poniżej, wskazano dwie (wybrane) definicje, które stanowią punkt wyjścia do rozważań nad potrzebą opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

🚩 Problem społeczny jest stanem (wzbudzającym zaniepokojenie) traktowanym przez znaczną liczbę osób jako niepożądany (szkodliwy), o którym jednocześnie utrzymuje się opinia, że może być zmieniony poprzez działania zbiorowe (Paul B. Horton i Gerald R. Leslie)

🚩 Problemy społeczne to ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić (R. Maris)

Podstawowymi dokumentami planistycznymi w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym są gminne i powiatowe strategie rozwiązywania problemów społecznych, które w założeniu mają doprowadzać do rozwiązywania kluczowych problemów społecznych na określonym terytorium. Strategie społeczne powinny być wyrazem zintegrowanego planowania społecznego oraz określać sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez zarządzanie procesem rozwoju, integracji i szeroko rozumianej polityki społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych (SRPS) Powiatu Włoszczowskiego jest wieloletnim dokumentem programowym, na podstawie którego w latach 2016-2022 będzie realizowana kompleksowa polityka społeczna powiatu. Zadaniem strategii jest wytyczenie kierunków działań, które służyć mają rozwiązywaniu niekorzystnych zjawisk społecznych oraz inspirować podmioty działające w szeroko rozumianej sferze społecznej do znajdowania najlepszych rozwiązań trudnych problemów społecznych. Opracowany dokument nie ogranicza

się w swych zapisach tylko do działań dla instytucji samorządowych. Strategia stanowi również wyzwanie dla całej społeczności lokalnej i wszystkich organizacji działających w obszarze polityki społecznej w Powiecie Włoszczowskim. Celem Strategii jest koordynacja działań różnych podmiotów w zakresie polityki społecznej.

Kompleksowa i prawidłowo zbudowana strategia rozwiązywania problemów społecznych winna obejmować wszystkie obszary polityki społecznej, które mogą przyczynić się do lepszego funkcjonowania społeczności lokalnej, a w konsekwencji poprawy warunków życia mieszkańców danej jednostki administracyjnej.

Odporządnie zaplanowanie rozwoju społecznego jest również bardzo ważne, w kontekście możliwości pozyskania przez powiat środków na cele społeczne z funduszy UE na lata 2014-2020 oraz wszelkich innych środków publicznych i prywatnych.

Co ważne, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Włoszczowskiego na lata 2016-2022 jest zgodna i wpisuje się w cele polityki społecznej na poziomie województwa, kraju oraz Unii Europejskiej.

Ustawa o samorządzie powiatowym określa zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, które powiat musi wykonywać. W katalogu zadań powiatu znajdują się również zadania, które dotyczą rozwiązywania problemów społecznych. Są to m.in. edukacja publiczna; promocja i ochrona zdrowia; pomoc społeczna; wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej; polityka prorodzinna; wspieranie osób niepełnosprawnych; porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli; przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy; współpraca i działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Obowiązek prawny opracowania i realizacji strategii na szczeblu powiatowym wynika z ustawy o pomocy społecznej, na mocy której do zadań własnych powiatu należy „opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie

gminami". Ustawa o pomocy społecznej wskazuje, że Strategia powinna zawierać w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Metodologia prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Włoszczowskiego:

- Zebranie oraz przeanalizowanie danych statystycznych, informacji i materiałów niezbędnych do przygotowania diagnozy społecznej Powiatu Włoszczowskiego
- Identyfikacja i analiza najważniejszych problemów społecznych powiatu
- Opracowanie projektu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Włoszczowskiego
- Akceptacja projektu dokumentu przez władze powiatowe oraz mieszkańców i wszystkie instytucje zainteresowane kwestiami społecznymi
- Wypracowanie ostatecznego kształtu części diagnostycznej i strategiczno - programowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
- Przyjęcie dokumentu Uchwałą Rady Powiatu oraz rozpoczęcie jej realizacji.

Struktura Strategii – najważniejsze elementy:

- ~ **pierwsza część (diagnostyczna):** diagnoza społeczna Powiatu Włoszczowskiego - część ta bazuje na informacjach, danych oraz opracowaniach pochodzących przede wszystkim z następujących źródeł: Starostwo Powiatowe we Włoszczowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie, Powiatowy Urząd Pracy we Włoszczowie, Główny Urząd Statystyczny oraz Urząd Statystyczny w Kielcach

- ~ **druga część (strategiczno – programowa):** zdefiniowanie i przeanalizowanie najważniejszych problemów społecznych w Powiecie Włoszczowskim, analiza SWOT sfery społecznej, określenie Misji Powiatu w obszarze polityki społecznej oraz celów strategicznych i operacyjnych, a także kierunków działań w obszarze społecznym; w części tej przedstawiono również sposób realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej ramy finansowe, a także przeanalizowano zgodność z najważniejszymi dokumentami wyższego rzędu z zakresu polityki społecznej (wojewódzkimi, krajowymi, europejskimi) oraz wypracowano system jej wdrażania i monitorowania.

2 Ogólna charakterystyka Powiatu Włoszczowskiego

Początki osadnictwa na terenach obecnego powiatu włoszczowskiego są bardzo dawne. Badania archeologiczne datują najstarsze ślady pobytu człowieka na wczesny mezolit.

Współczesna struktura Powiatu Włoszczowskiego została utworzona w 1999 r. w ramach reformy administracyjnej, a jego powierzchnia wynosi 908 km². Powiat składa się z sześciu gmin:

- 1 miejsko - wiejskiej: Włoszczowa (z ośrodkiem powiatowym jakim jest położone centralnie miasto Włoszczowa, które skupia najważniejsze funkcje administracyjne, gospodarcze itd.)
- 5 gmin wiejskich: Kluczewsko, Krasocin, Moskorzew, Radków oraz Secemin.

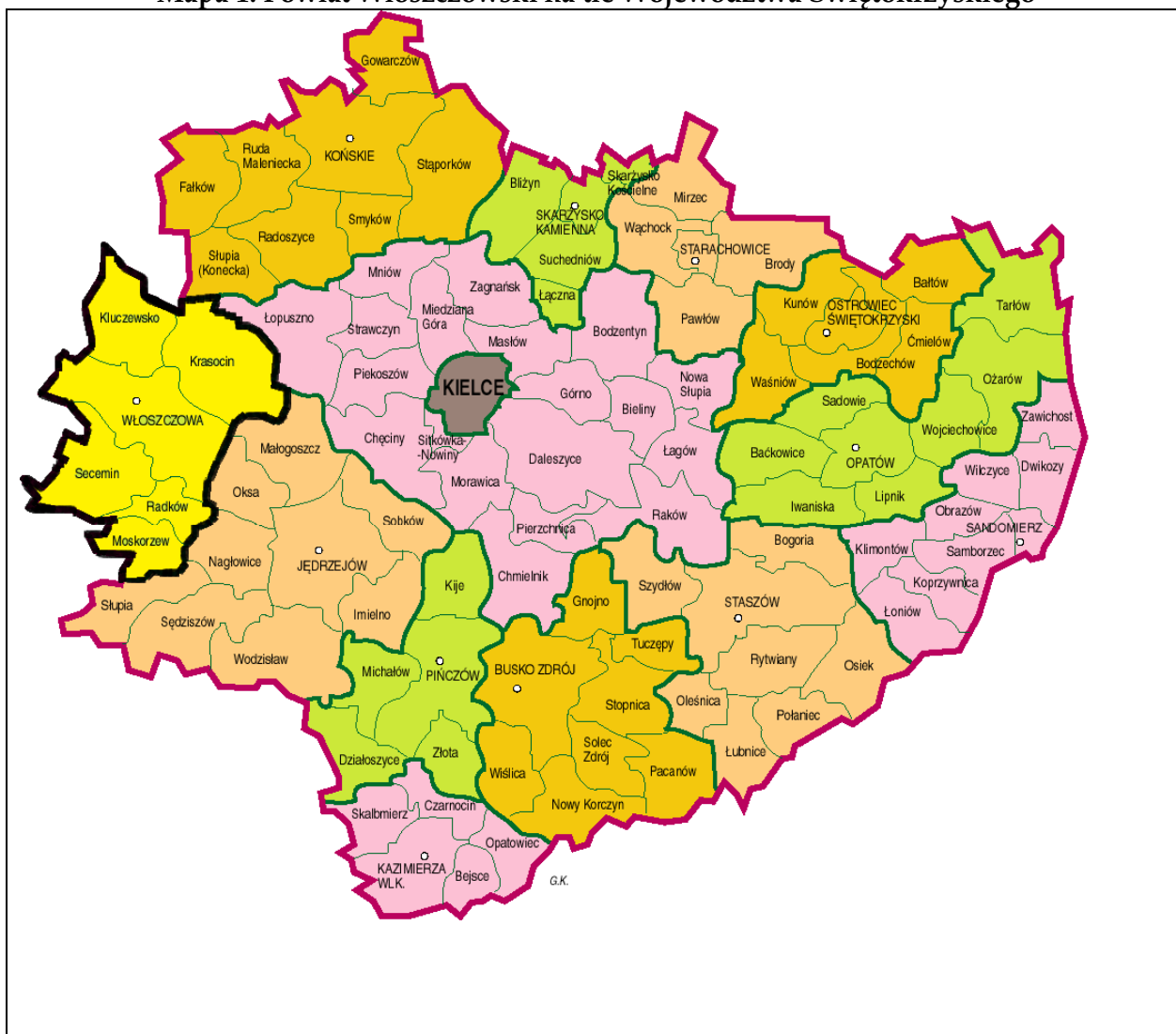
W gminach zlokalizowanych w Powiecie Włoszczowskim znajduje się 1 miasto, 160 miejscowości oraz 125 sołectw. Powiat Włoszczowski jest jednym z 13 powiatów zlokalizowanych w województwie świętokrzyskim. Powiat położony jest w najdalej na zachód wysuniętej części województwa. Powiaty bezpośrednio graniczące z Powiatem Włoszczowskim to:

- od północy: powiat konecki
- od północnego-wschodu: powiat kielecki

- od południa i południowego – wschodu: powiat jędrzejowski
- od zachodu: powiat zawierciański i powiat częstochowski (województwo śląskie)
- od północnego-zachodu: powiat radomszczański (województwo łódzkie).

Do najbliższych położonych Powiatu Włoszczowskiego znaczących ośrodków przemysłowych i regionalnych zaliczyć należy: Kielce, Częstochowę, Katowice, Kraków oraz Łódź.

Mapa 1. Powiat Włoszczowski na tle Województwa Świętokrzyskiego

Źródło: <http://www.bratalbert.org>

Powiat Włoszczowski wchodzi w skład prowincji Małopolskiej oraz podprowincji Wyżyny Środkowo-Małopolskiej. Przeważająca część powiatu położona jest na obszarze makroregionu Wyżyna Przedborska (mezoregiony: Niecka Włoszczowska i Pasma Przedborsko-Małoskie). Jedynie południowe obrzeża powiatu znajdują się w makroregionie Niecka Nidziańska (mezoregion Płaskowyż Jędrzejowski).

Bogactwem powiatu są surowce mineralne - zwłaszcza wapienie i piaski, które koncentrują się przede wszystkim w północnej i centralnej części powiatu. Powiat Włoszczowski jest obszarem typowo rolniczym (ok. 50% gruntów stanowią użytki rolne). Dominującą część powierzchni powiatu zajmują gleby słabe (klasa V) i najslabsze (klasa VI). Powiat Włoszczowski posiada znaczne obszary leśne. Wskaźnik lesistości powiatu wynosi ponad 40%. Sieć rzeczną powiatu tworzą Biała Nida i Pilica z dopływami: Czarną Włoszczowską, Zwleczą, i Kurzelówką. Ponadto, na terenie powiatu znajdują się liczne bagna oraz zbiorniki retencyjne i stawy rybne. Pod względem hydrograficznym Powiat Włoszczowski leży w lewostronnym dorzeczu rzeki Wisły. Przez obszar powiatu przebiega ważny wododział rozgraniczający zlewnie Nidy i Pilicy. Powiat Włoszczowski położony jest w zasięgu głównych zbiorników wód podziemnych. Główne zbiorniki wód podziemnych na terenie powiatu to GZWP nr 408 i 409 — Niecka Miechowska oraz GZWP nr 416 — Małoszcz.

Pod względem geobotanicznym obszar Powiatu Włoszczowskiego położony jest w Krainie Świętokrzyskiej, w dwóch okręgach —Włoszczowsko-Jędrzejowskim oraz Chęcińskim. Ze względu na duże walory przyrodniczo-krajobrazowe znacząca część powiatu została objęta prawną ochroną przyrody. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni powiatu ogółem wynosi ponad 46%.

Obszary chronione zlokalizowane na terenie Powiatu Włoszczowskiego:

- Przedborski Park Krajobrazowy
- Włoszczowsko-Jędrzejowskiego Obszar Chronionego Krajobrazu
- Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu
- Konecko-Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu

- rezerваты przyrody (Rezerwat leśny Bukowa Góra, Rezerwat faunistyczny (ornitologiczny) Ługi, Rezerwat leśny Oleszno oraz Rezerwat stepowy Murawy Dobromierskie)
- obszary chronione NATURA 2000 (Specjalny Obszar Ochrony (SOO) Ostoja Przedborska; Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Górnej Pilicy; Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Białej Nidy)
- liczne pomniki przyrody oraz użytki ekologiczne.

Powiat Włoszczowski posiada na swoim obszarze wiele obiektów i miejsc o charakterze zabytkowym (głównie sakralnych). Do najważniejszych zaliczyć należy:

- pozostałości grodziska we Włoszczowie oraz gródek w Bebelnie
- gotyckie kościoły (pokolegiacki kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Kurzelowie, kościół p.w. św. Małgorzaty w Moskorzewie, kościół p.w. św. Katarzyny i Jana Ewangelisty w Seceminie oraz kościół p.w. św. Jakuba w Stanowiskach)
- zabytki z XVI-XVII w. (zbór ariański w Ludyni, ruiny zboru w Łapczynej Woli, tzw. murowaniec w Moskorzewie oraz gotyckie ruiny w Gruszczynie)
- kościoły barokowe (kościół p.w. Wniebowzięcia NMP we Włoszczowie (sanktuarium maryjne), wczesnobarokowy kościół p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Floriana w Czarncy, kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Olesznie oraz późnobarokowy kościół p.w. św. Wawrzyńca w Kluczewsku)
- kościoły klasycystyczne (p.w. Wszystkich Świętych we Włoszczowie, p.w. Nawiedzenia NMP w Koniecznie, p.w. św. Tekli w Krasocinie, neogotycki kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Dzierzgowie)
- nielicznie zachowane budowle drewniane (kaplica cmentarna św. Anny w Kurzelowie, kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych w Kossowie oraz kościół p.w. św. Michała Archanioła w Bebelnie)
- drewniane dwory szlacheckie w Ludyni oraz w Woli Świdzińskiej
- dwory i pałace murowane często otoczone parkami podworskimi – m.in. w Olesznie oraz Kwilinie

- zabudowania gospodarczej przemysłowe (holenderski wiatrak w Krasocinie oraz spichlerz w Kluczewsku)
- przydrożne kapliczki, krzyże i figury świętych (m.in. rzeźby św. Jana Nepomucena oraz św. Floriana).

Głównym węzłem drogowym w powiecie jest miasto Włoszczowa. Przez teren Powiatu Włoszczowskiego przebiegają cztery rodzaje dróg publicznych: droga krajowa (nr 78), wojewódzkie (nr: 742, 795, 785 i 786), a także powiatowe oraz gminne. Ponadto, przez obszar powiatu przebiegają dwie ważne linie kolejowe o znaczeniu ogólnokrajowym: Centralna Magistrala Kolejowa Warszawa – Katowice (linia nr 4) oraz linia nr 61: Kielce – Częstochowa. Najstynniejszą stacją kolejową powiatu jest stacja Włoszczowa Północ (jedyna stacja kolejowa położona na Centralnej Magistrali Kolejowej, na której zatrzymują się pociągi pasażerskie).

Poziom skanalizowania poszczególnych gmin w powiecie jest niski lub bardzo niski. Znacznie lepszy jest poziom zwodociągowania. Z instalacji wodociągowych korzysta ponad 70% mieszkańców Powiatu Włoszczowskiego (z instalacji kanalizacyjnej ponad 40%). Na terenie powiatu zlokalizowana jest także infrastruktura telekomunikacyjna, energetyczna oraz ciepłownicza. Ważnym problemem rozwojowym powiatu jest brak sieci gazowej.

Istotny wpływ na rozwój powiatu ma turystyka i rekreacja. W Powiecie Włoszczowskim stosunkowo dobrze rozwinięta jest infrastruktura szlaków turystycznych oraz ścieżek przyrodniczych. Na terenie powiatu znajdują się także obiekty pełniące funkcje turystyczno - rekreacyjne (m.in. nowoczesna kryta pływalnia „Nemo” we Włoszczowie czy zbiornik Klekot koło Łachowa). Ważnym elementem infrastruktury turystycznej powiatu są gospodarstwa agroturystyczne.

Pod względem gospodarczym, w Powiecie Włoszczowskim dominuje profil rolniczo - przemysłowy. W gminach wiejskich głównym sektorem gospodarki jest rolnictwo. Gospodarstwa rolne funkcjonujące w powiecie wykazują znaczne rozdrobnienie. W mieście Włoszczowa dominujący jest przemysł.

Spośród ogólnej liczby podmiotów gospodarczych w powiecie 96% podmiotów należy do sektora prywatnego, z czego blisko 85% to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, a niecałe 3% stanowią spółki handlowe. Pozytywnym zjawiskiem w ostatnich latach jest rosnąca liczba podmiotów gospodarczych na terenie powiatu. Do najważniejszych firm w powiecie zaliczyć należy m.in.: ZPUE S.A. (Zakład Produkcji Urządzeń Elektrycznych S.A.) we Włoszczowie, Okręgową Spółdzielnię Mleczarską we Włoszczowie, zakład wapienniczy Lhoist Bukowa Sp. z o.o. w miejscowości Bukowa oraz „Grupę SILIKATY” Sp. z o.o. - Zakład Produkcji Silikatów LUDYNIA Sp. z o.o. (producent bloczków i cegieł wapienno – piaskowych).

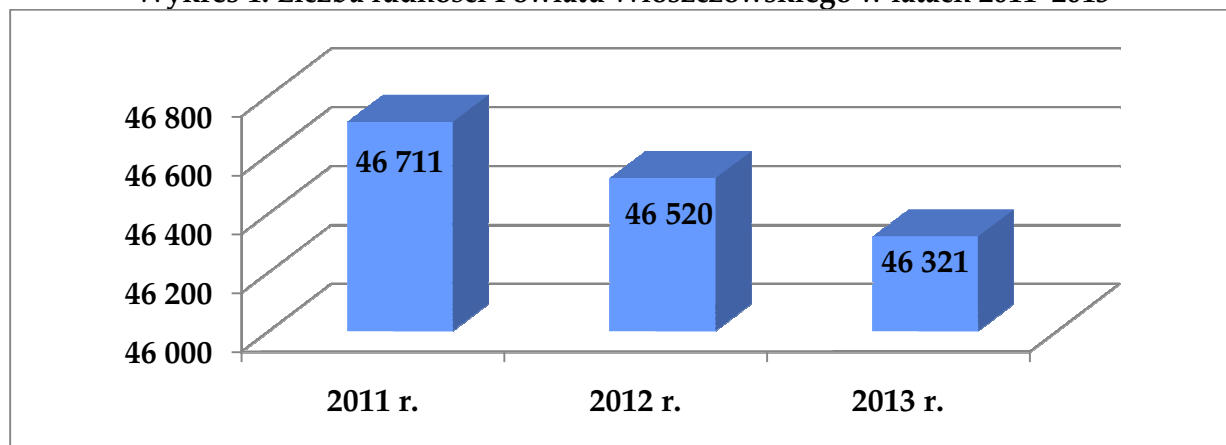
3 Struktura demograficzna i społeczna w Powiecie Włoszczowskim

1. Demografia wraz z prognozą demograficzną oraz ogólna charakterystyka społeczności powiatu

Powiat Włoszczowski jest zamieszkiwany przez 46 321 osób (stan na 2013 r., GUS) – z czego 50,1% to kobiety (23 219), a 49,9% mężczyźni (23 102). Ludność powiatu stanowi 3,65% mieszkańców województwa świętokrzyskiego i około 0,12% ludności kraju. Średnia gęstość zaludnienia w powiecie wynosi 51 osób/km². Gęstość zaludnienia w powiecie jest ponad dwukrotnie niższa od średniej krajowej (123 osoby/km² na koniec 2013 r.) oraz od średniej dla województwa (108 osób/km²).

W latach 2011-2013 zaobserwowano spadek liczby mieszkańców Powiatu Włoszczowskiego. Nie jest to znaczący odpływ ludności - we wskazanym okresie liczba mieszkańców utrzymuje się na zbliżonym poziomie: od 46 711 – 46 321 osób (spadek w ciągu 3 lat o 390 mieszkańców).

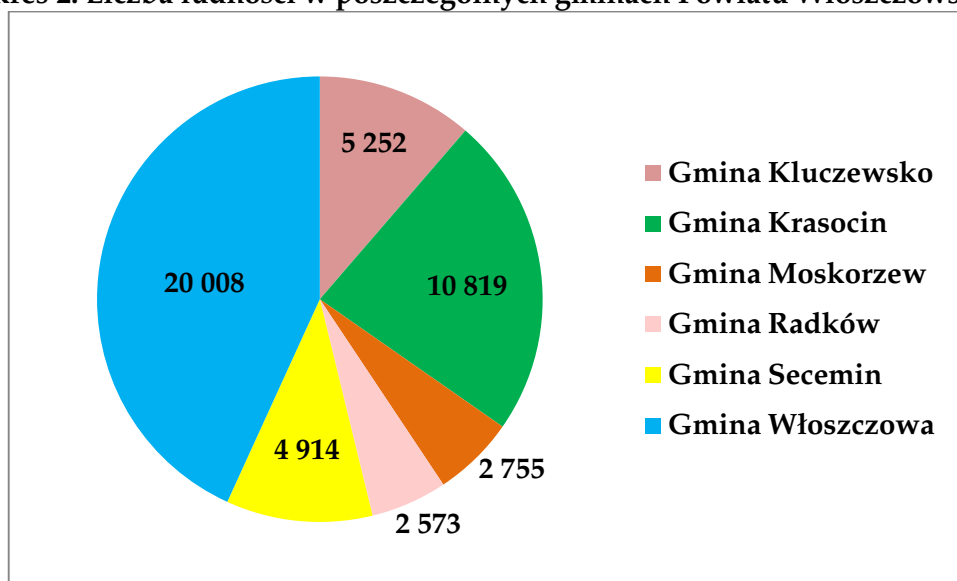
Wykres 1. Liczba ludności Powiatu Włoszczowskiego w latach 2011–2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wśród mieszkańców Powiatu Włoszczowskiego najwięcej zamieszkuje gminę Włoszczowa – 43,2% (20 008 osób w 2013 r.), a najmniej – ok.5,5% gminę Radków (2 573 osób).

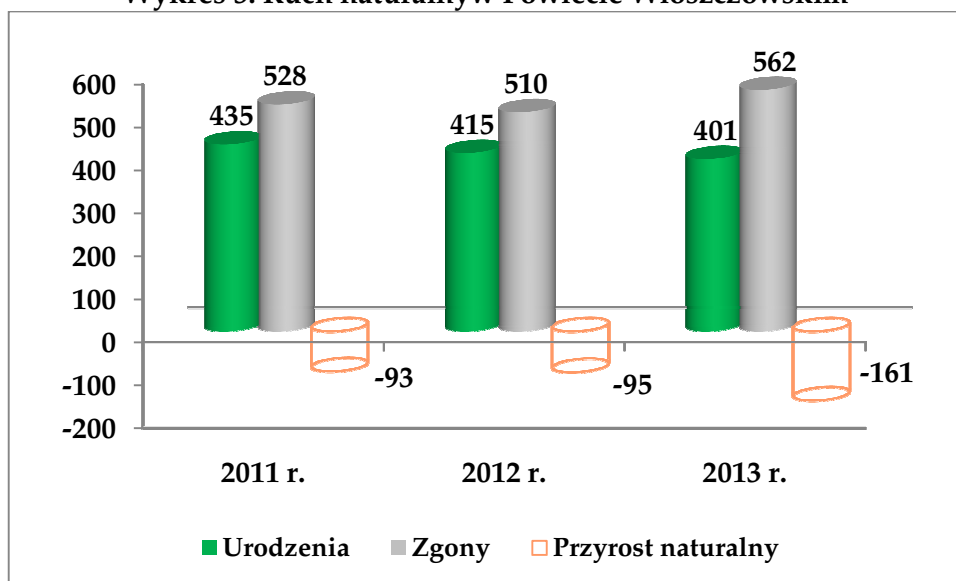
Wykres 2. Liczba ludności w poszczególnych gminach Powiatu Włoszczowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W latach 2011-2013 w Powiecie Włoszczowskim można zaobserwować ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego, który w 2013 r. wyniósł – 161(401 urodzeń do 562 zgonów). Negatywnym trendem jest malejąca liczba urodzeń oraz znaczący wzrost w 2013 r. liczby zgonów w porównaniu z 2012 r.

Wykres 3. Ruch naturalnyw Powiecie Włoszczowskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Negatywnie przedstawia się również sytuacja migracyjna w powiecie. Saldo migracji (wewnętrznych i zagranicznych) jest od kilku lat ujemne. Saldo to wyniosło w 2012 r. – 90(- 83 w 2011 r. oraz - 76 w 2010 r.); liczba wymeldowań z roku na rok coraz bardziej przewyższa liczbę zameldowań.

Tabela 1. Wskaźniki migracyjne w Powiecie Włoszczowskim

Wyszczególnienie	2010 r.	2011 r.	2012 r.
Zameldowania	393	337	378
Wymeldowania	469	420	468
Saldo migracji	- 76	- 83	- 90

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W ostatnich latach, niepokojącym zjawiskiem w Powiecie Włoszczowskim jest rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym i spadająca liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. Wpisuje się to w krajowy trend starzenia się społeczeństwa i coraz mniejszego udziału najmłodszych grup wiekowych w strukturze demograficznej. Zjawisko to będzie niosło za sobą znaczące skutki dla kształtu i znaczenia polityki społecznej, również na poziomie powiatu.

Tabela 2. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Liczba osób (%)	Lata		
	2011 r.	2012 r.	2013 r.
w wieku przedprodukcyjnym	19,1	18,7	18,3
w wieku produkcyjnym	62,1	62,2	62,1
w wieku poprodukcyjnym	18,7	19,1	19,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Aktualnie, w powiecie dominującą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym jest nieco niższa od liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Na koniec 2013 r. podział ludności Powiatu Włoszczowskiego według grup ekonomicznych przedstawiał się następująco:

- 8 459 osób: tj. 18,3% ludności w wieku przedprodukcyjnym;
- 28 763 osób: tj. 62,1% w wieku produkcyjnym;
- 9 099 osób: tj. 19,6% w wieku poprodukcyjnym.

Ze strukturą wieku powiązany jest wskaźnik obciążenia demograficznego wskazujący liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wysoki poziom współczynnika wskazuje na niekorzystną strukturę wiekową mieszkańców oraz wpływa negatywnie na jakość życia i warunki funkcjonowania lokalnej gospodarki. W 2013 r. wskaźnik ten dla Powiatu Włoszczowskiego wyniósł 61 i był wyższy niż w kraju (57,6) oraz w województwie świętokrzyskim (59). Wskaźnik ten dla powiatu, wzrósł również w porównaniu z rokiem 2012 r., kiedy to jego wartość wynosiła 60,8.

Opracowana w 2011 r. przez Główny Urząd Statystyczny „Prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011-2035” wskazuje, że w najbliższych latach na terenie Powiatu Włoszczowskiego zachodzić będą znaczące procesy demograficzne. W wyniku tych procesów na obszarze powiatu należy spodziewać się:

- Spadku liczby ludności (w stosunku do aktualnej liczby: 46 520 os.) o 13,6% (o 6 318 osób). W 2035 r. liczba mieszkańców Powiatu Włoszczowskiego wyniesie 40 202 osoby.
- Spadku liczebności ekonomicznych grup wiekowych ludności: w wieku przedprodukcyjnym (o 2 393 czyli o ok. 27,5%) oraz w wieku produkcyjnym (o 4 308 czyli o ok. 15%), a także wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym (o 383 czyli o ok.4%).
- Znaczącego zmniejszenia się liczby dzieci w wieku do 2 lat (spadek o 392 osoby czyli o ponad 30%) – 1 269 dzieci w 2012 r. w stosunku do 877 w 2035 r.
- Spadku liczebności dzieci objętych opieką przedszkolną i obowiązkiem szkolnym(dzieci w wieku od 3 –18 lat)o ok. 27,5% (o 2 229 osób)–8 100 dzieci w 2012 r. w stosunku do 5 871 w 2035 r.
- Znaczącego pogłębienia się procesu starzenia się społeczeństwa. Liczba ludność w wieku od 75 lat zwiększy się z 3 659 (w 2012 r.) do 5 487 w 2035 r. – tj. o ponad 33%, w tym powyżej 85 r. życia z 883 do 1 354 – czyli o ok. 35%.
- Znaczącego spadku liczby urodzeń o ok. 28,5% (z 415 w 2012 r. do 297 w 2035 r.) oraz wzrostu liczby zgonów o ok. 8% (z 510 w 2012 r. do 553 w 2035 r.). Spadek liczby urodzeń oraz wzrost liczby zgonów spowoduje, że w 2035 r. przyrost naturalny w Powiecie Włoszczowskim zwiększy się ponad 2,5 krotnie w stosunku do roku 2012 (z -95 do – 256).
- Rosnącego, ujemnego salda migracji –niekorzystna zależność w ruchu migracyjnym powiatu (zarówno o charakterze wewnętrznym jak i zagranicznym) spowoduje, że do 2035 r. saldo migracji zwiększy się z – 90 w 2012 r. do – 105 w roku 2035(liczba ludności napływającej wyniesie 357 os., a odpływającej 462 os.).

2. Poziom wykształcenia w Powiecie Włoszczowskim

Wykształcenie to wskaźnik, który w dużym stopniu obrazuje potencjał rozwojowy danego obszaru. Wśród mieszkańców powiatu dominującą grupę stanowią osoby z wykształceniem średnim i policealnym (11 123),natomiast najmniej liczna jest

grupa osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia (1 023). Ludność z wykształceniem wyższym to ok. 12% ogółu mieszkańców powiatu.

Tabela 3. Poziom wykształcenia mieszkańców Powiatu Włoszczowskiego

Poziom wykształcenia	Ogółem
Wyższe	4 733
Średnie i policealne, w tym:	11 123
• średnie zawodowe	6 267
• średnie ogólnokształcące	4 052
Zasadnicze zawodowe	9 653
Gimnazjalne	2 481
Podstawowe ukończone	10 597
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	1 023

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011, GUS

W Powiecie Włoszczowskim notuje się niższy poziom wykształcenia niż średnie wartości dla kraju i województwa. Na podstawie przeprowadzonego w 2011r. Narodowego Spisu Powszechnego blisko 12% ludności z wykształceniem wyższym koresponduje z ok. 17% w kraju i 16% w województwie; średnimi policealnym legitymuje się ponad 27% mieszkańców powiatu, przy wartościach ok. 32% w Polsce i 30% w województwie. Wskaźniki dla najniższego poziomu wykształcenia są również niekorzystne: ponad 2,5% mieszkańców powiatu nie ma wykształcenia nawet na poziomie ukończonej szkoły podstawowej (przy jedynie 1,4% dla kraju i 1,6% dla województwa).

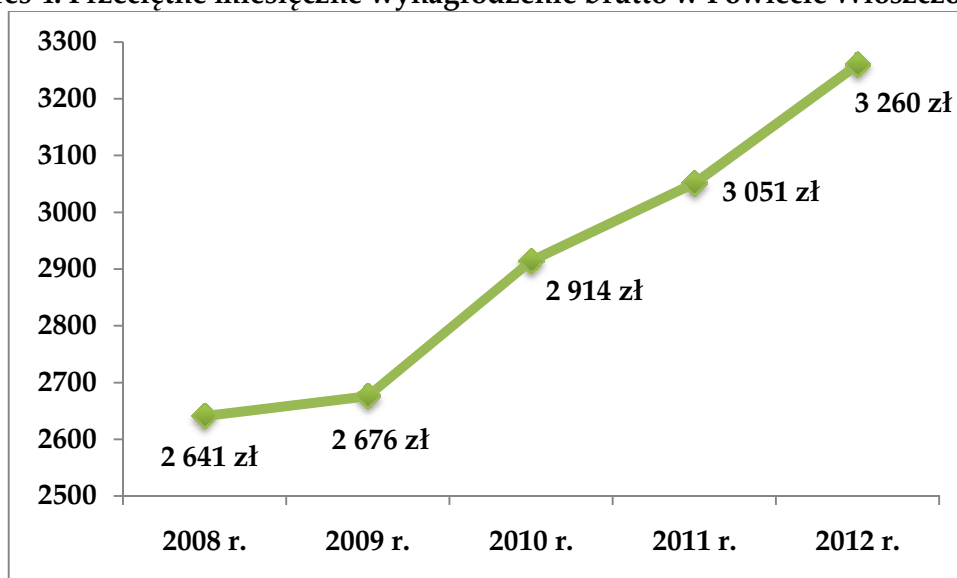
3. Źródła utrzymania mieszkańców powiatu

Zgodnie z Narodowym Spisem Powszechnym z 2011 r. ok. 35% mieszkańców powiatu utrzymywało się ze źródeł zarobkowych (praca najemna, praca na własny rachunek, praca w rolnictwie). Duża grupa osób utrzymywała się ze źródeł niezarobkowych (emerytura, renta) – tj. ok. 25%. Dla pozostałej części ludności

źródłami dochodów były: pozostałe źródła (ok. 4%), utrzymywani (ok. 34%) oraz źródła nieustalone (ok.2%).

Dochody z pracy mieszkańców powiatu są niższe od średniej krajowej i bardzo zbliżone do średniej wojewódzkiej. Średnio na koniec 2012 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto kształtowało się na poziomie blisko 3 260 zł, przy średniej dla województwa wynoszącej ok. 3 251zł, natomiast dla kraju – ok. 3 744 zł. Oznacza to, że dochody w powiecie są średnio o 0,3% wyższe, niż w województwie i o 13% niższe, niż w kraju. W ostatnich latach, ma miejsce wzrostowy trend, jeśli chodzi o wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia mieszkańców Powiatu Włoszczowskiego (2 641 zł w 2008 r. w stosunku do 3 260 zł w 2012 r.).

Wykres 4. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Powiecie Włoszczowskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

4. Warunki mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe powiatu obejmują 15 866 mieszkań, a ich powierzchnia użytkowa wynosi 1 275 915 m². Wyposażenie mieszkań w instalacje na obszarze powiatu (w % ogółu mieszkań) przedstawia się następująco:

- wodociąg: 87%
- ustęp spłukiwany: 82%
- łazienka: 78%
- centralne ogrzewanie: 64%

- gaz sieciowy: 0,07%.

Korzystnie na tle kraju i województwa wypadają wskaźniki powiatowe dotyczące dostępnej powierzchni mieszkaniowej. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w powiecie to 80,4 m² (w kraju - 72,8m², a w województwie 73,4m²), natomiast przeciętna powierzchnia mieszkania na 1 osobę wynosi 27,4 m² (w kraju - 25,9m², a w województwie 24,8m²).

Na 1 tys. mieszkańców przypada w powiecie 341,1 mieszkań (zaledwie 338 w województwie). Liczba mieszkań w powiecie na 1 tys. osób jest jednak mniejsza niż w kraju (356,1) o ponad 4%.

Część budynków mieszkalnych w powiecie nie odpowiada współczesnym standardom jakościowym. Nierównomierny jest standard wyposażenia mieszkań w poszczególne urządzenia techniczne. Jednym z największych problemów jest brak dostępu do sieci gazowej.

5. Aktywność mieszkańców oraz kapitał społeczny

W 2013 r. na terenie Powiatu Włoszczowskiego były zarejestrowane 153 fundacje, stowarzyszenia oraz organizacje społeczne. Najwięcej jest jednostek OSP oraz klubów sportowych. Liczba organizacji w powiecie z roku na rok wzrasta, co świadczy o aktywności mieszkańców powiatu i ich zaangażowaniu obywatelskim.

Organizacje działające w powiecie zajmują się bardzo różnorodnymi kwestiami, w tym: edukacyjnymi, rolniczymi, dziedzictwa kulturowego, charytatywnymi, sportowymi, przedsiębiorczości, hobbystycznymi, związanymi z rozwojem danej miejscowości lub gminy, bezpieczeństwa, problematyki zdrowotnej czy pomocy społecznej. Wielość organizacji i ich działalność świadczy o rozwiniętym kapitale społecznym i ludzkim na danym obszarze oraz o dużej integracji i świadomości wśród społeczności lokalnej.

Władze powiatu dostrzegając potencjał i możliwości organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, dążą do zacieśnienia trwającej od kilku lat współpracy. Postrzegając organizacje pozarządowe jako partnerów w dążeniu do poprawy jakości życia mieszkańców

powiatu włoszczowskiego oraz budowy i rozwijania społeczeństwa obywatelskiego, samorząd lokalny corocznie uchwała program współpracy z nimi.

„Program współpracy Powiatu Włoszczowskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (na 2014 r.)” to dokument, którego „Celem głównym jest budowanie partnerstwa między Powiatem i organizacjami pozarządowymi w celu zaspokajania zbiorowych potrzeb i rozwiązywania problemów społecznych lokalnej wspólnoty oraz efektywne wykonywanie zadań publicznych...”.

W niniejszym programie określono ponadto m.in. cele szczegółowe, zasady i formy współpracy Powiatu z organizacjami pozarządowymi, priorytetowe zadania publiczne w zakresie współpracy, a także sposoby ich realizacji.

Organizacje, które prowadzą działalność w obszarze polityki społecznej na terenie Powiatu Włoszczowskiego to m.in.:

- Fundacja „Jesteśmy blisko” we Włoszczowie, której cele statutowe to m.in.: Niesienie pomocy dzieciom szczególnie uzdolnionym, znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej; Niesienie pomocy osobom oczekującym na trudne lub drogie zabiegi medyczne oraz działania na rzecz osób niepełnosprawnych; Działalność charytatywna; Ochrona i promocja zdrowia oraz Pomoc społeczna.
- Fundacja „Dom dla Seniora” w Mękarzowie (gmina Moskorzew) – jej celem jest udzielanie wsparcia osobom chorym i niepełnosprawnym.
- Fundacja Galen we Włoszczowie – cele to: promocja zdrowia, propagowanie idei rehabilitacji kompleksowej, współfinansowanie świadczeń medycznych.
- Stowarzyszenie Seniorów „Barwy Jesieni” we Włoszczowie – cele: wspieranie ludzi w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych; tworzenie warunków do współuczestniczenia ludzi starszych w życiu społecznym; rozwijanie i propagowanie inicjatyw, postaw i działań sprzyjających poszanowaniu osób w podeszłym wieku oraz niepełnosprawnych.

- Stowarzyszenie „Padaj Rękę” we Włoszczowie - cele to organizowanie aktywnych form wypoczynku, profilaktyki wychowawczej i zdrowotnej poprzez edukację i formy zapobiegania agresji, przestępczości i uzależnieniom.
- Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Bukowie (gmina Krasocin) – cele: poprawa warunków socjalno - bytowych oraz uczestnictwo w życiu społecznym przez współdziałanie z organami władzy administracji publicznej, samorządowej, związkami zawodowymi i organizacjami społecznymi.
- Włoszczowskie Stowarzyszenie Opieki Paliatywnej we Włoszczowie - cele: niesienie pomocy osobom ciężko chorym zwłaszcza na choroby nowotworowe, a także przewlekle chorym i starszym; pomoc osobom poszkodowanym w wypadkach komunikacyjnych w procesie leczenia i rehabilitacji.
- Stowarzyszenie „Włoszczowa na obcasach” we Włoszczowie – cel to działalność edukacyjna, kulturalna, charytatywna na rzecz rozwoju, aktywizacji i integracji kobiet oraz podnoszenie jakości ich życia i świadomości społecznej. Działalność obejmuje m.in.: działalność oświatową, dobroczynną oraz kulturalną; działania na rzecz ochrony zdrowia, profilaktyki; samopomocowe formy rozwiązywania problemów społecznych; poradnictwo oraz doradztwo mające na celu wspomaganie kobiet i ich rodzin; aktywizację społeczną i zawodową kobiet; przeciwdziałanie przemocy i patologiom społecznym; działalność charytatywną i pomoc społeczną; promocję i organizację wolontariatu; zatrudnienie i aktywizację zawodową kobiet pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy, również zamieszkałych na terenach wiejskich.
- Stowarzyszenie „Wspólny Cel” - grupuje osoby z zaburzeniami psychicznymi i realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, edukacji, rehabilitacji oraz kultury.

- Świętokrzyski Klub Kobiet po Mastektomii „Amazonki” - filia we Włoszczowie: organizacja samopomocowa, niemedyczna, służąca wsparciem psychicznym i pomocą praktyczną kobietom dotkniętym nowotworem piersi.
- Polski Związek Niewidomych (Oddział Świętokrzyski - Koło we Włoszczowie) – cele to: społeczna integracja, rehabilitacja, ochrona interesów zawodowych, ekonomicznych i społecznych oraz przeciwdziałanie dyskryminacji osób niewidomych i słabowidzących; organizowanie form działalności kulturalnej, artystycznej i rekreacyjnej - pomoc w prowadzeniu działalności gospodarczej na rzecz niewidomych; organizowanie turnusów rehabilitacyjnych.
- Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży "Razem Pomagamy" w Januszewicach (gmina Kluczewsko) – cel to zmniejszanie i wyrównanie szans dzieci i młodzieży zamieszkujących na obszarach wiejskich.
- Klub Seniorów w Krasocinie – działający na rzecz integracji i aktywizacji osób starszych.

Na terenie Powiatu Włoszczowskiego funkcjonuje również Lokalny Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej we Włoszczowie (LOWES). Głównym celem jego działalności jest wzmocnienie Przedsiębiorstw Ekonomii Społecznej (PES) i pobudzenie powstawania nowych inicjatyw w obszarze ekonomii społecznej poprzez ich kompleksowe wsparcie merytoryczne.

Działania LOWES obejmują m.in.: szkolenia oraz doradztwo, a także projekty skierowane do jednostek samorządu terytorialnego, instytucji rynku pracy, instytucji pomocy społecznej z terenu powiatów włoszczowskiego i jędrzejowskiego, które będą wspólnie z podmiotami ekonomii społecznej zawiązywać lokalne partnerstwa na rzecz rozwoju ekonomii społecznej.

Kapitał społeczny umożliwia osiągnięcie założonych celów oraz korzyści w obrębie wspólnoty, bazując na wzajemnych relacjach społecznych i zaufaniu. Trudno jednoznacznie ocenić zasoby kapitału społecznego w Powiecie

Włoszczowskim. Wydaje się, że są one stosunkowo duże, o czym świadczy poniższe zestawienie:

- Działalność i aktywność organizacji na terenie powiatu (153 fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne, co daje 31 organizacji na 10 tys. mieszkańców)
- Funkcjonowanie prasy lokalnej (m.in. „Echo Dnia” – regionalny dziennik oraz prasowy serwis internetowy, Głos Włoszczowy i Powiatu EXPRESS, Lokalny Świat - biuletyn informacyjny Lokalnej Grupy Działania "Region Włoszczowski")
- Zaangażowanie mieszkańców w życie społeczno-kulturalne (np. działalność zespołów artystycznych oraz kół zainteresowań, duża liczba klubów sportowych, uczestnictwo mieszkańców w imprezach lokalnych)
- Aktywność gospodarcza mieszkańców (potencjał osób fizycznych prowadzących działalność - 80% ogółu podmiotów gospodarczych w powiecie, rozwój agroturystyki)
- Korzystny wskaźnik wykształcenia radnych w powiecie – 82,4% radnych powiatowych legitymuje się wyższym wykształceniem przy średniej dla województwa 78,5%. W przypadku radnych w gminach wskaźnik ten wynosi 26% i jest niższy niż średnia dla województwa, która wynosi 34,5%
- Wysoka aktywność wyborcza mieszkańców powiatu: frekwencja w wyborach samorządowych w 2010 r. wyniosła 60,18% (w województwie 53,59%), natomiast frekwencja wyborach do Sejmu i Senatu w 2011 r. w powiecie to 41,91% do 43,74% w województwie. Frekwencja w wyborach wśród mieszkańców Powiatu Włoszczowskiego jest zwykle jedną z wyższych w porównaniu z innymi powiatami w województwie.

4 Stan oraz dostępność mieszkańców do infrastruktury społecznej

1. Edukacja

Całościowy stan infrastruktury edukacyjnej w Powiecie Włoszczowskim tworzą aktualnie placówki wskazane w poniższej tabeli.

Tabela 4. Placówki oświatowe na terenie Powiatu Włoszczowskiego

Placówka oświatowa	Liczba	Oddziały przedszkolne / szkolne	Dzieci, uczniowie	Organ prowadzący, zarządzający
Przedszkole	16	43	974	w tym 14 prowadzone przez jednostki samorządu gminnego
Szkoła podstawowa	24	163	2 831	w tym 23 prowadzone przez jednostki samorządu gminnego
Gimnazjum	12	65	1 446	wszystkie prowadzone przez jednostki samorządu gminnego
Zasadnicza szkoła zawodowa	1	7	192	prowadzona przez samorząd powiatowy
Technikum	3	34	879	w tym 2 prowadzone przez samorząd powiatowy
Liceum Ogólnokształcące	3	28	857	wszystkie prowadzone przez samorząd powiatowy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Ponadto na terenie powiatu funkcjonują: ponadgimnazjalne technikum uzupełniające dla dorosłych – obecnie liceum ogólnokształcące dla dorosłych (2 oddziały; 17 uczniów), uzupełniające liceum ogólnokształcące dla dorosłych – obecnie liceum ogólnokształcące dla dorosłych (1 oddział; 30 uczniów), liceum ogólnokształcące dla dorosłych (3 oddziały; 64 uczniów) oraz szkoła policealna dla dorosłych (4 oddziały; 43 uczniów). Wszystkie placówki prowadzone są przez organizacje społeczne i stowarzyszenia.

W polskim systemie oświaty publiczne przedszkola (w tym specjalne i integracyjne), szkoły podstawowe (w tym integracyjne) i gimnazja prowadzi gmina. Powiat jest organem prowadzącym dla publicznych szkół specjalnych (podstawowe i gimnazja) oraz wszystkich szkół ponadgimnazjalnych. Powiat Włoszczowski prowadzi trzy placówki ponadgimnazjalne:

- ✚ I Liceum Ogólnokształcące im. gen. Władysława Sikorskiego we Włoszczowie
- ✚ Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 im. Hetmana Stefana Czarnieckiego we Włoszczowie w skład, którego wchodzi:

- II Liceum Ogólnokształcące
- Technikum Nr 1

✚ Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 im. Stanisława Staszica we Włoszczowie skład, którego wchodzi:

- III Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Integracyjnymi
- Technikum Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa

oraz:

✚ Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną we Włoszczowie, która obejmuje swym zasięgiem wszystkie gminy powiatu, a realizacja zadań dotyczy wszystkich szczebli kształcenia, czyli: dzieci w wieku od 0-3, przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych.

Zakres pracy i niektórych zadań poradni obejmuje m. in. wydawanie opinii w sprawach:

- osięgania gotowości szkolnej przez dzieci, które odbywają roczne przygotowanie przedszkolne poza przedszkolem albo oddziałem przedszkolnym, wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły oraz odroczenia rozpoczęcia spełniania przez dziecko obowiązku szkolnego
- zwolnienia ucznia z wadą słuchu lub głęboką dysleksją rozwojową z nauki drugiego języka obcego oraz dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się
- udzielania zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki oraz udzielenia zezwolenia na zatrudnienie młodocianych, którzy nie ukończyli gimnazjum, osób nie mających 16 lat, które nie ukończyły gimnazjum
- objęcia dziecka pomocą psychologiczno - pedagogiczną w przedszkolu w formie, zajęć dydaktyczno - wyrównawczych

np. zajęć korekcyjno - kompensacyjnych, zajęć logopedycznych, zajęć socjoterapeutycznych i wiele innych.

- potrzeby kształcenia specjalnego dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie oraz orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania.

W Powiecie Włoszczowskim funkcjonują wszystkie, przewidziane ustawą o systemie oświaty, typy szkół ponad gimnazjalnych. Kierunki kształcenia, zawody i profile kształcenia ogólnozawodowego ustalane są corocznie na rok szkolny po rozpoznaniu zainteresowań i preferencji edukacyjnych ubiegających się chętnych, z uwzględnieniem możliwości uwarunkowanych posiadaną bazą dydaktyczną poszczególnych zespołów.

We wszystkich placówkach oświatowych prowadzonych przez powiat było zatrudnionych ogółem 197 nauczycieli (stan na 28 luty 2013 r.). Ponadto, w szkołach funkcjonują, w pełnym zakresie gabinety pedagogów szkolnych, zabezpieczając w ten sposób bieżącą pomoc psychologiczno - pedagogiczną dla młodzieży szkolnej, ich rodziców lub opiekunów oraz wspomagają wychowawców i nauczycieli. W zespołach prowadzących kształcenie zawodowe utworzono stanowiska doradcy zawodowego.

W szkołach prowadzone są gabinety higieny szkolnej, których głównym zadaniem jest prowadzenie profilaktyki w zakresie ochrony zdrowia wśród młodzieży. Młodzież uczęszczająca do szkół ponadgimnazjalnych ma możliwość zamieszkania w internatach dysponującymi 60 i 130 miejscami, a także może korzystać z posiłków w stołówkach prowadzonych w tych internatach.

Analiza dotycząca edukacji na terenie Powiatu Włoszczowskiego wskazuje, że w latach 2008 – 2012 nastąpił spadek liczby uczniów we wszystkich typach szkół. Liczba uczniów nie zmniejszyła się w sposób drastyczny, ale objęła szkoły wszystkich poziomów kształcenia.

Liczba uczniów szkół podstawowych w 2008 r. wynosiła 3 003 os., natomiast w 2012 r. tylko 2 831 (niewielki wzrost liczby uczniów miał miejsce w 2011 r.). Na poziomie gimnazjalnym w badanym okresie nastąpił największy spadek liczby

uczniów ze wszystkich rodzajów szkół - z 1 929 uczniów w 2008 r. do 1 446 w roku 2012.

Analiza dotycząca szkół ponadgimnazjalnych wskazuje, że placówki te również odnotowały w ostatnich latach spadki liczby uczniów, ale mniejsze niż w przypadku szkół podstawowych i gimnazjów.

W zasadniczych szkołach zawodowych nastąpił niewielki spadek z 224 uczniów w 2008 r. do 192 w roku 2012 (w 2009 i 2010 r. doszło do wzrostu liczby uczniów). Liczba uczniów w technikach to 938 osób w 2008 r. i 879 w 2012 r. (wyraźny wzrost liczby uczniów miał miejsce w 2009 r.).

Najbardziej optymistyczne są dane dla liceów ogólnokształcących. Porównując rok 2008 i 2012 doszło do najmniejszego spadku liczby uczniów spośród wszystkich szkół. Liczba uczniów spadła o 30 osób – 887 w 2008 r. w stosunku do 857 w 2012 r. (w 2011 r. odnotowano wzrost liczby uczniów).

Tabela 5. Liczba uczniów w szkołach Powiatu Włoszczowskiego

	Liczba uczniów				
	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
szkoły podstawowe	3 003	2 953	2 849	2 888	2 831
gimnazja	1 929	1 785	1 669	1 524	1 446
zasadnicze szkoły zawodowe	224	247	264	229	192
technika	938	1 048	1 011	926	879
licea ogólnokształcące	887	851	839	879	857

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Powiat Włoszczowski zapewnia także edukację dzieciom i młodzieży ze specjalnymi potrzebami. Poniżej, wskazano rodzaje placówek oświatowych (bez szkół specjalnych), do których uczęszczają dzieci i młodzież niepełnosprawna oraz liczbę uczniów niepełnosprawnych w tych placówkach.

Tabela 6. Placówki oświatowe dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej (bez szkół specjalnych) w 2012 r.

	Uczniowie w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych	Absolwenci w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych	Uczniowie niepełnosprawni indywidualnie nauczani
Szkoły podstawowe	64	7	9
Gimnazja	39	24	7
Zasadnicze szkoły zawodowe	-	-	1
Licea ogólnokształcące (łącznie z uzupełniającymi)	2	-	2
Technika (łącznie z technikami uzupełniającymi, liceami profilowanymi oraz szkołami ogólnokształc., szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe)	1	-	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Jednym z istotnych, współczesnych wyznaczników jakości kształcenia jest komputeryzacja szkół. Generalnie, Powiat Włoszczowski osiąga w tym zakresie wartości nieco gorsze od standardów wojewódzkich czy krajowych. Blisko 92% szkół podstawowych w powiecie wyposażonych jest w komputery z dostępem do Internetu (przy około 95% w województwie i w kraju). W przypadku gimnazjów wskaźnik ten wynosi 100% i jest zdecydowanie lepszy od średniej dla województwa, która wynosi prawie 84% oraz w kraju (ok. 82%).

Znacznie gorsze wskaźniki notowane są w przypadku szkół ponadgimnazjalnych. Wskaźnik komputeryzacji dla powiatu wynosi blisko 43% (ok. 64% w województwie i w kraju). Udział zasadniczych szkół zawodowych wyposażonych w komputery wynosi 25% (przy blisko 40% w województwie i 33% w kraju). W komputery wyposażonych jest tylko ponad 33% techników w powiecie (przy blisko 74% w województwie i 75% w kraju). W przypadku liceów ogólnokształcących wskaźnik ten wynosi prawie 67%, ale jest również niższy od średniej dla województwa (blisko 81%) oraz kraju (ponad 78%).

Infrastruktura edukacyjna jest względnie w zadowalającym stopniu dostosowana do liczby uczniów, osiągając wartości zbliżone do wskaźników

wojewódzkich. Średnio na jeden oddział w szkole podstawowej przypada 17,4 ucznia (przy średnio 16,6 w województwie), natomiast w gimnazjum na jeden oddział przypada 22,2 ucznia (wskaźnik dla województwa: 21,8).

W szkolnictwie zawodowym sytuacja wygląda gorzej, niż średnio w województwie. Na jeden oddział w zasadniczej szkole zawodowej przypada 27,4 ucznia (przy średnio 7 w województwie). W pozostałych szkołach ponadgimnazjalnych wskaźniki są zbliżone. W technikum na jeden oddział przypada 25,85 ucznia (23,7 w województwie), natomiast na jeden oddział w liceum ogólnokształcącym przypada około 30,6 uczniów (przy 28,4 w województwie).

Stan bazy edukacyjnej w Powiecie Włoszczowskim można uznać za zadowalający. Pozytywnie na rozwój i prestiż powiatu wpłynęłoby przyciągnięcie na jego teren szkolnictwa wyższego (np. filie czy oddziały zamiejscowe).

2. Kultura

W Powiecie Włoszczowskim funkcjonują instytucje i organizacje prowadzące działalność w obszarze kultury. Należą do nich przede wszystkim gminne domy kultury oraz lokalne biblioteki, które pełnią w gminach powiatu niejednokrotnie rolę jedyne animatora i organizatora kultury.

Na terenie powiatu działalność prowadzi 5 gminnych ośrodków (domów) kultury. Należą do nich: 2 domy kultury w gminie Włoszczowa (we Włoszczowie i Kurzelowie), ośrodki kultury w gminie Radków i Moskorzew, a także Wiejskie Centrum Kulturalno – Turystyczne (gmina Moskorzew). Ponadto, jedną z powiatowych jednostek organizacyjnych jest Powiatowe Centrum Kulturalno – Rekreacyjne we Włoszczowie, które odpowiada m.in. za organizację życia kulturalnego w całym powiecie.

Spośród obiektów kulturalnych 4 są przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, z czego: 4 pod względem wejścia do budynku, a 3 ze względu na udogodnienia wewnątrz budynku.

Na poziomie lokalnym istotną rolę w propagowaniu kultury pełnią biblioteki. Na terenie powiatu działalność prowadzi Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach - Filia we Włoszczowie, a także biblioteki publiczne oraz ich filie

w 5 gminach powiatu (brak biblioteki jedynie w gminie Moskorzew). Łącznie funkcjonuje 15 bibliotek (wraz z filiami), co sprawia, że mieszkańcy mają dobry dostęp do tego rodzaju infrastruktury (na jedną placówkę biblioteczną przypada 3 101 mieszkańców, wobec 4 455 osób w województwie i 4 072 w kraju).

W Powiecie Włoszczowskim 5 obiektów bibliotecznych (tj. ok.33%) ma przystosowane wejście do budynku dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, natomiast tylko 3 obiekty (czyli 20%) posiadają udogodnienia wewnątrz budynku.

Analizując zasobności księgozbiorów bibliotek to w powiecie notuje się wartości wyższe w stosunku do wojewódzkich i krajowych. W powiecie księgozbiór bibliotek wynosi 3 542,9 na 1000 mieszkańców, podczas gdy wskaźnik ten dla województwa wynosi 3 411,1; dla kraju – 3 415,7. Poziom czytelnictwa w powiecie jest niższy niż w całym kraju, ale wyższy niż w województwie. Szacuje się, że 168 czytelników bibliotek publicznych na 1 000 mieszkańców przypada w kraju; 141 w województwie, a 159 czytelników w Powiecie Włoszczowskim.

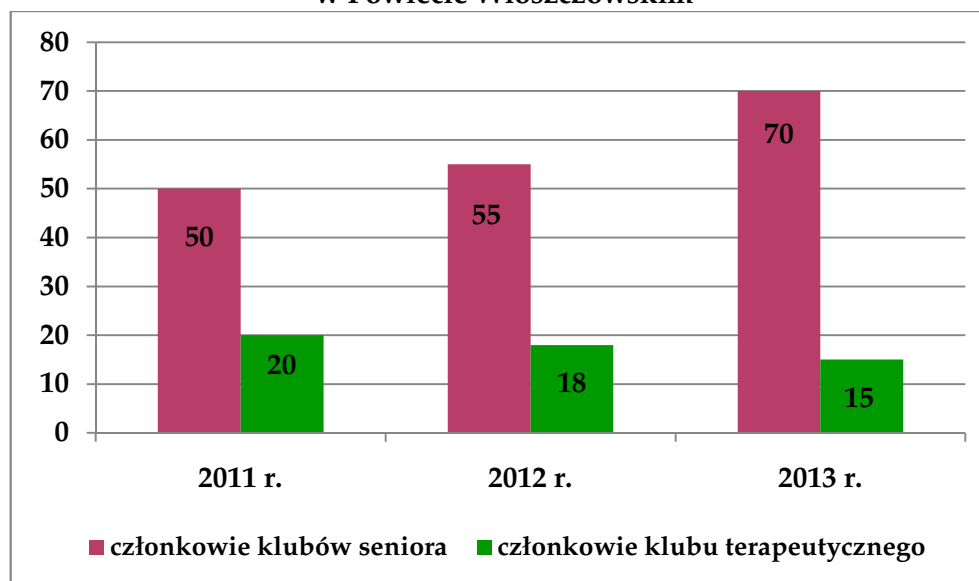
Na terenie powiatu funkcjonują również 2 placówki muzealne oraz kino. Jedyne kino w powiecie - Kino „Muza” we Włoszczowie posiada jedną salę kinowo - widowiskową wyposażoną w 231 miejsc dla widzów. Obiekt kinowy jest przystosowany dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, zarówno pod względem wejścia do budynku, jak i udogodnień w jego wnętrzu.

W 2013 r. w powiecie funkcjonowało 15 zespołów artystycznych (m.in. tanecznych, teatralnych czy folklorystycznych) oraz 15 kół – klubów (m.in. plastycznych czy tanecznych). Łączna liczba członków zespołów i kół (klubów) to ponad 540 osób.

Zespoły artystyczne działające w powiecie to m.in.: Chór Seniora „Niezastąpieni” z Włoszczowy oraz zespoły ludowe (wiele z nich o długoletniej tradycji), m.in.: „Dzierzgowianie” z Dzierzgowa, „Złoty Kłos” z Secemina czy Powiatowa Kapela Włoszczowska.

Wśród kół i klubów Powiatu Włoszczowskiego funkcjonuje klub terapeutyczny oraz 2 kluby seniora. W latach 2011-2013 pozytywnym zjawiskiem jest systematyczny wzrost liczby członków klubów seniora, które integrują oraz wspierają aktywność osób starszych. Spada natomiast liczba uczestników klubu terapeutycznego.

Wykres 5. Liczba członków (osoby) klubów seniora oraz klubu terapeutycznego w Powiecie Włoszczowskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Na terenie powiatu odbywa się również wiele ważnych przedsięwzięć kulturalnych oraz imprez cyklicznych dla mieszkańców. Do najważniejszych zaliczyć należy m.in.: Rodzinne spotkanie z muzyką "Operowo- operetkowe echa karnawału"; Forum Kobiet Powiatu Włoszczowskiego; Powiatowy Przegląd Twórczości Artystycznej Szkół Ponadgimnazjalnych; Włoszczowska Familiada z okazji Dnia Matki, Dziecka i Ojca; Powiatowy Przegląd Orkiestr Dętych; Festyn Rodziny na Powitanie Lata; Dożynki Powiatowe; Włoszczowskie Targi Runa Leśnego; Powiatowy Konkurs na Potrawę Regionalną, a także Otwarty Powiatowy Przegląd Młodzieżowych Amatorskich Zespołów Muzycznych.

3. Bezpieczeństwo mieszkańców

Na system bezpieczeństwa Powiatu Włoszczowskiego składa się wiele instytucji. Zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ratownictwa i ochrony przeciwpożarowej wykonują tzw. powiatowe służby, inspekcje

i straże, np. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, Komenda Powiatowa Policji, Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna czy Powiatowy Inspektorat Weterynarii.

Komenda Powiatowa Policji we Włoszczowie jest jednostką organizacyjną Policji i realizuje zadania w dziedzinie ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego, a także inicjuje i organizuje działania mające na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń, wykrywanie i ściganie sprawców przestępstw.

Na strukturę organizacyjną komendy powiatowej składają się m.in. Wydział Prewencji i Ruchu Drogowego oraz Wydział Kryminalny (m.in. zespoły do walki z przestępczością gospodarczą czy narkotykową oraz stanowisko ds. przestępczości nieletnich). Pod komendę podlegają również punkty przyjęć interesantów w Kluczewsku, Krasocinie, Seceminie, Moskorzewie oraz Radkowie. Strukturę komendy tworzą ponadto dzielnicowi 9 rejonów utworzonych w skali powiatu.

W 2012 r. na terenie powiatu odnotowano ogółem 1 078 przestępstw, z czego najwięcej bo blisko 50% popełniono przestępstw kryminalnych, a przykładowo przestępstwa gospodarcze to niecałe 12%. Przestępstwa stwierdzone na terenie Powiatu Włoszczowskiego (na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS):

- o charakterze kryminalnym: 535
- o charakterze gospodarczym: 125
- drogowe: 352
- przeciwko życiu i zdrowiu: 30
- przeciwko mieniu: 301.

Liczba popełnianych przestępstw w powiecie stanowiła 3,4% wszystkich przestępstw w województwie. Analizując dane dotyczące przestępczości to w powiecie notuje się wartości korzystniejsze, niż w województwie. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w powiecie wynosi 87,1% w stosunku do

77,4% w województwie. W województwie dokonano 24,85 przestępstw na 1 tys. mieszkańców, a w powiecie wskaźnik ten ma niższą wartość tj. 23,11.

Tabela 7. Przestępstwa w Powiecie Włoszczowskim na 1 tysiąc mieszkańców oraz wskaźnik wykrywalności ich sprawców

Ogółem na 1000 mieszkańców	23,11
o charakterze kryminalnym na 1000 mieszkańców	11,47
o charakterze gospodarczym na 1000 mieszkańców	2,68
drogowe na 1000 mieszkańców	7,55
przeciwko życiu i zdrowiu na 1000 mieszkańców	0,64
przeciwko mieniu na 1000 mieszkańców	6,45
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw - ogółem	87,1%
wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw - o charakterze kryminalnym	80,1%
wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw - o charakterze gospodarczym	90,5%
wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw - drogowe	99,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Poza policją podmiotami wpływającymi na stan bezpieczeństwa i porządku publicznego są również Państwowa Straż Pożarna oraz Ochotnicze Straże Pożarne. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej we Włoszczowie jest jednostką organizacyjną Państwowej Straży Pożarnej. Komenda Powiatowa odpowiada głównie za rozpoznawanie zagrożeń, a także organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczych w czasie pożarów i klęsk żywiołowych oraz likwidację miejscowych zagrożeń.

W ośrodkach gminnych akcje przeciwpożarowe prowadzone są głównie przy pomocy jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Na terenie powiatu funkcjonują 63 jednostki OSP. Niewielka część z nich (12 jednostek) włączona jest do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (stan na 31.12.2012 r.).

Organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego na obszarze powiatu jest Starosta. Starosta wykonuje zadania z tego obszaru przy pomocy powiatowej administracji zespolonej i jednostek organizacyjnych powiatu oraz przy pomocy powiatowego zespołu zarządzania kryzysowego – powołanego przez starostę. W skład zespołu powiatowego, którego pracami kieruje starosta, wchodzi osoby powołane spośród osób zatrudnionych w starostwie powiatowym,

powiatowych jednostkach organizacyjnych lub jednostkach organizacyjnych stanowiących aparat pomocniczy kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży powiatowych.

W Powiecie Włoszczowskim utworzono Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego, do zadań którego należy m.in. pełnienie całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego czy współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego (innych) organów. Ponadto, Starosta Włoszczowski powołał Komisję Bezpieczeństwa i Porządku, która odpowiada za zwierzchnictwo nad powiatowymi służbami, inspekcjami i strażami oraz realizację zadań w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli.

4. Ochrona zdrowia

Głównym świadczeniodawcą opieki zdrowotnej funkcjonującym na terenie Powiatu Włoszczowskiego jest Zespół Opieki Zdrowotnej (ZOZ) we Włoszczowie, który jest podmiotem leczniczym niebędącym przedsiębiorcą, tj. samodzielnym publicznym zakładem opieki zdrowotnej. Podmiotem tworzącym Zakład jest Powiat Włoszczowski, a nadzór nad jego działalnością sprawuje Rada Powiatu Włoszczowskiego. Głównym celem ZOZ we Włoszczowie jest podejmowanie działań na rzecz ochrony oraz poprawy stanu zdrowia ludności. Zakład udziela świadczeń zdrowotnych w zakresie:

- badań i porad lekarskich
- leczenia
- badań i terapii psychologicznej
- rehabilitacji leczniczej
- opieki nad kobietą ciężarną i jej płodem, porodem, położeniem oraz nad noworodkiem
- badań diagnostycznych, w tym z zakresu analityki medycznej
- pielęgnacji chorych, w tym opieki szpitalnej
- pielęgnacji i opieki nad niepełnosprawnymi
- medycyny pracy
- medycyny szkolnej wykonywanej w placówkach oświatowych

- czynności z zakresu zaopatrzenia ortopedycznego
- promocji zdrowia (prowadzenie działalności profilaktycznej i oświatowo – wychowawczej)
- szczepień ochronnych i innych działań zapobiegawczych
- transportu sanitarnego.

Strukturę ZOZ tworzą przedsiębiorstwa: **Szpital im. Jana Pawła II** we Włoszczowie, **Zespół Lecznictwa Ambulatoryjnego** we Włoszczowie (Przychodnie: Specjalistyczna i Podstawowej Opieki Zdrowotnej) oraz **Włoszczowski Zakład Opiekuńczo – Leczniczy**.

W Szpitalu im. Jana Pawła II funkcjonują oddziały szpitalne oraz pracownie diagnostyczne:

Oddziały Szpitalne:

- Izba Przyjęć
- Szpitalny Oddział Ratunkowy
- Oddział Pediatryczny
- Oddział Chorób Wewnętrznych I
- Oddział Chorób Wewnętrznych II
- Oddział Ginekologiczno-Położniczy
- Oddział Neonatologiczny
- Sala porodowa
- Oddział Rehabilitacji Narządu Ruchu
- Oddział Chirurgiczny Ogólny
- Oddział Chirurgii Urazowo – Ortopedycznej
- Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii
- Blok Operacyjny
- Oddział Ortopedyczny
- Oddział Reumatologii
- Apteka zakładowa.

Pracownie Diagnostyczne:

- Pracownia USG

- Pracownia RTG
- Pracownia Endoskopii.

W skład Zespołu Lecznictwa Ambulatoryjnego wchodzi przychodnie: specjalistyczne i podstawowej opieki zdrowotnej:

Przychodnie Specjalistyczne:

- Poradnia Ginekologiczno– Położnicza
- Poradnia Proktologiczna
- Poradnia Preluksacyjna
- Poradnia Gastroenterologiczna
- Poradnia Kardiologiczna
- Poradnia Urologiczna
- Poradnia Otolaryngologiczna
- Poradnia Chirurgii Urazowo – Ortopedyczna
- Poradnia Chirurgii Ogólnej
- Poradnia Reumatologiczna
- Poradnia Dermatologiczna
- Poradnia Medycyny Pracy
- Dział Fizjoterapii.

Przychodnie Podstawowej Opieki Zdrowotnej:

- Poradnia Lekarza POZ
- Gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach (Szkoła Podstawowa Nr 1, Szkoła Podstawowa Nr 2, I Liceum Ogólnokształcące, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3)
- Gabinet diagnostyczno– zabiegowy
- Punkt szczepień
- Zespół transportu sanitarnego świadczący usługi w tym zakresie dla Gminnego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Krasocinie, Gminnego

Ośrodka Zdrowia w Kluczewsku oraz NZOZ Przychodni Rodzinnej „Zdrowie” we Włoszczowie

- Gabinet pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej.

Ogółem, na terenie powiatu funkcjonuje 20 przychodni (w tym 7 podległych samorządowi terytorialnemu). W 2012 r. w placówkach ambulatoryjnych na terenie powiatu udzielono łącznie prawie 282 tys. porad lekarskich. Na 10 tys. mieszkańców w powiecie przypadają 4 placówki ambulatoryjne opieki zdrowotnej (podobnie jak w województwie).

W Powiecie Włoszczowskim działa również 12 aptek, co daje wskaźnik 3 877 osób na aptekę (przy średniej dla województwa wynoszącej 3 055 osób).

Poziom świadczonych usług medycznych oraz ich dostępność na terenie powiatu są zróżnicowane. W dalszym ciągu problemem pozostaje niedostosowanie istniejącej infrastruktury do wymaganych standardów. W ostatnich latach poczyniono działania na rzecz poprawy funkcjonowania ZOZ we Włoszczowie – jednak potrzeby są znacznie większe, a środki finansowe niewystarczające. Istotną kwestią jest także zaangażowanie wszelkich, możliwych wysiłków na rzecz poprawy kondycji finansowej ZOZ-u.

5. Sport

Do najważniejszych obiektów infrastruktury sportowej jednostek organizacyjnych Powiatu Włoszczowskiego należą:

- Hala sportowa
- Sala gimnastyczna – 2 obiekty: przy I Liceum Ogólnokształcącym im. gen. Władysława Sikorskiego oraz przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 im. Stanisława Staszica we Włoszczowie
- Boisko piłkarskie – 2 obiekty
- Strzelnica
- Kompleks boisk wielofunkcyjnych
- Wielofunkcyjne boisko sportowe z bieżnią

- Kompleks sportowy ORLIK.

Podstawową bazę sportową zarządzaną przez Powiatowe Centrum Kulturalno

– Rekreacyjne tworzą następujące obiekty:

- Obiekty wielofunkcyjne (kompleks boisk zlokalizowany we Włoszczowie): m.in. boisko duże (boisko do piłki ręcznej, kort do tenisa ziemnego), boisko małe (boisko do piłki koszykowej, boisko do piłki siatkowej), bieżnia oraz skocznia do skoku w dal.
- Hala sportowa: m.in. pełnowymiarowe boisko do piłki siatkowej, boisko szkolne do piłki koszykowej i ręcznej, drabinki oraz miejsce dla widowni
- Siłownia: wyposażona w 16 stanowisk ćwiczebnych (m.in. atlasy, stepper czy rowerki).
- Sala fitness: wyposażona w lustra z podwójnymi poręczami; na sali odbywają się zajęcia z tańca nowoczesnego oraz towarzyskiego, aerobiku czy jogi.
- Wypożyczalnia rowerów: wypożyczający rowery otrzymują ulotki z trasami rowerowymi i przewodnik po terenie.

Z obiektów powiatowych korzystają szkoły z terenu Powiatu Włoszczowskiego pod opieką nauczycieli w ramach planowych zajęć szkolnych. W godzinach wolnych mogą z nich korzystać organizacje pozaszkolne, kluby i stowarzyszenia sportowe, zakłady pracy oraz osoby prywatne.

W PCK-R odbywa się wiele zajęć sportowo – rekreacyjnych. W powiecie funkcjonują m.in.: Szkołka Tenisa Ziemnego, Sekcja Tenisa Stołowego, Sekcja Piłki Koszykowej, zajęcia szachowe, karate, tańca czy aerobiku.

Powiat Włoszczowski oraz Powiatowe Centrum Kulturalno – Rekreacyjne we Włoszczowie są organizatorami lub współorganizatorami wielu imprez o charakterze sportowym. Do najważniejszych zaliczyć należy m.in.:

- Grand Prix Powiatu Włoszczowskiego w Tenisa Stołowego
- Powiatowy Turniej Tenisa Stołowego Szkół Ponadgimnazjalnych

- Grand Prix Powiatu Włoszczowskiego w Piłce Siatkowej - Turniej o Puchar Dyrektora PCK-R
- Mistrzostwa Powiatu Włoszczowskiego w Szachach
- Spartakiada rekreacyjno-sportowa dzieci i młodzieży z terenu powiatu włoszczowskiego
- Spartakiada rekreacyjno-sportowa dla osób niepełnosprawnych
- Grand Prix Powiatu Włoszczowskiego w Piłce Siatkowej - Turniej o Puchar Starosty Włoszczowskiego z okazji Święta Niepodległości
- Mikołajkowy Turniej Tenisa Stołowego.

Na koniec 2012 roku na terenie powiatu funkcjonowało 29 klubów sportowych (w stosunku do 22 w 2010 r.). W 62 działających sekcjach sportowych ćwiczyło 1 650 osób, z czego tylko 24,5% (405 os.) ćwiczących to kobiety. W klubach pracowało łącznie 33 instruktorów sportowych oraz 28 trenerów.

Starosta Włoszczowski przyznaje nagrody i stypendia osobom działającym na rzecz Powiatu Włoszczowskiego w obszarze sportu. Nagrody Starosty za osiągnięte wyniki sportowe oraz za osiągnięcia w działalności sportowej są przyznawane zawodnikom za wysokie wyniki sportowe oraz trenerom prowadzącym szkolenie zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie sportowym międzynarodowym lub krajowym. Stypendium sportowe jest natomiast przyznawane osobie fizycznej (zawodnikowi) osiągającemu szczególne wyniki sportowe.

W ostatnich latach, oferta sportowa powiatu jest systematycznie wzbogacana i urozmaicana. Dostępność mieszkańców do infrastruktury sportowej jest względnie dobra, co wpływa pozytywnie na rozwój kultury fizycznej, zarówno dzieci jak i dorosłych.

5 Organizacja oraz najważniejsze instytucje pomocy społecznej w Powiecie Włoszczowskim

Rozwiązywaniem problemów społecznych zajmują się przede wszystkim instytucje pomocy społecznej. Najważniejsze uregulowania dotyczące systemu pomocy społecznej w Polsce są zawarte w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Zgodnie z zapisami ustawy:

- ✓ Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.
- ✓ Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.
- ✓ Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.
- ✓ Zadaniem pomocy społecznej jest podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.
- ✓ Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.
- ✓ Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:
 - ubóstwa;
 - sieroctwa;
 - bezdomności;
 - bezrobocia;
 - niepełnosprawności;
 - długotrwałej lub ciężkiej choroby;

- przemocy w rodzinie;
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- alkoholizmu lub narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

System pomocy społecznej w Powiecie Włoszczowskim jest dobrze zorganizowany. Baza infrastrukturalna nie jest w najgorszym stanie, a służby mające za zadanie rozwiązywanie problemów społecznych są kompetentne i aktywne. Pozytywnym zjawiskiem jest spadająca liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej. Ponadto, w powiecie są realizowane liczne projekty społeczne ze środków zewnętrznych np. „Uwierz w siebie. Program aktywizacji podopiecznych PCPR we Włoszczowie” (finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego) czy Program „Aktywny Samorząd” (finansowany ze środków PFRON) – na rzecz likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych. W celu ciągłego zwiększania jakości obsługi osób korzystających z różnych form pomocy społecznej, należy jednak w miarę możliwości środków budżetowych (jak i pozabudżetowych) wspierać wszelkie działania poprawiające sytuację w sferze społecznej, zwłaszcza na rzecz osób najbardziej potrzebujących pomocy.

W Powiecie Włoszczowskim do najważniejszych instytucji składających się na powiatowy system pomocy społecznej zaliczają się:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie
- Zespół Interwencji Kryzysowej we Włoszczowie (przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie)
- Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności we Włoszczowie
- Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych we Włoszczowie
- Warsztaty Terapii Zajęciowej w Ostrowie (gmina Krasocin)
- Punkt konsultacyjno – doradczy dla niepełnosprawnych mieszkańców powiatu włoszczowskiego we Włoszczowie
- Formy rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej: rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe, zawodowe, Rodzinny Dom Dziecka, Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego we Włoszczowie
- 6 gminnych ośrodków pomocy społecznej (funkcjonują w każdej z gmin powiatu).

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) we Włoszczowie jest jednostką organizacyjną samorządu powiatowego, działającą w formie jednostki budżetowej, wykonującą zadania własne Powiatu oraz zadania z zakresu administracji rządowej przede wszystkim w dziedzinach: pomocy społecznej; wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Siedziba Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie mieści się w budynku Starostwa Powiatowego przy ul. Wiśniowej 10.

Podstawą realizacji zadań przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie są następujące akty prawne:

- ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Strukturę organizacyjną oraz zadania realizowane przez poszczególne komórki organizacyjne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie określa Regulamin Organizacyjny.

Pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie posiadają wysokie kwalifikacje i odpowiednie wykształcenie. Na 8 osób zatrudnionych w jednostce 7 posiada wykształcenie wyższe. Jedna osoba posiada wykształcenie średnie pomaturalne oraz 35 letnie doświadczenie zawodowe. Wszystkie osoby zatrudnione w 2013r. na zastępstwo oraz osoby zatrudnione w ramach projektu systemowego posiadały wykształcenie wyższe. Ponadto, pracownicy PCPR korzystają z licznych szkoleń podnoszących wiedzę merytoryczną w zakresie wykonywanych obowiązków.

Komórkami organizacyjnymi PCPR są zespoły realizujące merytoryczne zadania jednostki. W skład PCPR wchodzi następujące zespoły:

- Zespół Organizacyjno – Księgowy
- Zespół ds. Osób Niepełnosprawnych
- Zespół Świadczeń, Pomocy Stacjonarnej i Środowiskowej
- Zespół ds. Pieczy Zastępczej
- Zespół ds. realizacji projektów
- Zespół Interwencji Kryzysowej.

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie działa także Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Nadzór merytoryczny nad pracą Powiatowego

Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności sprawuje Przewodniczący powołany przez Starostę Włoszczowskiego.

Podstawą gospodarki finansowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jest roczny plan finansowy, sporządzany na rok budżetowy, zgodnie z obowiązującą procedurą budżetową oraz środki przyznane przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację zadań związanych z rehabilitacją społeczną. W 2013r. PCPR pozyskało fundusze zewnętrzne na realizację projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środki rządowe na realizację kilku projektów.

Do najważniejszych kierunków działań PCPR zaliczyć należy m.in.:

- ✓ pomoc dziecku i rodzinie, w szczególności dzieciom częściowo bądź całkowicie pozbawionym opieki rodziców – np. przez organizowanie opieki w rodzinach zastępczych oraz udzielanie pomocy na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci, a także przez organizowanie i prowadzenie placówek opiekuńczo –wychowawczych
- ✓ pomoc w integracji ze środowiskiem osobom mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie
- ✓ organizowanie i prowadzenie poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, prawnego, socjalnego i rodzinnego) oraz interwencji kryzysowej w formie działań podejmowanych przez Zespół Interwencji Kryzysowej
- ✓ realizację projektu systemowego pt. „UWIERZ W SIEBIE – Program aktywizacji podopiecznych PCPR we Włoszczowie” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
- ✓ wszechstronną pomoc osobom niepełnosprawnym, np. udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach (doradca do spraw osób niepełnosprawnych), czy też prowadzenie zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej

dofinansowanej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON). Osobom niepełnosprawnym udziela się pomocy i wsparcia w formie następujących działań:

- 1) rehabilitacja zawodowa– tzn. osiągnięcie niezależności ekonomicznej, wzbogacanie kontaktów i form uczestnictwa społecznego, osiągnięcie poczucia przydatności i integracji ze społeczeństwem, zapobieganie procesowi wykluczenia społecznego – poprzez:
 - zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę w związku z wyposażeniem nowych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych
 - przyznawanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej
 - finansowanie kosztów szkoleń organizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy
 - finansowanie instrumentów rynku pracy (szkoleń, stażu, prac interwencyjnych, przygotowania zawodowego w miejscu pracy).
 - 2) rehabilitacja społeczna– polegająca na umożliwieniu osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym poprzez:
 - wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej
 - wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych
 - likwidację barier m.in. w komunikowaniu się i dostępie do informacji
 - kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji.
- ✓ dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych

- ✓ dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych
- ✓ dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych
- ✓ dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym
- ✓ dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

2. Zespół Interwencji Kryzysowej we Włoszczowie (przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie)

Interwencja kryzysowa (w świetle przepisów ustawy o pomocy społecznej) to zespół działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin, w tym dotkniętych przemocą w celu zapobiegania lub pogłębiania się występujących dysfunkcji. Interwencją kryzysową obejmuje się osoby i rodziny bez względu na posiadany dochód.

Główne zadania Zespołu Interwencji Kryzysowej to:

- ✓ udzielanie kompleksowej pomocy psychologicznej osobom i rodzinom znajdującym się w nagłym bądź przewlekłym kryzysie psychicznym (np. żałoba po stracie bliskiej osoby, przemoc w rodzinie, konflikty rodzinne, małżeńskie, nieporadność życiowa, niewydolność wychowawcza, itp.)
- ✓ interwencja w nagłych zdarzeniach i przeżyciach traumatycznych (np. próby samobójcze, przemoc w rodzinie, napaść seksualna, katastrofy, itp.)
- ✓ prowadzenie krótkiej psychoterapii indywidualnej bądź rodzinnej oraz poradnictwa psychologicznego
- ✓ pomoc prawna
- ✓ działanie profilaktyczne przez propagowanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi. Działania w tym zakresie obejmowały m.in.:
 - udział w corocznej edycji Świętokrzyskich Dni Profilaktyki (maj, 2013 r.), które organizowane były pod hasłem „Człowiek największą wartością”, w ramach imprezy bezpłatne dyżury pełnili specjaliści (psycholog, pracownik socjalny, dzielnicowy, kuratorzy rodzinni, specjalista ds. zdrowego stylu życia, doradca ds. osób niepełnosprawnych) którzy służyli pomocą i wsparciem wszystkim potrzebującym zgodnie

ze swoimi kompetencjami w zakresie problematyki rodziny, dziecka w rodzinie, profilaktyki zachowań destrukcyjnych w rodzinie, bezpieczeństwa w rodzinie i środowisku lokalnym, szkolnym, rówieśniczym, itp. Ponadto, we współpracy z Powiatową Stacją Sanitarno – Epidemiologiczną we Włoszczowie, zorganizowano powiatowy konkurs fotograficzny pod patronatem Starosty Włoszczowskiego dla dzieci ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, pt. „Człowiek największą wartością”. W ramach akcji przeprowadzono także warsztaty profilaktyczne z trudną młodzieżą pt. „Ty i Ja dla świata bez uzależnień”.

- Z inicjatywy I LO im. Gen. Władysława Sikorskiego we Włoszczowie przeprowadzono spotkanie z młodzieżą ponadgimnazjalną w ramach akcji „Nie jesteś sam”, mające na celu uświadomienie możliwości szukania wsparcia i pomocy w trudnych sytuacjach korzystając z lokalnych zasobów.
- Zorganizowanie Włoszczowskiej Familiady (czerwiec, 2013 r.) pod hasłem Postaw na Rodzinę. Na imprezie podjęto działania o charakterze środowiskowym, mające na celu propagowanie prawidłowych wzorców i relacji rodzinnych.
- Udział w kampaniach społecznych: Dzieciństwo bez przemocy, Reaguj na przemoc, STOP przemocy, mających na celu podnoszenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz propagowania metod wychowawczych bez użycia przemocy wobec najbliższych.
- ✓ poradnictwo socjalne oraz poradnictwo dla osób niepełnosprawnych
- ✓ współpraca, głównie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, z Sądem Rejonowym we Włoszczowie (Sąd Rodzinny, Wydział Karny i Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej), Prokuraturą Rejonową we Włoszczowie, Komendą Powiatową Policji we Włoszczowie (głównie z dzielnicowymi); Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną we Włoszczowie, Poradniami Leczenia Uzależnień we Włoszczowie, Gminnymi Ośrodkami Pomocy

Społecznej (Kluczewsko, Krasocin, Radków, Moskorzew, Secemin) i Ośrodkiem Pomocy Społecznej we Włoszczowie, Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Kielcach.

Na terenie powiatu z poradnictwa psychologicznego skorzystały w 2013 r. 64 osoby, w tym problem przemocy w rodzinie dotyczył 17 osób. Przeprowadzono 3 interwencje w środowisku. Założono 2 Niebieskie Karty, które trafiły do Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych, zgłoszono do organów ścigania 1 podejrzenie popełnienia przestępstwa. Największą liczbę osób korzystających z pomocy psychologicznej stanowiły kobiety, które znajdowały się w kryzysie psychicznym na skutek następstw zachowań przemocowych członków ich najbliższych rodzin, problemów rodzinnych, małżeńskich i wychowawczych z dziećmi.

3. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności we Włoszczowie (przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie)

Zakres działalności Powiatowego Zespołu obejmuje głównie:

- przyjmowanie oraz analizę wniosków w sprawie wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności
- ocenę stopnia naruszenia organizmu i jego konsekwencji w samodzielnej egzystencji, pracy zawodowej itp., zgodnie z celem przedstawionym przez wnioskodawcę
- podejmowanie decyzji w oparciu o ustalone kryteria
- wydawanie orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności
- rozpatrywanie odwołań od orzeczeń o stopniu niepełnosprawności
- prowadzenie dokumentacji, związanej ze swą działalnością, w tym składanie sprawozdań.

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Starosta w ramach zadań z zakresu administracji rządowej

powołuje i odwołuje Powiatowe Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. Powiatowy Zespół działa jako organ pierwszej instancji. Orzeka on na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego albo, za ich zgodą, na wniosek ośrodka pomocy społecznej. Ośrodki pomocy społecznej mogą uczestniczyć na prawach strony w sprawach, w których orzekają powiatowe zespoły.

Orzeczenie ustalające stopień niepełnosprawności lub niepełnosprawność zawiera wskazania dotyczące w szczególności:

- odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby
- szkolenia, w tym specjalistycznego
- zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej
- uczestnictwa w terapii zajęciowej
- konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby
- korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się z korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki
- konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji
- konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji
- prawo do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju.

W 2013 r. w skład zespołu orzekającego Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wchodziło 12 osób, w tym:

- przewodniczący (1 os.)
- 4 lekarzy
- psycholog
- pedagog

- doradcy zawodowi (2 os.)
- pracownicy socjalni (2 os.)
- obsługa administracyjna (1 os.).

4. Dom Pomocy Społecznej (DPS) dla Osób Przewlekłe Psychiczenie Chorych we Włoszczowie

DPS jest stacjonarną, samorządową, jednostką budżetową Powiatu Włoszczowskiego – prowadzoną przez powiat na podstawie zezwolenia (wydanego na czas nieokreślony) Wojewody Świętokrzyskiego. Decyzję o umieszczeniu w domu pomocy społecznej wydaje starosta powiatu prowadzącego dom pomocy społecznej.

Dom we Włoszczowie jest przeznaczony dla 120 osób przewlekłe psychiczenie chorych. Wszystkie z miejsc są wykorzystane przez pensjonariuszy (w 2013 r. DPS zamieszkiwało 119 osób). Obiekt jest przystosowany dla osób niepełnosprawnych ruchowo; posiada podjazdy dla wózków inwalidzkich oraz windę. Otoczenie jest wolne od barier architektonicznych. Ma zatwierdzone warunki standaryzacyjne.

Celem DPS jest zapewnienie mieszkańcom prawa do bezpiecznego i godnego życia poprzez:

- zapewnienie całodobowej opieki
- zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych, medycznych, pielęgnarskich, opiekuńczych, wspomagających, społecznych i religijnych, na poziomie obowiązującego standardu oraz z uwzględnieniem wolności, intymności, godności i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
- zapewnienie ochrony dóbr osobistych oraz możliwości zachowania samodzielności i wyboru stylu życia, zgodnie z zasadami współżycia społecznego
- umożliwienie korzystania ze świadczeń zdrowotnych przysługujących na podstawie przepisów o świadczeniach zdrowotnych
- umożliwienie rozwoju osobowości przy uwzględnieniu stopnia psychicznej i fizycznej sprawności mieszkańców.

Dom Pomocy Społecznej zapewnia oprócz miejsca zamieszkania, wyżywienia i odzieży także usługi opiekuńcze polegające na pielęgnacji i pomocy w podstawowych czynnościach życiowych oraz przy załatwianiu spraw osobistych. W gabinecie rehabilitacyjnym DPS wykonywane są zabiegi z zakresu: elektroterapii, magnetoterapii, światłolecznictwa oraz masażu. Wszyscy mieszkańcy mają zapewnioną opiekę w POZ we Włoszczowie oraz dostęp do gabinetów specjalistycznych. Mieszkańcy Domu korzystają także z różnych form terapii zajęciowej, takich jak: ergoterapia (hafciarstwo, dziewiarstwo); socjoterapia (zabawoterapia, terapia ruchem, relaksacja); arteterapia (muzykoterapia, zajęcia manualne) oraz biblioterapia. Podopieczni uczestniczą w organizowanych wycieczkach, ogniskach, zabawach okolicznościowych, wyjazdach integracyjnych. Biorą również udział w przeglądach artystycznych.

Dom Pomocy Społecznej podejmuje działania zmierzające do usamodzielniania mieszkańców, w miarę ich możliwości. Istotna jest także praca na rzecz utrzymywania i rozwijania przez mieszkańców kontaktów z rodziną i środowiskiem.

Na dzień 31.12.2013 r. DPS zatrudniał ogółem 73 pracowników (m.in.: pielęgniarki, opiekunki, pokojowe, pracownicy socjalni, psycholog, instruktor terapii zajęciowej, kapelan, asystent osoby niepełnosprawnej, lekarz, w tym fizjoterapeuta i masażysta).

Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w DPS we Włoszczowie w 2013 r. wynosił 2 706 zł (Dz. Urz. Woj. Św. 2013 poz. 470).

5. Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ) w Ostrowie (gmina Krasocin)

Warsztat Terapii Zajęciowej jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskiwania lub przywracania umiejętności niezbędnych do zatrudnienia. Uczestnikami warsztatu są osoby niepełnosprawne (głównie niepełnosprawni intelektualnie w stopniu znacznym lub umiarkowanym), wobec których Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności zalecił uczestnictwo w zajęciach warsztatu. Uczestnictwo w WTZ to codzienny pobyt w grupie uczestników pod kierunkiem

instruktorów i innych specjalistów. Uczestnik bierze udział w zajęciach z zastosowaniem technik terapii zajęciowej, najczęściej w ramach tzw. pracowni, m.in.. plastycznej, ceramicznej, przyrodniczej, komputerowej, artystycznej, fotograficznej itp.

W Powiecie Włoszczowskim WTZ prowadzone są przez Caritas Diecezji Kieleckiej. Na terenie powiatu Warsztat funkcjonuje w Ostrowie (gmina Krasocin). Część pracowni z tego warsztatu po wyrażeniu zgody Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych została przeniesiona do Kossowa (gmina Radków).

W zajęciach warsztatowych w Ostrowie uczestniczy 25 osób, w Kossowie 15 osób – łącznie warsztat liczy 40 osób.

Celem działania WTZ jest rewalidacja i rehabilitacja zmierzająca do rozwoju ogólnego każdego uczestnika:

- poprawy zaradności osobistej a przez to uzyskanie niezależności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych (ubieranie się, mycie, przygotowywanie posiłków itp.);
- przystosowanie i funkcjonowanie społeczne tj. kształtowanie i celowego i skutecznego komunikowania się i odnoszenia się w sposób prawidłowy do innych osób;
- poprawy sprawności psychofizycznej;
- podjęcia pracy zarobkowej lub szkolenia zawodowego.

Tworzenie i działalność Warsztatów finansuje Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) przy współudziale powiatu. W 2013 r. finansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej pokrywane było: w 90% ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, natomiast w 10% ze środków Caritas Diecezji Kieleckiej, przez Gminę Krasocin oraz ze środków Powiatu Włoszczowskiego.

Każdy z uczestników WTZ objęty jest indywidualnym programem rehabilitacji, w którym określa się:

- formy i zakres rehabilitacji
- metody i zakres nauki umiejętności
- formy współpracy z rodziną lub opiekunami
- planowane efekty rehabilitacji
- osoby odpowiedzialne za realizację programu rehabilitacji.

Nie rzadziej niż raz na 3 lata ocenia się realizację indywidualnego programu każdego uczestnika WTZ i jego postępy w rehabilitacji. Zalecana ocena, ma wskazać, co powinno się stać z osobą niepełnosprawną, po zakończeniu jej pobytu i zajęć w WTZ. W zależności od tego, jakie są efekty realizacji indywidualnego programu, danej osobie można wskazać (jako właściwe dla niej):

- podjęcie zatrudnienia w warunkach pracy chronionej lub na przystosowanym stanowisku pracy
- skierowanie do ośrodka wsparcia ze względu na brak postępów w rehabilitacji i złe rokowania co do podjęcia zatrudnienia (co nie oznacza, że za jakiś czas niepełnosprawny nie będzie mógł ponownie podjąć próby rehabilitacji w ramach warsztatów)
- przedłużenie uczestnictwa w terapii prowadzonej przez WTZ, ze względu na:
 - pozytywne rokowania co do przyszłych postępów w rehabilitacji
 - okresowy brak możliwości podjęcia zatrudnienia lub skierowania osoby niepełnosprawnej do ośrodka wsparcia.

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych powiat, którego mieszkańcy są uczestnikami rehabilitacji w warsztacie działającym na terenie innego powiatu, jest obowiązany do pokrywania kosztów rehabilitacji w odniesieniu do swoich mieszkańców, w części nieobjętej dofinansowaniem ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w wysokości i na zasadach określonych w porozumieniu zawartym z powiatem na terenie którego działa warsztat. W 2013r. Powiat Włoszczowski zawarł 2 porozumienia w zakresie pokrywania w/w kosztów. Łącznie w warsztatach terapii zawodowej na terenie Powiatu Jędrzejowskiego i Powiatu Kieleckiego uczestniczyły 4 osoby z terenu Powiatu Włoszczowskiego.

6. Punkt Konsultacyjno – Doradczy dla Niepełnosprawnych Mieszkańców Powiatu Włoszczowskiego we Włoszczowie

Punkt Konsultacyjno – Doradczy jest zlokalizowany w budynku Liceum Ogólnokształcącego im. gen. Władysława Sikorskiego we Włoszczowie (w pomieszczeniach dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych) i został utworzony w ramach projektu systemowego „Uwierz w siebie. Program aktywizacji podopiecznych PCPR we Włoszczowie”, współfinansowanego ze środków UE. W Punkcie istnieje możliwość skorzystania z porady i doradztwa specjalistów, w tym: psychologa, radcy prawnego, doradcy do spraw osób niepełnosprawnych oraz pracownika socjalnego.

Osoby niepełnosprawne i ich rodziny mogą uzyskać bezpłatną pomoc i informacje dotyczące osób niepełnosprawnych w zakresie:

- udzielania informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych
- udzielania osobom niepełnosprawnym informacji o ulgach i uprawnieniach wynikających z orzeczenia o niepełnosprawności
- udzielanie informacji o procedurach dotyczących składania wniosków i dokumentów jakie należy dołączyć do wniosku oraz pomoc przy ich wypełnianiu
- prowadzenia doradztwa związanego z rehabilitacją społeczną i zawodową w oparciu o stosowną ustawę i wydane na jej podstawie rozporządzenia
- informowania o realizowanych przez PFRON programach dla osób niepełnosprawnych pomocy w uzyskaniu dla osób niepełnosprawnych będących w trudnej sytuacji życiowej specjalistycznego poradnictwa i doradztwa dotyczącego możliwości rozwiązania problemów oraz udzielania pomocy przez właściwe instytucje i organizacje pozarządowe
- współpracy z organizacjami pozarządowymi zrzeszającymi osoby niepełnosprawne oraz z Ośrodkami Pomocy Społecznej.

7. Organizacja i formy rodzinnej pieczy zastępczej

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej Starosta wykonuje za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Do zakresu działania PCPR należą wszystkie sprawy z zakresu pieczy zastępczej niezastrzeżone na rzecz innych podmiotów.

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w na terenie Powiatu Włoszczowskiego jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie, wyznaczone do pełnienia tej funkcji na mocy Zarządzenia Starosty Włoszczowskiego. Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego;
- 5) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- 6) zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;

- 7) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- 8) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności ośrodkami pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- 9) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 10) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 11) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- 12) prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno – pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;
- 13) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 14) zapewnienie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 15) przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy
- 16) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 17) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki,

w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

Zadania organizatora pieczy zastępczej realizuje zespół do spraw pieczy zastępczej, który składa się z koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, psychologa i pedagoga. Prace zespołu wspomagane są przez prawnika.

Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Włoszczowskim:

– **Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego we Włoszczowie**

Na terenie Powiatu Włoszczowskiego funkcjonuje jedna placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego. W placówce tej przebywają dzieci z Powiatu Włoszczowskiego, Miasta Kielce oraz Powiatu Kołobrzeskiego. Koszt utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej w 2013r. wynosił 2 652,84 zł.

Placówka opiekuńczo - wychowawcza typu rodzinnego we Włoszczowie spełnia wymagane standardy opieki i wychowania. Wojewoda Świętokrzyski wydał zezwolenie na prowadzenie placówki dla 5 wychowanków na czas nieokreślony.

Placówka we Włoszczowie wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza :

- zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;

- zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
 - obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
 - zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.
- Formy rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Włoszczowskim
- Na terenie Powiatu Włoszczowskiego funkcjonują następujące rodziny zastępcze:
- **spokrewniona** (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka);
 - **niezawodowa** (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka);
 - **zawodowa**, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna.

Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego we Włoszczowie oraz rodziny zastępcze objęte są opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, który udziela im wszelkiej pomocy w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej. W stosunku do rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka nieobjętych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku;
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;

- zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Na dzień 31.12.2013r. koordynator miał pod swoją opieką 1 Rodzinny Dom Dziecka; 2 rodziny zastępcze zawodowe; 14 rodzin zastępczych spokrewnionych oraz 14 rodzin zastępczych niezawodowych.

8. Gminne ośrodki pomocy społecznej

Wiele zadań z zakresu pomocy społecznej jest realizowanych na poziomie gminnym. Na terenie każdej z sześciu gmin Powiatu Włoszczowskiego funkcjonuje ośrodek pomocy społecznej. Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej które na poziomie gmin prowadzą działania w zakresie pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej to:

- 1) Ośrodek Pomocy Społecznej we Włoszczowie
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krasocinie
- 3) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku
- 4) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Seceminie
- 5) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radkowie
- 6) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Moskorzewie.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej do zadań własnych gmin o charakterze obowiązkowym należą m.in. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych; udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym; przyznawanie i wypłacanie

zasiłków okresowych oraz celowych; praca socjalna; prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych oraz dożywanie dzieci.

6 Analiza głównych problemów społecznych w Powiecie Włoszczowskim

Liczba gospodarstw domowych oraz osób w tych gospodarstwach korzystających z pomocy społecznej jest znacząca. W latach 2010-2012 pozytywnym zjawiskiem jest nieznaczny, ale jednak spadek gospodarstw i osób w gospodarstwach, które skorzystały z pomocy społecznej. W 2012 r. w Powiecie Włoszczowskim ze środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 1 524 gospodarstwa domowe. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy obejmuje 10,7% ogółu mieszkańców powiatu – tj. 4 975 osób.

Tabela 8. Korzystający z pomocy społecznej w Powiecie Włoszczowskim w latach 2010-2012

	2010 r.	2011 r.	2012 r.
Gospodarstwa domowe	1 582	1 552	1 524
Osoby w gospodarstwach domowych	5 337	5 075	4 975
Osoby w gospodarstwach domowych korzystające z pomocy w ludności ogółem (%)	11,4	10,8	10,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Osoby w wieku przedprodukcyjnym w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie osób w tym wieku stanowią aż 22,2% (wzrost w porównaniu z rokiem 2011). Liczba osób w wieku produkcyjnym oraz poprodukcyjnym korzystających z pomocy w latach 2010-2012 nieznacznie spadła – osoby w wieku produkcyjnym to 9,5%, a osoby w wieku poprodukcyjnym 2,9% w stosunku do ogólnej liczby osób w tym wieku.

Tabela 9. Osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym korzystające z pomocy społecznej w Powiecie Włoszczowskim

Udział osób z ekonomicznej grupy wieku w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie osób w tym wieku (%)	2010 r.	2011 r.	2012 r.
udział osób w wieku przedprodukcyjnym	23,4	21,9	22,2
udział osób w wieku produkcyjnym	10,0	9,6	9,5
udział osób w wieku poprodukcyjnym	3,0	3,2	2,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Zapotrzebowanie na pomoc społeczną i walkę z trudnościami jest nadal znaczące, dlatego też w budżetach samorządów są umieszczane znaczące kwoty przeznaczone na ten cel. Łączne wydatki wszystkich gmin wchodzących w skład Powiatu Włoszczowskiego na pomoc społeczną w 2012 roku wyniosły blisko 22 mln zł. W budżecie powiatu wydatki na pomoc społeczną w 2012 r. wyniosły blisko 4,9 mln zł w stosunku do ok. 4,7 mln w roku 2011. W budżecie na 2014 r. wydatki na pomoc społeczną zaplanowano w wysokości ponad 5,2 mln zł – tj. 12% wszystkich wydatków budżetu Powiatu Włoszczowskiego.

W Powiecie Włoszczowskim do najważniejszych problemów społecznych zaliczają się przede wszystkim: bezrobocie, niepełnosprawność, ubóstwo, problemy dotyczące rodzin i dzieci (m.in. piecza zastępcza, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, przemoc w rodzinie, ochrona macierzyństwa i wielodzietności) oraz długotrwała lub ciężka choroba.

1. Ubóstwo

Istotnym problemem społecznym Powiatu Włoszczowskiego jest ubóstwo. Według Banku Światowego ubóstwo to niemożność osiągnięcia minimalnego standardu życiowego. Według definicji EWG - ubóstwo odnosi się do osób, rodzin lub

grup osób, których środki materialne, kulturalne i socjalne są ograniczone w takim stopniu, że poziom ich życia obniża się poza akceptowane minimum w kraju zamieszkania.

W Powiecie Włoszczowskim duża grupa osób (ok. 25%) utrzymuje się ze źródeł niezarobkowych, a ok. 34% to osoby utrzymywane. Dochody z pracy mieszkańców powiatu są niższe o kilkanaście procent od średniej krajowej. W wielu rodzinach dochód przeliczony na jedną osobę wystarcza jedynie na to aby przeżyć. Niemal cały wysiłek nastawiony jest na zaspokojenie potrzeb podstawowych – kosztem potrzeb rozwojowych. Rodziny (głównie wielodzietne lub niepełne) aby zaspokoić swoje podstawowe potrzeby oraz potrzeby dzieci korzystają z różnej formy świadczeń pomocy społecznej. Bieda powiązana jest często z innymi problemami takimi jak brak pracy, alkoholizm, niekorzystna sytuacja mieszkaniowa czy przestępczość.

Tabela 10. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa w Powiecie Włoszczowskim

JST	2009 r.	2010 r.	2011 r.
Gmina Włoszczowa	22	83	75
Gmina Krasocin	57	64	43
Gmina Kluczewsko	77	77	76
Gmina Moskorzew	3	0	0
Gmina Radków	13	6	15
Gmina Secemin	137	125	120
OGÓŁEM - Powiat Włoszczowski	309	355	329

Źródło: Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Włoszczowskim na lata 2012-2014

Analizując dane z lat 2009-2011 stwierdzić należy, iż liczba rodzin korzystających w poszczególnych gminach powiatu ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na przestrzeni kilku lat kształtuje się mniej więcej na zbliżonym poziomie. Ubóstwo jest jednak jednym z głównych powodów przyznawania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej na terenie Powiatu Włoszczowskiego.

2. Bezrobocie i rynek pracy

Stan ubóstwa w wielu rodzinach często związany jest z bezrobociem jednego lub obojga rodziców, które spowodowane jest niskim poziomem wykształcenia, zakresem i poziomem kwalifikacji odbiegających od potrzeb rynku pracy, niską

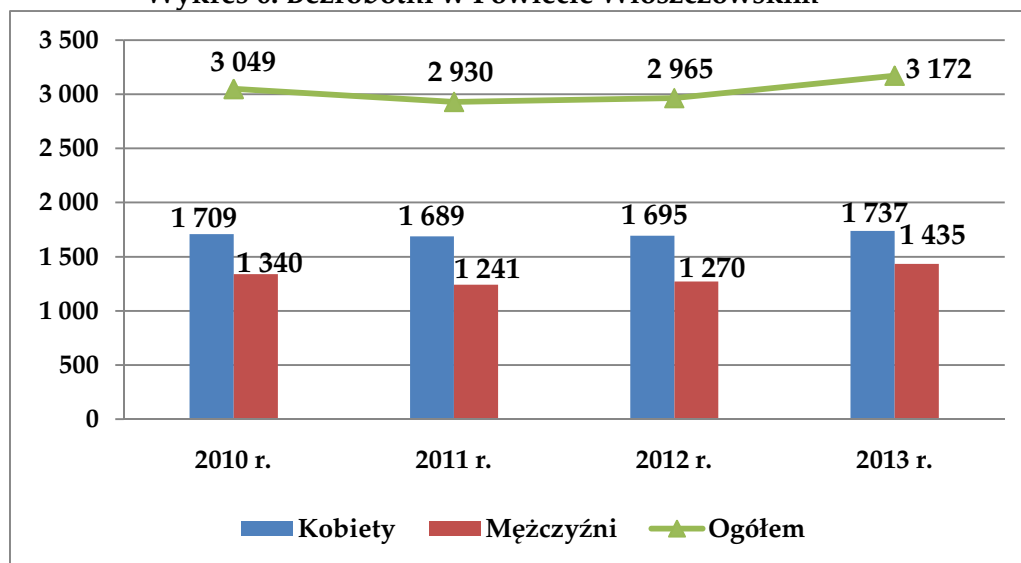
aktywnością zawodową i mobilnością, ale także trudną sytuacją na rynku pracy. Skutki długotrwałego pozostawania bez pracy dotyczą zazwyczaj wszystkich członków rodziny, nie wyłączając dzieci, gdyż często u nich pojawia się lub może pojawić efekt „dziedzicznego bezrobocia” oraz zupełna bezradność życiowa.

Bezrobocie jest stałym zjawiskiem społeczno-ekonomicznym, polegającym na pozostawaniu bez pracy osób zdolnych do jej wykonywania, mającym charakter przymusowy lub dobrowolny, wpływającym na sytuację materialną osób pozostających bez pracy w związku z tym zjawiskiem.

Bezrobocie jest jednym z najważniejszych problemów Powiatu Włoszczowskiego. Problem ten powoduje, iż standard życia wielu ludzi się obniża, a także rozszerza się obszar frustracji oraz patologii społecznej. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie w kwietniu 2014 r. wyniosła 13,8% i była niższa niż w skali całego województwa (15,8%), ale wyższa niż w skali kraju (13,0%). Stopa bezrobocia w powiecie spadła w porównaniu z latami wcześniejszymi (14,6% w 2010r.; 14,2% w 2011 r.; 14,3% w 2012 r.).

W latach 2010-2013 liczba osób bezrobotnych w powiecie ma tendencję rosnącą (wyjątkiem jest rok 2011 kiedy to bezrobocie spadło zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn). W badanym okresie bezrobocie rosło zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn. W 2013 r. w powiecie były 3 172 osoby bezrobotne, z czego blisko 55% to kobiety. Ponad 80% bezrobotnych w powiecie zamieszkuje na wsi.

Wykres 6. Bezrobotni w Powiecie Włoszczowskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy we Włoszczowie - <http://www.pupwloszczowa.pl>

W 2013 r. na obszarze powiatu wśród osób bezrobotnych sporą grupę stanowią ludzie młodzi w przedziałach wiekowych: od 25 - 34 lat oraz od 18-24 lat. Osoby w wieku od 25-34 lat stanowią ok. 28,5% ogółu osób bezrobotnych, natomiast osoby w wieku od 18-24 lat to ok. 23,5% ogółu bezrobotnych.

Grupą szczególnie zagrożoną bezrobociem są osoby z najniższym wykształceniem. Posiadacze dyplomów szkół zasadniczych zawodowych oraz gimnazjalnych i poniżej stanowią ponad połowę wszystkich bezrobotnych w powiecie. Najmniej osób bezrobotnych pozostaje bez pracy z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz wykształceniem wyższym. Stanowią oni odpowiednio 11,6% i 13% ogółu bezrobotnych.

Dużą grupą bezrobotnych są osoby pozostające bez pracy powyżej 1 roku. Stanowią oni ponad 42% ogółu bezrobotnych, z czego osoby nie posiadające pracy od ponad dwóch lat to blisko 22% wszystkich bezrobotnych.

Ze względu na staż pracy najwyższe bezrobocie dotknęło osoby pracujące od 1-5 lat. Stanowią oni ok. 24% ogółu osób bezrobotnych. Drugą pod względem liczebności grupą są osoby bez jakiegokolwiek stażu, stanowiąc 23,4% ogółu bezrobotnych. Generalnie, im dłuższy staż pracy, tym mniejsza liczba bezrobotnych. Najmniej liczną grupę bezrobotnych stanowią osoby, które przepracowały ponad 30 lat – tj. ok. 2,7% ogółu bezrobotnych.

Tabela 11. Bezrobocie w Powiecie Włoszczowskim

Wyszczególnienie	2013 rok
Liczba bezrobotnych ogółem	3 172
Liczba bezrobotnych kobiet	1 737
Bezrobotni zamieszkali na wsi	2 569
Bezrobotni nowo zarejestrowani	359
Bezrobotni wyrejestrowani	190
Bezrobotni wyrejestrowani z tytułu podjęcia pracy	108
Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	217
Absolwenci szkół wyższych, którzy nie ukończyli 27 lat	42
Osoby z prawem do zasiłku	261

Osoby poprzednio pracujące		2 430	
Osoby poprzednio pracujące zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu		133	
Bezrobotni według	wiek	18-24	742
		25-34	903
		35-44	615
		45-54	569
		55 i więcej	343
	wykształcenie	Wyższe	418
		policealne i średnie zawodowe	785
		średnie ogólnokształcące	368
		zasadnicze zawodowe	878
		gimnazjalne i poniżej	723
	czas pozostawania bez pracy	3 miesiące i mniej	741
		3-6 miesięcy	494
		6-12 miesięcy	594
		Powyżej 12 miesięcy, w tym:	1 343
		12-24 miesięcy	650
		powyżej 24 miesięcy	693
	staż pracy ogółem	do 1 roku	566
		1-5 lat	761
		5-10 lat	418
		10-20 lat	372
		20-30 lat	228
		Powyżej 30 lat	85
		bez stażu	742

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy we Włoszczowie - <http://www.pupwloszczowa.pl> oraz Banku Danych Lokalnych GUS

W 2013 r. w powiecie było 2 979 osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Wśród tego typu bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby długotrwale bezrobotne (1 906 os.), bez wykształcenia średniego (1 601 os.), bez kwalifikacji zawodowych (1 090) oraz bez doświadczenia zawodowego (996 os.).

Tabela 12. Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Osoby w szczególnej sytuacji	2 979
Do 25 roku życia	742
Długotrwale bezrobotni	1 906
Powyżej 50 roku życia	623
Bez kwalifikacji zawodowych	1 090
Bez doświadczenia zawodowego	996
Bez wykształcenia średniego	1 601
Samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	132
Osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	34
Niepełnosprawni	74

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy we Włoszczowie - <http://www.pupwloszczowa.pl>

W latach 2009-2011 w większości gmin Powiatu Włoszczowskiego liczba rodzin, które były objęte pomocą społeczną z tytułu bezrobocia spadła. Pomimo tego, bezrobocie to nadal jeden z dwóch kluczowych powodów (obok niepełnosprawności) przyznawania pomocy rodzinom przez ośrodki pomocy społecznej we wszystkich gminach powiatu.

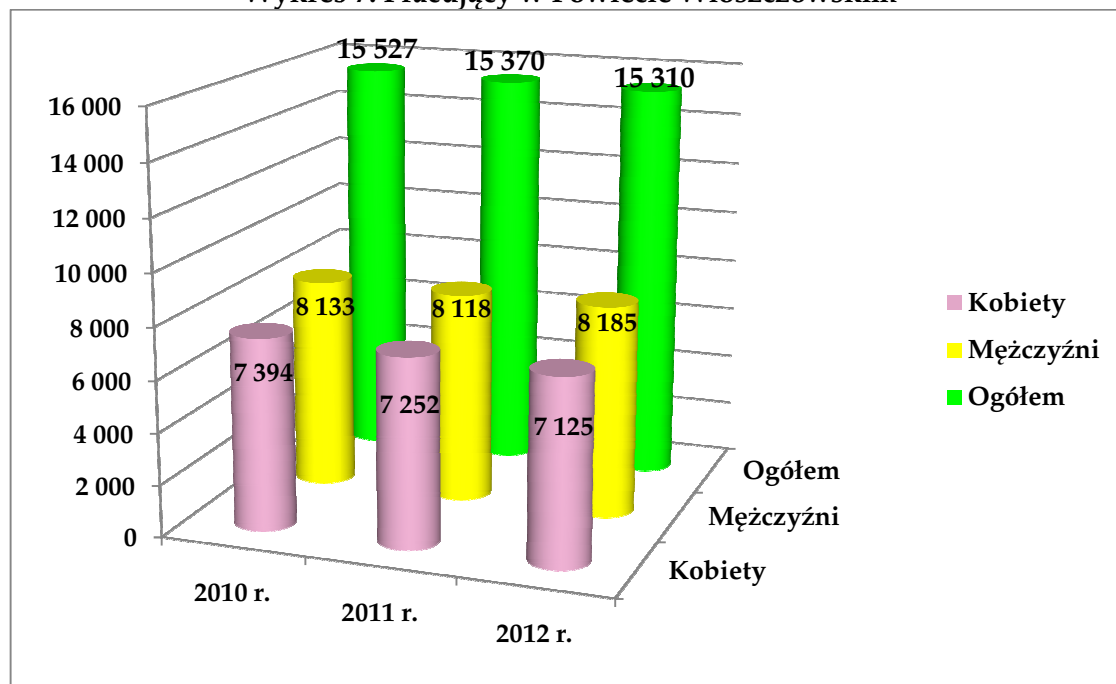
Tabela 13. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia

JST	2009 r.	2010 r.	2011 r.
Gmina Włoszczowa	318	327	277
Gmina Krasocin	197	220	177
Gmina Kluczewsko	92	86	78
Gmina Moskorzew	62	65	56
Gmina Radków	30	35	32
Gmina Secemin	99	87	90
OGÓŁEM - Powiat Włoszczowski	798	820	710

Źródło: Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Włoszczowskim na lata 2012-2014

Liczba pracujących w Powiecie Włoszczowskim wyniosła w 2012r. 15 310 osób w tym 53,5% ogółu pracujących to mężczyźni (8 185), natomiast 46,5% kobiety (7 125). Osoby pracujące stanowią 53% mieszkańców Powiatu Włoszczowskiego w wieku produkcyjnym. W ostatnich latach w powiecie zauważalny jest systematyczny spadek liczby ogółu osób posiadających pracę oraz pracujących kobiet.

Wykres 7. Pracujący w Powiecie Włoszczowskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Na koniec 2012 r. najwięcej osób pracujących w powiecie znalazło zatrudnienie w sektorze rolnictwa (ponad 7,5 tys.). Odsetek osób pracujących w rolnictwie wyniósł prawie 50% ogółu pracujących w powiecie (21,6% średnio dla kraju i 39,5% dla województwa). W ostatnich latach w powiecie zatrudnienie w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie utrzymuje się niemalże na stałym, wysokim poziomie. Znaczący udział osób zatrudnionych w rolnictwie wskazuje na przestarzałą strukturę lokalnej gospodarki, która w najbliższych latach będzie musiała ulegać stopniowej restrukturyzacji w kierunku tworzenia miejsc pracy w sektorze poza rolnym (przede wszystkim usług).

W 2012 r. duża liczba osób pracujących w powiecie była zatrudniona w przemyśle i budownictwie (24,5%), ale w ostatnich latach zatrudnienie w tym sektorze wykazuje nieznaczny trend spadkowy. W 2012 r. niewiele osób zatrudnionych było w sektorze pozostałych usług (18,4%) oraz w handlu, naprawie pojazdów samochodowych, transporcie i gospodarce magazynowej, zakwaterowaniu i gastronomii, informacji i komunikacji (6,5%). W ostatnich latach zatrudnienie w powiecie w poszczególnych sektorach utrzymuje się na zbliżonym poziomie, ale

w żadnej branży nie nastąpił znaczący jego wzrost (raczej miały miejsce nieznaczne, ale spadki zatrudnienia).

Tabela 14. Pracujący w Powiecie Włoszczowskim według sektorów gospodarki

Sektor gospodarki	Lata		
	2010 r.	2011 r.	2012 r.
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	7587	7606	7598
Przemysł i budownictwo	3941	3777	3764
Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	988	1 027	1 003
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	147	124	127
Pozostałe usługi	2864	2836	2818

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Polepszenie sytuacji osób bezrobotnych z Powiatu Włoszczowskiego nie nastąpi bez wzmożonego wsparcia instytucjonalne osób wykluczonych z rynku pracy. Kluczową rolę w tym zakresie pełni Powiatowy Urząd Pracy (PUP) we Włoszczowie, będący jednostką organizacyjną powiatu i wchodzący w skład administracji zespolonej Powiatu Włoszczowskiego.

Powiatowy Urząd Pracy jest jednostką sektora finansów publicznych działającą w formie jednostki budżetowej. Nadzór nad działalnością Urzędu sprawuje Zarząd Powiatu Włoszczowskiego. Powiatowy Urząd Pracy we Włoszczowie jest jednostką organizacyjną nie posiadającą osobowości prawnej.

PUP realizuje zadania powiatu określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Do zadań tych należą m.in.:

- opracowanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy;
- pozyskiwanie i gospodarowanie środkami finansowymi na realizację zadań z zakresu aktywizacji lokalnego rynku pracy;
- udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy, a także pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników przez pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe;
- rejestrowanie bezrobotnych i poszukujących pracy;
- inicjowanie i wdrażanie instrumentów rynku pracy;

- inicjowanie, organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy;
- inicjowanie i wspieranie tworzenia klubów pracy;
- inicjowanie, organizowanie i finansowanie projektów lokalnych i innych działań na rzecz aktywizacji bezrobotnych;
- opracowywanie analiz i sprawozdań, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, oraz dokonywanie ocen dotyczących rynku pracy na potrzeby powiatowej rady zatrudnienia oraz organów zatrudnienia;
- inicjowanie i realizowanie przedsięwzięć mających na celu rozwiązanie lub złagodzenie problemów związanych z planowanymi zwolnieniami grup pracowników z przyczyn dotyczących zakładu pracy;
- współdziałanie z powiatowymi radami zatrudnienia w zakresie promocji zatrudnienia oraz wykorzystania środków Funduszu Pracy;
- współpraca z gminami w zakresie upowszechniania ofert pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach, organizacji robót publicznych oraz zatrudnienia socjalnego na podstawie odrębnych przepisów;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia;
- wydawanie decyzji o m.in.: uznaniu lub odmowie uznania danej osoby za bezrobotną oraz utracie statusu bezrobotnego;
- kierowanie osób bezrobotnych do prac społecznie użytecznych;
- badanie i analizowanie sytuacji na lokalnym rynku pracy w związku z postępowaniem o wydanie zezwolenia na pracę cudzoziemca;
- organizowanie i finansowanie szkoleń pracowników powiatowego urzędu pracy;
- opracowywanie i realizowanie indywidualnych planów działania.

Ponadto, urząd realizuje również zadania w zakresie zatrudnienia oraz rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

W celu realizacji zadań Powiatowy Urząd Pracy we Włoszczowie współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej, Powiatową Radą Zatrudnienia, organizacjami pracodawców, poszczególnymi pracodawcami, związkami zawodowymi, zarządami funduszy celowych, fundacjami i stowarzyszeniami, jednostkami szkoleniowymi, instytucjami partnerstwa lokalnego, organizacjami społecznymi i innymi organizacjami działającymi w sprawach promocji zatrudnienia oraz aktywizacji zawodowej.

3. Niepełnosprawność

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wprowadza następujące pojęcia niepełnosprawności, uwzględniając stan zdrowia człowieka:

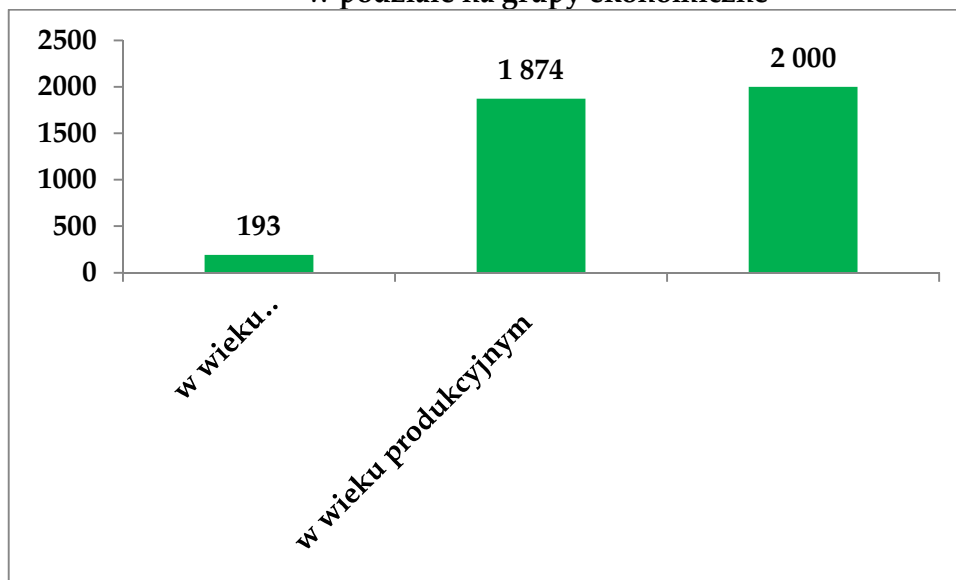
- **Niesprawność** - każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym.
- **Niepełnosprawność** - każde ograniczenie bądź niemożność (wynikające z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub zakresie uznawanym za typowe dla człowieka.
- **Ograniczenia w pełnieniu ról społecznych** - ułomność określonej osoby wynikająca z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację roli społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami.

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego (NSP) z 2011 r. liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie Włoszczowskim wyniosła 4 067, co stanowiło 8,7% ogółu ludności powiatu. Wśród osób niepełnosprawnych nieznaczną większością są kobiety - 50,8% w stosunku do 49,2% mężczyzn.

Według NSP zdecydowana większość niepełnosprawnych w Powiecie Włoszczowskim to osoby w wieku poprodukcyjnym, które stanowią 49,2% ogółu niepełnosprawnych. Nieznacznie mniejsza jest liczba osób w wieku produkcyjnym – 46,1%. Najmniej liczna jest grupa osób niepełnosprawnych w wieku

przedprodukcyjnym, która wyniosła 4,7% wszystkich niepełnosprawnych. Liczbę ludności niepełnosprawnej Powiatu Włoszczowskiego według grup ekonomicznych przedstawiano na poniższym wykresie.

Wykres 8. Liczba osób niepełnosprawnych w Powiecie Włoszczowskim w podziale na grupy ekonomiczne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS (Narodowy Spis Powszechny 2011)

Powiatowy Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w odniesieniu do osób które ukończyły 16 rok życia wydaje odpowiednio orzeczenia o ustaleniu i stopniu niepełnosprawności lub ustaleniu niepełnosprawności w przypadku osób do 16 roku życia. W 2013 r. Zespół przyjął ogółem 1 046 wniosków, tj. o ponad 11% mniej niż w roku 2012 oraz o blisko 10% mniej niż w 2011 roku. We wszystkich analizowanych latach około 80% wniosków złożonych zostało przez osoby w wieku powyżej 16 roku życia.

W latach 2011-2013 większość osób powyżej 16 roku życia złożyło wniosek dla celów uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego; odpowiedniego zatrudnienia oraz konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. W 2013 r. zasiłek pielęgnacyjny stanowił 41% wszystkich przyjętych wniosków przez Zespół; odpowiednie zatrudnienie 19%, natomiast konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze 16%.

W analizowanym okresie, zdecydowana większość osób starających się o orzeczenie dla osób do 16 roku życia jako cel wskazuje zasiłek pielęgnacyjny (w 2013r. blisko 86% przypadków). W ostatnim roku wzrosła jednak znacząco liczba wniosków, w których celem jest zasiłek stały. (w 2013 r. – 30; w latach wcześniejszych 11 (2012 r.) oraz 6 (2011 r.)).

Tabela 15. Liczba i cel przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności w latach 2011-2013

Lp.	Cel złożenia wniosku	Liczba wniosków w poszczególnych latach		
		2011	2012	2013
Osoby po 16 roku życia				
1.	Odpowiednie zatrudnienie	150	129	159
2.	Szkolenie	1	0	1
3.	Uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej	3	5	0
4.	Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	141	120	135
5.	Korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji (korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych)	90	88	105
6.	Zasiłek stały	0	0	0
7.	Zasiłek pielęgnacyjny	355	378	342
8.	Korzystanie z karty parkingowej	43	36	43
9.	Inne	125	165	50
RAZEM		908	921	835
Osoby przed 16 rokiem życia				
1.	Zasiłek pielęgnacyjny	246	247	181
2.	Zasiłek stały	6	11	30
RAZEM		252	258	211
OGÓLEM – liczba przyjętych wniosków		1 160	1 179	1 046

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Włoszczowie oraz „Powiatowego Programu Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych Powiatu Włoszczowskiego na lata 2013-2020”

W analizowanym horyzoncie czasowym, wśród orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności zdecydowanie przeważają orzeczenia z określeniem stopnia niepełnosprawności (osoby po 16 roku życia) oraz o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych (osoby przed 16 rokiem życia) w stosunku do orzeczeń o odmowie ustalenia i/lub stopnia niepełnosprawności oraz o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych.

W 2013 r. orzeczenia z określeniem stopnia niepełnosprawności stanowiły 96,5% wszystkich orzeczeń, natomiast orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych to 91,5% ogółu orzeczeń.

Ogółem w roku 2013, liczba orzeczeń z określeniem stopnia niepełnosprawności oraz o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych wyniosła 1 046.

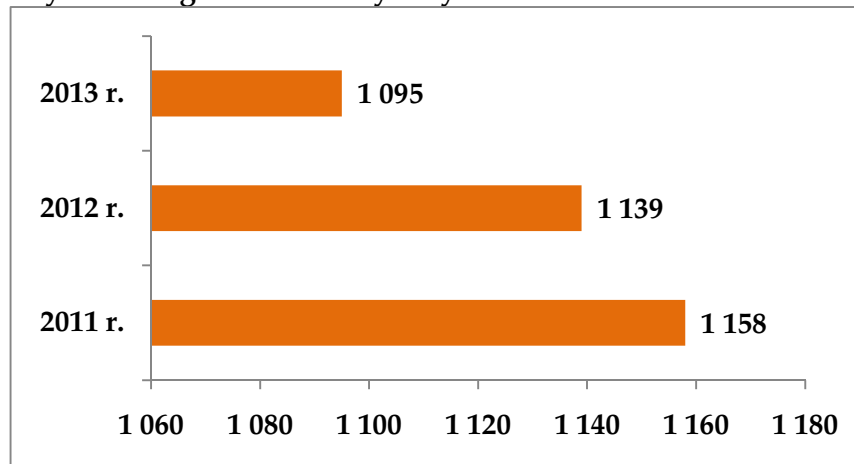
W kolejnych latach okresu 2011-2013 następował spadek ogółu wydanych orzeczeń – w 2013 r. liczba orzeczeń (1 095) była niższa w porównaniu z rokiem 2012 o blisko 4%.

Tabela 16. Liczba wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Włoszczowie w latach 2011-2013

Osoby po 16 roku życia				
Rok	Wydane orzeczenia z określeniem stopnia niepełnosprawności	Wydane orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	Wydane orzeczenia o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności	Razem – wydane orzeczenia
2011	866	17	14	897
2012	852	17	12	881
2013	853	22	9	884
Osoby przed 16 rokiem życia				
Rok	Wydane orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych	Wydane orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	Wydane orzeczenia o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności	Razem – wydane orzeczenia
2011	242	19	0	261
2012	232	25	1	258
2013	193	17	1	211

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Spraw Orzekania o Niepełnosprawności we Włoszczowie oraz „Powiatowego Programu Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych Powiatu Włoszczowskiego na lata 2013-2020”

Wykres 9. Ogólna liczba wydanych orzeczeń w latach 2011-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie powyższej tabeli

W poszczególnych latach okresu 2011-2013 w Powiecie Włoszczowskim wśród osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia najliczniejszą grupę stanowiły osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. W 2013 r. grupa ta stanowiła blisko 44% wśród wszystkich niepełnosprawnych, którzy uzyskali orzeczenie. Pozytywnym jest fakt, że w 2013 r. zmniejszyła się o 12% liczba osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności w porównaniu z rokiem 2012.

W każdym roku horyzontu czasowego 2011-2013 najliczniejszymi grupami wśród niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia ze względu na przyczynę niepełnosprawności były 3 grupy: ze schorzeniami układów oddechowego i krążenia; z upośledzeniem narządu ruchu oraz z chorobami psychicznymi.

Tabela 17. Liczba wydanych orzeczeń dla osób powyżej 16 roku życia z podziałem na stopnie oraz przyczyny niepełnosprawności

Przyczyna niepełnosprawności	2011 r.				2012 r.				2013 r.			
	znacznym	umiarkowany	lekki	RAZEM	znacznym	umiarkowany	lekki	RAZEM	znacznym	umiarkowany	lekki	RAZEM
Upośledzenia umysłowe	6	16	1	23	10	24	0	34	9	14	1	24
Choroby psychiczne	25	67	11	103	40	78	3	121	31	62	6	99
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	8	36	41	85	5	33	33	71	6	26	36	68
Choroby narządu wzroku	6	17	11	34	6	11	16	33	3	23	7	33
Upośledzenia narządu ruchu	19	66	106	191	20	60	92	172	18	47	109	174
Epilepsja	0	8	1	9	0	4	1	5	0	10	1	11
Choroby układów oddechowego i krążenia	69	89	41	199	64	86	31	181	51	88	43	182
Choroby układu pokarmowego	14	14	3	31	15	7	2	24	22	17	5	44
Choroby układu moczowo- płciowego	30	16	9	55	45	26	3	74	41	19	7	67
Choroby neurologiczne	51	34	6	91	44	27	3	74	49	29	10	88
Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	19	21	5	45	26	28	9	63	12	37	14	63

Całościowe zaburzenia rozwojowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM	247	384	235	866	275	384	193	852	242	372	239	853

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Spraw Orzekania o Niepełnosprawności we Włoszczowie oraz „Powiatowego Programu Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych Powiatu Włoszczowskiego na lata 2013-2020”

W poszczególnych latach 2011-2013 wśród niepełnosprawnych do 16 roku życia zdecydowanie dominujące były przypadki schorzeń układu oddechowego i krążenia. W 2013 r. stanowiły one ponad 53% jeżeli chodzi o przyczyny niepełnosprawności. Do pozostałych, najczęstszych schorzeń w tej grupie wiekowej zaliczają się: choroby narządu wzroku oraz upośledzenia narządu ruchu.

Podsumowując, schorzenia układu krążenia oraz układu oddechowego dominują zarówno u dzieci do 16 roku życia, jak i u osób powyżej 16 lat.

Tabela 18. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób przed 16 rokiem życia według przyczyny niepełnosprawności

Przyczyna niepełnosprawności	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Upośledzenia umysłowe	6	11	4
Choroby psychiczne	10	2	3
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	6	15	5
Choroby narządu wzroku	26	15	17
Upośledzenia narządu ruchu	18	29	16
Epilepsja	13	17	10
Choroby układów oddechowego i krążenia	122	104	103
Choroby układu pokarmowego	3	0	3
Choroby układu moczowo- płciowego	6	6	7
Choroby neurologiczne	8	8	4
Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	20	18	13
Całościowe zaburzenia rozwojowe	4	7	8
RAZEM	242	232	193

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Spraw Orzekania o Niepełnosprawności we Włoszczowie oraz „Powiatowego Programu Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych Powiatu Włoszczowskiego na lata 2013-2020”

Wśród osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia, którym w 2013 r. wydano orzeczenia o niepełnosprawności dominowały osoby:

- w wieku: 41-60 lat – blisko 40% wydanych orzeczeń
- kobiety - prawie 52% wydanych orzeczeń
- z wykształceniem podstawowym – ok. 37% wydanych orzeczeń

- nie posiadające zatrudnienia –ponad 77% wydanych orzeczeń.

Wśród osób niepełnosprawnych przed 16 rokiem życia, którym w 2013 r. wydano orzeczenia o niepełnosprawności dominowały osoby:

- w wieku: od 8-16 lat – prawie 56,5% wydanych orzeczeń
- chłopcy - ponad 65% wydanych orzeczeń.

Ponadto, w 2013 roku 216 mieszkańcom Powiatu Włoszczowskiego wydano legitymację osoby niepełnosprawnej (w 2012 r. – 176), z czego:

- 171 legitymacji dla osób powyżej 16 roku życia (121 w 2012 r.)
- 45 legitymacje dla osób do 16 roku życia (55 w 2012 r.).

Osoby niepełnosprawne bez względu na rodzaj i przyczynę niepełnosprawności mają prawo i powinny korzystać z pomocy w zakresie zatrudnienia i możliwości dostępu do rynku pracy na równi z osobami w pełni sprawnymi, zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami i możliwościami. Praca - a co za tym idzie - integracja zawodowa jest jednym z najistotniejszych aspektów uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, albowiem daje ona możliwość samodzielności materialnej, poczucia własnej wartości oraz kontaktu z innymi ludźmi.

W 2013 r. wśród osób bezrobotnych w Powiecie Włoszczowskim 74 to osoby niepełnosprawne (w 2012 r. – 70 os.). Wśród niepełnosprawnych bez pracy większość, bo 59,5% to kobiety(44 os.); mężczyźni stanowili 40,5% (30 os.) bezrobotnych. Liczba bezrobotnych kobiet w 2013 r. wzrosła w porównaniu z 2012 r.o ponad 13,5%, natomiast liczba bezrobotnych mężczyzn spadła o 6,25%. W 2013 r. 10 osób niepełnosprawnych nie mających pracy posiadało prawo do zasiłku.

W latach 2009-2011 w większości gmin Powiatu Włoszczowskiego liczba rodzin, które były objęte pomocą społeczną z tytułu niepełnosprawności była na zbliżonym poziomie. W badanym okresie, niepełnosprawność jest jednym z dwóch

kluczowych powodów (obok bezrobocia) przyznawania pomocy rodzinom przez ośrodki pomocy społecznej we wszystkich gminach powiatu.

Tabela 19. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności

JST	2009 r.	2010 r.	2011 r.
Gmina Włoszczowa	244	235	231
Gmina Krasocin	88	100	87
Gmina Kluczewsko	59	57	52
Gmina Moskorzew	42	40	35
Gmina Radków	31	38	40
Gmina Secemin	91	94	90
OGÓŁEM - Powiat Włoszczowski	555	564	535

Źródło: Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Włoszczowskim na lata 2012-2014

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. W świetle przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym, natomiast rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Do podstawowych działań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie, w ramach rehabilitacji społecznej niepełnosprawnych zaliczają się:

- uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej
- dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych
- dofinansowania do środków pomocniczych, przedmiotów ortopedycznych i sprzętu rehabilitacyjnego
- dofinansowania do sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych
- dofinansowania do likwidacji barier funkcjonalnych.

Do podstawowych działań realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy we Włoszczowie, w ramach rehabilitacji zawodowej zaliczają się

- zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej
- przyznanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych powiat realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej niepełnosprawnych z wykorzystaniem środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

Tabela 20. Podział środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na poszczególne zadania w Powiecie Włoszczowskim w 2013 r.

Zadania	Uchwała Zarządu Powiatu Nr 120/13 z dn. 30.12.2013 r.
Ogółem środki finansowe na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej, w tym:	855 478,00 zł
I. Środki finansowe przeznaczone na rehabilitację społeczną, w tym:	800 104,96 zł
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	47 640,00 zł
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	2 656,20 zł
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym	143 568,76zł
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	14 400,00 zł
Zobowiązania dotyczące dofinansowania kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej	591 840,00 zł
II Środki finansowe przeznaczone na rehabilitację zawodową, w tym:	55 373,04 zł
Skierowanie do odbycia stażu	15 373,04 zł
Przyznanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	40 000,00 zł

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie za 2013 rok oraz efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

Tabela 21. Wysokość środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przyznanych dla Powiatu Włoszczowskiego w latach 2011-2013

Rok	Wysokość środków PFRON dla Powiatu Włoszczowskiego (zł)	Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej - PCPR (zł)	Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej - PUP (zł)	Warsztaty terapii zajęciowej (zł)
2011	813 744,00	202 871,00	19 033,00	591 840,00
2012	1 047 879,00	377 354,00	78 685,00	591 840,00
2013	855 478,00	208 264,96	55 373,04	591 840,00

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie za 2013 rok oraz efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

W 2013 r. Powiat Włoszczowski posiadał do dyspozycji środki PFRON niższe o 192 401,00 zł w stosunku do roku 2012. Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie. Jednostka ta udziela osobom posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności dofinansowania ze środków otrzymanych z PFRON. Niższa alokacja środków Funduszu uniemożliwiła udzielenie wystarczającego wsparcia wszystkim wnioskodawcom. Zmniejszenie alokacji w 2013r. w stosunku do 2012 r. pozwoliło zrealizować jedynie 4 wnioski z zakresu likwidacji barier. 8 wniosków złożonych w 2013 r., nie zostało rozpatrzonych z powodu braku środków. Ze względu na wykorzystanie środków finansowych w 2013r. nie zrealizowano 85 wniosków dotyczących zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz 85 wniosków dotyczących turnusów rehabilitacyjnych. W 2013 r. udało się zrealizować wszystkie 3 złożone wnioski z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

Tabela 22. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej w Powiecie Włoszczowskim w 2013r.

Zadanie	Ilość wniosków do realizacji w 2013r.	Ilość wniosków zrealizowanych	Ilość wniosków niezrealizowanych	Zaległe wnioski oczekujące na realizację na kwotę (zł)
Turnusy rehabilitacyjne	122	37	85	0
Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny,	322 (w tym	259 (w tym:	85	ok. 36 300,00

przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	27 wniosków z 2012r.)	27 wniosków z 2012r.)		
Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	12	4	8	ok. 35 000,00
Sport ,kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych	3	3	0	Wnioski składane corocznie do realizacji w danym roku budżetowym.

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie za 2013 rok oraz efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

W ramach projektu „Uwierz w siebie. Program aktywizacji podopiecznych PCPR we Włoszczowie” został zakupiony ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, sprzęt rehabilitacyjny oraz urządzenia pomocnicze, które są bezpłatnie udostępniane dla niepełnosprawnych mieszkańców Powiatu Włoszczowskiego w ramach uruchomionej wypożyczalni. Celem działalności Wypożyczalni jest ograniczanie skutków niepełnosprawności oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i procesom marginalizacji osób niepełnosprawnych poprzez umożliwienie im szybkiego powrotu do aktywności fizycznej, społecznej i zawodowej, a także korzystanie z różnorodnych form rehabilitacji i terapii. W 2013r. z wypożyczonego ze sprzętu rehabilitacyjnego skorzystały 32 osoby.

Osoby niepełnosprawne oraz ich rodziny wymagają szczególnego zainteresowania, różnych form wsparcia i opieki. Pokonywanie skutków niepełnosprawności z pewnością przyczyni się do osiągnięcia optymalnego poziomu życia przez osoby niepełnosprawne. Prowadzenie działań skierowanych do osób niepełnosprawnych i ich rodzin jest niezbędnym warunkiem wspomagającym zwiększenie aktywności tej części społeczności Powiatu Włoszczowskiego. Wszelkie przedsięwzięcia służące rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz przestrzeganiu praw osób niepełnosprawnych są nieodzownym czynnikiem w poprawie warunków życia osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne należą także do kategorii osób będących w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy. Wynika to z wysokiego

poziomu bezrobocia i przekonania, że tacy ludzie nie są w pełni wartościowymi pracownikami. Oznacza to, że niepełnosprawni wymagają szczególnej pomocy w dziedzinie poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy oraz zatrudnienia. Konieczne są również działania na rzecz zmiany świadomości społecznej w postrzeganiu przede wszystkim możliwości i aktywności osób niepełnosprawnych.

4. Problemy dotyczące rodziny i dziecka

Rodzina jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem w jakim wzrasta człowiek i dotyczy to kształtowania charakteru, przekazywania wzorców zachowania oraz zaspokajania potrzeb emocjonalnych. Dzieciństwo jest okresem podstawowym dla każdej dalszej formy rozwoju i życia osoby ludzkiej.

Każde dziecko ma fundamentalne prawo do wychowania i dorastania w atmosferze miłości i bezpieczeństwa, z poszanowaniem jego podmiotowości i godności. Każde dziecko ma prawo do życia w rodzinie. Wartość rodziny jest wartością bezcenną, dlatego należy chronić dzieci przed wkroczeniem w zastępczy model opieki. Jednak dla prawidłowego rozwoju dziecka niezbędna jest prawidłowość funkcjonowania rodziny.

Tabela 23. Świadczenia rodzinne w Powiecie Włoszczowskim

Korzystający ze świadczeń rodzinnych	2010 r.	2011 r.	2012 r.
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	2 819	2 599	2 367
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	5 782	5 262	4 766
dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	5 109	4 645	4 260
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (%)	55,5	51,9	48,3
Kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w danym roku - ogółem (w tys. zł)	2010 r.	2011 r.	2012 r.
kwota świadczeń rodzinnych	13 838,00	13 120,00	12 889,00
kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami)	9 809,00	8 912,00	8 103,00
kwota zasiłków pielęgnacyjnych	2 621,00	2 611,00	2 648,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W wielu rodzinach pojawiają się niestety liczne problemy o różnej skali i charakterze. Często trudne sytuacje życiowe dotyczą rodziny niepełne i wielodzietne. Problemy dotyczące rodziny i dziecka są bardzo ważnym elementem

polityki społecznej oraz dotyczą wielu aspektów działań instytucji pomocy społecznej. Do najważniejszych problemów dotyczących lub dotyczących rodziny i dzieci należy zaliczyć: **kwestie związane z pieczą zastępczą, przemoc w rodzinie oraz alkoholizm, ochronę macierzyństwa i wielodzietności, a także bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.**

Gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami, nie może bądź nie chce zajmować się dzieckiem zachodzi konieczność udzielenia pomocy, wsparcia zewnętrznego lub interwencji. W sytuacjach skrajnych czasem koniecznością staje się odizolowanie dziecka od rodziny. Zabranie dziecka z rodziny biologicznej zawsze jest ostatecznością, gdyż jest to dla niego bardzo traumatyczne przeżycie. Dlatego w miarę możliwości, kierując się zasadą podmiotowości i szeroko rozumianego dobra dziecka, w przypadku gdy nie może ono pozostać w rodzinie biologicznej, która nie dba o zaspokojenie jego potrzeb, a nawet stwarza zagrożenie dla jego zdrowia i rozwoju priorytetem jest znalezienie innej rodziny, która otoczy dziecko opieką i obdarzy uczuciem. W celu zminimalizowania stresu dziecka związanego z zabraniem z domu rodzinnego należy stworzyć szansę funkcjonowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

4.1. Rodzinna Piecza Zastępcza

Pieczka zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Pieczka zastępcza zapewnia:

1. pracę z rodziną umożliwiającą powrót do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka;
2. przygotowanie dziecka do:
 - a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
 - b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
 - c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczenia straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych.

3. zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa oraz zawodowa), placówka opiekuńczo-wychowawcza (w Powiecie Włoszczowskim – placówka typu rodzinnego) oraz rodziny pomocowe. Przez wiele lat, na terenie powiatu zdecydowaną większość stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione. Od dnia 1 stycznia 2012 r. w związku z wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zmianie uległo nazewnictwo rodzin zastępczych oraz ilościowy ich podział według rodzaju (m.in. rodziną zastępczą spokrewnioną zostali jedynie wstępni lub rodzeństwo dziecka).

W 2013 r. na terenie Powiatu Włoszczowskiego funkcjonowało 31 rodzin zastępczych oraz 1 rodzinny dom dziecka - podobnie jak po 1 stycznia 2012 r. W rodzinnych formach pieczy zastępczej w 2013 r. umieszczonych było 54 dzieci. Ich liczba wzrosła w porównaniu z -po 1 stycznia 2012 r., kiedy to liczba dzieci wynosiła 49. W 2013 r. spośród wszystkich form pieczy zastępczej, najwięcej dzieci, bo ponad 35% przebywało w rodzinach niezawodowych. W analizowanym okresie przybyło również 1 dziecko w rodzinnym domu dziecka.

Tabela 24. Wykaz rodzinnych form pieczy zastępczej oraz liczba dzieci w nich umieszczona na terenie Powiatu Włoszczowskiego

Rodzinna Piecza Zastępcza	po 1 stycznia 2012 r.		2013 r.	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
rodziny zastępcze, w tym:	31	43	31	47
rodziny zastępcze spokrewnione	12	15	14	17
rodziny zastępcze niezawodowe	17	22	15	19
rodziny zastępcze zawodowe	2	6	2	11
rodzinny dom dziecka	1	6	1	7
RAZEM	32	49	32	54

Źródło: „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Włoszczowskim na lata 2012-2014” oraz Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie za 2013 rok oraz efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

W Powiecie Włoszczowskim w latach 2012–2013 w ogólnej liczbie rodzin zastępczych dominowały rodziny niezawodowe. W 2013 r. stanowiły one nieco ponad 48% ogółu rodzin. Znacząca jest także liczba rodzin spokrewnionych, które w 2013 r. stanowiły ponad 45% wśród rodzin zastępczych. Niestety, liczba rodzin zawodowych kształtuje się na bardzo niskim i niezmiennym poziomie ok. 6,5% wszystkich rodzin.

Pomoc i wsparcie osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą zostało w powiecie zapewnione w szczególności w ramach grup wsparcia. Celem regularnych spotkań jest wzajemne wspieranie się rodzin zastępczych m.in. poprzez kontakt, dyskusje i wymianę doświadczeń z innymi rodzinami, poszerzenie wiedzy i doskonalenie umiejętności wychowawczych, pomoc opiekunom zastępczym w ich problemach związanych z opieką nad dziećmi oraz zintegrowanie środowiska rodzin zastępczych. W 2013 r. odbyło się 12 spotkań z udziałem psychologa.

W przypadkach, gdy rodzice biologiczni nie interesują się losem swoich dzieci, ich rozwojem, sytuacją zdrowotną, nie utrzymują z nimi, ani z rodziną zastępczą żadnego kontaktu, a co za tym idzie w sposób rażąco zaniedbują obowiązki względem dziecka, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wnioskuje do Sądu o wszczęcie z urzędu postępowania w sprawie pozbawienia władzy rodzicielskiej. W wyniku dobrowolnego zrzeczenia się praw rodzicielskich przez rodziców biologicznych, bądź sądowego pozbawienia władzy rodzicielskiej w roku 2013 zgłoszono 6 dzieci do Świętokrzyskiego Ośrodka Adopcyjnego w Kielcach.

Pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej udzielane jest wsparcie w zakresie: kontynuowanie nauki, usamodzielnienia, zagospodarowania, uzyskania odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia.

W 2013 r. przyznano pomoc na kontynuowanie nauki 2 wychowankom. Ponadto, 2 wychowanków otrzymało jednorazową pomoc pieniężną na usamodzielnienie.

Jednym z największych problemów osób usamodzielnianych, opuszczających pieczę zastępczą, jest trudność w pozyskaniu we własnym zakresie mieszkania i tym samym stworzenia sobie odpowiednich warunków mieszkaniowych. Ponadto, osoby

te cechują się często biernością, niechęcią do zmian w swoim życiu, niejednokrotnie zbyt niską motywacją do zdobywania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. Dlatego celowe jest podejmowanie działań wspierających proces usamodzielnienia, aby mógł on przebiegać w szerszym zakresie i w bardziej efektywny sposób, umożliwiając młodym osobom rozpoczęcie samodzielnego życia.

Tabela 25. Finansowanie rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Włoszczowskim w 2013 r.

Wyszczególnienie	Kwota (zł)
Świadczenia udzielone dla rodzin zastępczych lub osób prawnych prowadzących rodzinny dom dziecka	534 016,92
Świadczenia udzielone na usamodzielnienie wychowanków z pieczy zastępczej	35 716,80
Wynagrodzenia: rodzin zastępczych, rodzinnego domu dziecka, osób zatrudnionych do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich	143 227,53
Wynagrodzenia pracowników realizujących zadania z pieczy zastępczej	29 718,08
Pozostałe wydatki (m.in. szkolenie rodzin zastępczych czy usługi bankowe)	5 549,77
RAZEM	748 229,10

Źródło: Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie za 2013 rok oraz efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

W 2013 r. w Powiecie Włoszczowskim na sfinansowanie rodzinnej pieczy zastępczej przeznaczono ponad 748 tys. zł.

Za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, miesięczną opłatę w wysokości przyznanych świadczeń oraz dodatków lub średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej ponoszą solidarnie rodzice.

Ponadto, do zadań własnych gminy należy współfinansowanie pobytu dziecka w przypadku umieszczenia go w rodzinnej pieczy zastępczej. Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi częściowe (określone procentowo) wydatki na jego opiekę i wychowanie. W 2013r. w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Włoszczowskiego umieszczono 5 dzieci za które częściowe koszty ponosi Gmina Moskorzew i Gmina Włoszczowa.

Na podstawie zawartych pomiędzy powiatami porozumień oraz wydanych skierowań - na terenie Powiatu Włoszczowskiego w 2013r. w 10 rodzinach

zastępczych i placówce opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego umieszczonych było łącznie 32 dzieci pochodzących z terenu innych powiatów (m.in. kołobrzeskiego, koneckiego czy kieleckiego). W 2013 r. na terenie innych powiatów w 11 rodzinach zastępczych umieszczonych było 14 dzieci, których ostatnim miejscem zamieszkania przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej był Powiat Włoszczowski. Dzieci pochodzące z terenu Powiatu Włoszczowskiego były umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie następujących powiatów: najwięcej 5 dzieci na terenie Powiatu Kieleckiego; po 1 dziecko w pozostałych powiatach (m.in. powiaty: jędrzejowski, starogardzki, staszowski, miasto Bytom oraz miasto Kraków). W latach 2009-2013 żadne dziecko z terenu Powiatu Włoszczowskiego nie zostało umieszczone w placówce opiekuńczo – wychowawczej na terenie innego powiatu.

Każdy powiat pokrywa koszty związane z umieszczeniem swoich dzieci w pieczy zastępczej na terenie innego powiatu.

Pomimo różnorodnych trudności, zadania z zakresu rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Włoszczowskim są realizowane sposób ciągły - bez zakłóceń. Rodziny zastępcze, podopieczni rodzin oraz pełnoletni wychowankowie mają zapewnione kompleksowe wsparcie. Ponadto, dzięki staraniom pracowników PCPR udaje się pozyskać dodatkowe środki finansowe na realizację zadań z zakresu pieczy zastępczej.

4.2. Pozostałe problemy dotyczące rodziny i dziecka

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wyraźnie określa zadania własne powiatu oraz zadania z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat dotyczące walki z przemocą w rodzinie. Ustawa, definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym

lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie może przybierać formy przemocy: fizycznej (wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej); psychicznej (sprawowanie przez sprawcę kontroli psychologicznej nad ofiarą); seksualnej (polegająca na wymuszaniu określonych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy) oraz ekonomicznej (działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy).

Przemoc w rodzinie jest istotnym problemem w Powiecie Włoszczowskim. Spośród wszystkich interwencji przeprowadzonych przez funkcjonariuszy policji ponad połowa dotyczy przemocy w rodzinie (dane za 2010 r.). Wśród pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie największą grupę stanowiły kobiety (71 % wszystkich pokrzywdzonych). Osobami stosującymi przemoc najczęściej byli mężczyźni (ok. 97% wszystkich sprawców przemocy), w tym aż 88% z nich stosowało przemoc będąc pod wpływem alkoholu. Należy pamiętać, iż nadużywanie alkoholu nie jest przyczyną przemocy, lecz czynnikiem ułatwiającym jej stosowanie. To rozróżnienie jest niezwykle istotne z uwagi na to, że nie ma żadnego usprawiedliwienia dla stosowania przemocy wobec najbliższych.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami w funkcjonowaniu rodzin. Zjawisko alkoholizmu ma najwyższy wskaźnik korelacji.

Rozwiązywanie problemów alkoholowych to zadanie poszczególnych gmin. Jednak z uwagi na społeczne skutki tego problemu, na każdym poziomie działań podejmowanych na rzecz rodzin, kwestia uzależnienia od alkoholu i nadmiernego picia musi być zauważana i brana pod uwagę przy wyborze form i metod pomocy rodzinom potrzebującym.

Zjawisko przemocy często przenosi się z pokolenia na pokolenie, dlatego tak ważna jest ochrona dzieci przed zjawiskiem przemocy domowej. Dzieci są szczególnie wrażliwe na doświadczenia przemocy i cierpią najwięcej z jej powodu.

W celu zapobiegania powstawaniu lub pogłębianiu się dysfunkcji osób, rodzin lub społeczności, w tym również dotkniętych przemocą, może być podejmowana interwencja kryzysowa, która jest zadaniem powiatowym.

Ofiary przemocy w rodzinie mogą skorzystać z pomocy w Punkcie Interwencji Kryzysowej we Włoszczowie (m.in. poradnictwo psychologiczne). Interwencje domowe związane z przemocą są zgłaszane w Punkcie Interwencji Kryzysowej, również przez Policję.

Trudno zdiagnozować faktyczne rozmiary zjawiska przemocy w rodzinie. Nie ma dokładnych i rzetelnych danych o istnieniu przemocy domowej, m.in. ze względu na wciąż silnie funkcjonujące w społeczności stereotypy i mity na jej temat. Wielokrotnie osoby doznające przemocy milczą i nie zgłaszają się po pomoc, a świadkowie najczęściej ignorują dostrzeżone fakty. Przemoc w rodzinie jest problemem niezwykle skomplikowanym i wymagającym interdyscyplinarnego podejścia oraz wdrażania innowacyjnych pomysłów w jego rozwiązywaniu.

Ważnym problemem występującym w Powiecie Włoszczowskim jest również bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych. Najczęściej do grupy osób wykazujących bezradność tego typu zalicza się rodziny lub osoby, które nie potrafią gospodarować posiadanymi zasobami i środkami; ze względu na wiek, wykształcenie i sytuację rodzinną nie potrafią załatwić swoich spraw; nie potrafią zaspokoić podstawowych potrzeb dzieci oraz nie potrafią skutecznie oddziaływać wychowawczo na swoje dzieci.

Problemy opiekuńczo-wychowawcze przejawiają się głównie brakiem zainteresowania sprawami dzieci, przestępczością wśród młodzieży oraz występowaniem uzależnień (np. od narkotyków), a także przemocą i agresją.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych niejednokrotnie jest podstawą do organizowania zastępczych form opieki nad dzieckiem, bądź podstawą do umieszczenia ich w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

W ramach wszelkich działań pomocowych, powinno się dążyć do maksymalnego usamodzielnienia osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz ich integracji ze środowiskiem.

Wyuczona bezradność prowadzi często do zjawiska sieroctwa, które związane jest ze stanem pozbawienia dzieci, trwale lub przejściowo, szans wychowywania

we własnej rodzinie, ze względu na brak odpowiednich warunków opiekuńczo – wychowawczych.

Wśród klientów systemu pomocy społecznej Powiatu Włoszczowskiego znajdują się kobiety będące w trudnej sytuacji materialnej, korzystające z pomocy tytułu ochrony macierzyństwa (i wielodzietności). Matkom w pierwszych latach po porodzie przysługuje szczególna ochrona i pomoc, umożliwiająca sprawowanie opieki nad dzieckiem i zapewnienie mu prawidłowego rozwoju. Wsparcie pomocy społecznej jest również ukierunkowane na problemy wynikające z opieki i wychowania większej liczby dzieci (zarówno przez osoby samotne, jak i rodziny). W Polsce rodzina wielodzietna to rodzina wychowująca troje i więcej dzieci, mająca prawo do zasiłku rodzinnego.

Tabela 26. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w Powiecie Włoszczowskim z wybranych powodów trudnej sytuacji życiowej

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	2009 r.	2010 r.	2011 r.
SIEROCTWO	3	4	3
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	187	192	190
WIELODZIETNOŚĆ	182	182	176
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO	312	307	222
RODZINY NIEPEŁNE	148	151	114
RODZINY WIELODZIETNE	140	124	77
PRZEMOC W RODZINIE	13	14	10
ALKOHOLIZM	78	85	74

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dla poszczególnych gmin zawartych w „Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Włoszczowskim na lata 2012-2014”

Z danych dla poszczególnych gmin wynika, że w latach 2009-2011 najczęściej rodzin na terenie Powiatu Włoszczowskiego było objętych pomocą społeczną (w zakresie stricte problemów dotyczących rodziny i dziecka) z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego; potrzeby ochrony macierzyństwa oraz wielodzietności.

5. Długotrwała lub ciężka choroba (w tym zdrowie psychiczne) oraz starość

Jednym z najcenniejszych i najważniejszych dóbr człowieka jest zdrowie, które pozwala prowadzić samodzielne życie, pracować oraz harmonijnie funkcjonować w rodzinie. Zdrowie decyduje o stopniu zasymilowania się w społeczeństwie. Przeciwnością zdrowia jest choroba. Jako jeden z powodów ubiegania się o pomoc społeczną wymieniono w ustawie o pomocy społecznej długotrwałą lub ciężką chorobę. Osoby dotknięte długotrwałą chorobą korzystają również ze świadczeń przyznawanych przez ośrodki pomocy społecznej.

Długotrwała choroba definiowana jest jako choroba przewlekła czyli dolegliwość bądź stan patologiczny, który utrzymuje się przez dłuższy czas i który będzie trwał nadal. Do głównych cech choroby przewlekłej należą: długotrwałość, łagodniejszy niż w stanie ostrym przebieg, pogorszenie sprawności pacjenta, nieodwracalność zmian patologicznych i niepomyślne rokowanie, a także następstwa psychospołeczne; osoby chorujące przewlekłe wymagają długotrwałej opieki lekarskiej, pielęgniarskiej i / lub rehabilitacji.

Choroba może pojawić się w każdym wieku. W dzieciństwie i młodości choroba często związana jest ze złymi warunkami ekonomicznymi w rodzinie, czasem jest skutkiem sięgania przez młodego człowieka po różnego rodzaju i coraz bardziej dostępne używki. W wieku dorosłym występowanie chorób przewlekłych związane jest w dużej mierze z nieprawidłowym stylem życia, ale też z sytuacjami stresującymi, takimi jak: bezrobocie, utrata mieszkania czy ubóstwo.

Starość nie jest chorobą, ale zdrowie z wiekiem staje się coraz słabsze. W wieku powyżej 85 lat zdecydowana większość osób wymaga pomocy, również na co dzień. Pomoc często organizowana jest przez rodzinę, problem pojawia się, kiedy rodziny nie ma. Wtedy konieczne jest zbudowanie systemu oparcia społecznego dla osoby starszej w jej środowisku zamieszkania, a czasem objęcie jej opieką instytucjonalną.

Kwestia starości powinna być niezwykle ważna dla Powiatu Włoszczowskiego, także w kontekście prognoz demograficznych, które wskazują, że m.in. będzie następowało znaczące pogłębianie się procesu starzenia społeczeństwa. W 2035r.

w powiecie liczba ludność w wieku od 75 lat zwiększy się o ponad 33%, w tym powyżej 85 r. życia o ok. 35%.

Długotrwała choroba to istotny problem w Powiecie Włoszczowskim. Dolegliwość ta prowadzi do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny, co związane jest ze znaczącymi wydatkami na leczenie (m.in. dojazdy do specjalistów, zakup leków, rehabilitacja). Ponadto, w rodzinach, w których żyją osoby z ograniczoną przez chorobę sprawnością dochodzi do ograniczenia dochodów z powodu utraty pracy przez osobę chorą. Często opieka nad chorym wymaga ograniczeń związanych z aktywnością zawodową i możliwością zarobkowania przez pozostałych członków rodziny.

Istotną kwestią w powiecie jest również zdrowie psychiczne. W Powiecie Włoszczowskim wiele instytucji udziela wsparcia i pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi na poziomie gminnym i powiatowym. Do instytucji, które stricte zajmują się problemami zdrowia psychicznego należą: Dom Pomocy Społecznej dla Osób Psychiczenie Przewlekłe Chorych we Włoszczowie, Poradnia Zdrowia Psychicznego w NZOZ „Nowe Życie” we Włoszczowie oraz Środowiskowy Dom Samopomocy przy OPS we Włoszczowie (dzienny ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi; o zasięgu lokalnym przeznaczonym dla 25 osób z terenu gminy Włoszczowa).

Do głównych celów Powiatu Włoszczowskiego w zakresie ochrony zdrowia psychicznego należą:

- promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym;
- zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

W latach 2009-2011 zmniejszyła się liczba rodzin korzystających w poszczególnych gminach powiatu ze świadczeń pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Pomimo tego, długotrwała lub ciężka choroba

to jedna z najważniejszych przyczyn trudnej sytuacji życiowej oraz przyznawania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej na terenie Powiatu Włoszczowskiego.

Tabela 27. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w Powiecie Włoszczowskim

JST	2009 r.	2010 r.	2011 r.
Gmina Włoszczowa	234	215	209
Gmina Krasocin	112	118	82
Gmina Kluczewsko	114	115	98
Gmina Moskorzew	9	12	12
Gmina Radków	18	23	24
Gmina Secemin	54	53	44
OGÓŁEM - Powiat Włoszczowski	541	536	469

Źródło: Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Włoszczowskim na lata 2012-2014

Najczęstszymi przyczynami zgonów w Powiecie Włoszczowskim w 2012 r. były: choroby układu krążenia, które stanowiły blisko 55% wszystkich przyczyn oraz nowotwory – ponad 20%.

Tabela 28. Zgony według przyczyn w Powiecie Włoszczowskim w 2012 r.

Przyczyna zgonu	Liczba zgonów
Niektóre choroby zakaźne i pasożytnicze	0
Nowotwory	104
Choroby krwi i narządów krwiotwórczych	0
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	4
Choroby układu nerwowego	6
Choroby układu krążenia	279
Choroby układu oddechowego	17
Choroby układu trawiennego	14
Choroby układu kostnow stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej	2
Choroby układu moczowo – płciowego	6
Niektóre stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	0
Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe	0
Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych, laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane	38
Zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu	33
Pozostałe przyczyny	7
RAZEM	510

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Do najważniejszych problemów związanych z dostępem do służby zdrowia osób chorych zaliczają się m.in.: problemy finansowe (brak pieniędzy), zbyt długi okres oczekiwania na lekarza specjalistę czy braki w wyposażeniu i sprzęcie specjalistycznym w placówkach medycznych.

Działania, które poprawią sytuację zdrowotną mieszkańców Powiatu Włoszczowskiego to z pewnością: profilaktyka zdrowotna, lepszy (większy) dostęp do lekarzy, promocja zdrowia oraz zdrowego stylu życia, bezpłatna diagnostyka, systematyczna kontrola stanu zdrowia oraz zwiększenie świadomości i wiedzy wśród mieszkańców nt. kwestii związanych z ich zdrowiem.

7 Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najczęściej stosowanych technik analitycznych, dzięki której można zdiagnozować sytuację społeczną powiatu. Technika ta oceniająca zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki, stanowi użyteczne narzędzie prowadzące do dokonania analizy zasobów i otoczenia powiatu oraz określenia na ich podstawie kierunków działań umożliwiających rozwiązanie problemów społecznych.

Celem opracowania analizy SWOT jest: unikanie zagrożeń; wykorzystywanie szans; wzmacnianie słabych stron oraz opieranie się na mocnych stronach.

Tabela 29. Analiza SWOT – Sfera społeczna Powiatu Włoszczowskiego

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
▪ Dobrze zorganizowany i funkcjonujący system instytucjonalny pomocy społecznej ▪ Wykwalifikowana i aktywna kadra systemu pomocy społecznej ▪ Umiejętność diagnozowania zjawisk społecznych występujących w powiecie ▪ Realizacja wielu projektów poprawiających sytuację osób potrzebujących ▪ Działalność Zespołu Interwencji Kryzysowej(m.in. poradnictwo psychologiczne, pomoc prawna) ▪ Działalność placówek wsparcia instytucjonalnego: Warsztaty Terapii Zajęciowej, Dom Pomocy Społecznej dla Osób Przewlekłe Psychiczenie Chorych ▪ Sprawne funkcjonowanie systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej: rodziny zastępcze, rodzinny dom dziecka, placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego ▪ Pomoc i wsparcie dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą (m.in. wsparcie finansowe, grupy wsparcia, wspólne spotkania) ▪ Wsparcie pełnoletnich wychowanków rodzinnych form pieczy zastępczej w procesie usamodzielniania ▪ Działania związane z rehabilitacją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych –środki PFRON ▪ Spadek liczby osób niepełnosprawnych (powyżej 16 roku życia) ze znacznym stopniem niepełnosprawności ▪ Uruchomienie Punktu Konsultacyjno – Doradczego dla Niepełnosprawnych ▪ Bezpłatna Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego oraz urządzeń pomocniczych dla osób niepełnosprawnych ▪ Wsparcie instytucjonalne osób z zaburzeniami psychicznymi(m.in. DPS czy Poradnia Zdrowia Psychicznego w NZOZ „Nowe Życie”) ▪ Zapewnienie podstawowej opieki medycznej mieszkańcom powiatu ▪ Dobry stan infrastruktury edukacyjnej	▪ Niewystarczające środki finansowe na funkcjonowanie pomocy społecznej ▪ Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu: bezrobocia, niepełnosprawności, ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, ochrony macierzyństwa i wielodzietności, a także długotrwałej lub ciężkiej choroby ▪ Wysokie i rosnące bezrobocie ▪ Wysoki poziom bezrobocia wśród ludzi młodych oraz kobiet ▪ Duża grupa osób długotrwale bezrobotnych ▪ Wysoka liczba wśród bezrobotnych zamieszkujących na wsi ▪ Spadająca liczba osób pracujących ▪ Dotykające wielu rodzin i osób ubóstwo ▪ Niski poziom dochodów w porównaniu do średniej krajowej ▪ Znaczący udział źródeł niezarobkowych w strukturze dochodów mieszkańców powiatu ▪ Duży udział zatrudnionych w strukturze rolnictwa (ok. 50%) ▪ Spadająca liczba ludności ▪ Rosnąca liczba ludności w wieku poprodukcyjnym oraz malejąca w wieku przedprodukcyjnym ▪ Ujemny przyrost naturalny oraz saldo migracji ▪ Duża ilość osób ze schorzeniami układów oddechowego i krążenia; z upośledzeniami narządu ruchu; z chorobami psychicznymi oraz chorobami narządu wzroku ▪ Wysokie bezrobocie wśród osób niepełnosprawnych ▪ Wzrastające bezrobocie wśród niepełnosprawnych kobiet ▪ Kilkuletni trend ograniczania środków z PFRON – niemożność kompleksowej realizacji przez powiat wielu działań na rzecz niepełnosprawnych ▪ Mała liczba zawodowych rodzin zastępczych ▪ Przemoc w rodzinie – jako problem ważny, ale skomplikowany

▪ Gabinety pedagogów oraz higieny szkolnej, a także stanowiska doradców zawodowych w szkołach powiatu ▪ Zapewnienie edukacji w powiecie dzieciom i młodzieży ze specjalnymi potrzebami ▪ Wysoki wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych i gimnazjalnych ▪ Inicjatywy i projekty PUP na rzecz walki z bezrobociem ▪ Przystosowanie części ważnych obiektów kulturalnych do potrzeb osób niepełnosprawnych ▪ Dobrze rozwinięta infrastruktura biblioteczna ▪ Działalność artystyczna i kulturalna (zespoły, koła, instytucje) ▪ Rozwinięta działalność sportowa dzieci i młodzieży(m.in. wiele klubów sportowych) ▪ Stypendia sportowe dla dzieci i młodzieży ▪ Rozwój infrastruktury sportowej oraz oferty powiatu w tym zakresie ▪ Działalność organizacji pozarządowych w obszarze polityki społecznej ▪ Wysoki poziom kapitału społecznego ▪ Sprawny system bezpieczeństwa publicznego ▪ Niższe wskaźniki przestępczości w porównaniu ze wskaźnikami wojewódzkimi ▪ Funkcjonowanie Lokalnego Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej ▪ Rosnąca liczba prywatnych podmiotów gospodarczych ▪ Potencjał gospodarczy osób fizycznych prowadzących jednoosobową działalność ▪ Rosnące dochody mieszkańców.	i trudny do zdiagnozowania ▪ Problemy wychowawcze rodziców ▪ Konieczność poprawy dostępności oraz jakości usług medycznych ▪ Niewystarczający dostęp do specjalistycznych usług zdrowotnych i opiekuńczych ▪ Nienajlepsza kondycja finansowa głównej placówki medycznej powiatu – ZOZ we Włoszczowie ▪ Niski poziom wykształcenia w porównaniu ze średnimi dla województwa i kraju ▪ Spadająca liczba uczniów we wszystkich typach szkół ▪ Niski wskaźnik komputeryzacji szkół ponadgimnazjalnych ▪ Niski wskaźnik przedsiębiorczości w porównaniu do średniej dla województwa i kraju ▪ Konieczność rozwoju mieszkalnictwa (również socjalnego i komunalnego).
SZANSE	ZAGROŻENIA
▪ Realizacja założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ▪ Edukacja społeczna i rosnąca w społeczeństwie świadomość w obszarze problematyki społecznej ▪ Promocja znaczenia wartości rodziny ▪ Spadająca liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej	▪ Niekorzystne trendy oraz długoterminowe prognozy demograficzne, zwłaszcza dotyczące starzenia się społeczeństwa oraz ujemnego przyrostu naturalnego ▪ Brak empatii oraz zrozumienia problemów osób będących w trudnej sytuacji życiowej ▪ Przeciążenie obowiązkami oraz niskie wynagrodzenia kadry

▪ Rozwój instytucji rynku pracy ▪ Konieczność zwiększenia aktywności bezrobotnych w poszukiwaniu pracy ▪ Ograniczanie barier architektonicznych w urzędach oraz instytucjach użyteczności publicznej ▪ Rozwój aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych ▪ Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego ▪ Aktywizacja i wykorzystanie potencjału społeczności lokalnej, a zwłaszcza ludzi młodych ▪ Rozwój ekonomii społecznej ▪ Upowszechnianie i promocja wolontariatu ▪ Rosnące znaczenie organizacji pozarządowych ▪ Współpraca i partnerstwo mieszkańców oraz podmiotów publicznych i prywatnych na rzecz rozwiązywania problemów społecznych ▪ Rozwój kompetencji kadry pomocy społecznej (szkolenia, doskonalenie zawodowe) ▪ Wzrost dostępności wsparcia specjalistycznego ▪ Promocja działań profilaktycznych oraz zdrowego stylu życia ▪ Rozwój przedsiębiorczości oraz sektora usług ▪ Pozyskanie środków unijnych (perspektywa 2014-2020) oraz innych funduszy zewnętrznych na inicjatywy i projekty o charakterze społecznym ▪ Przyciągnięcie na teren powiatu szkolnictwa wyższego.	▪ pomocy społecznej ▪ Trudności w dostępie oraz ograniczanie środków zewnętrznych na działania społeczne ▪ Trudna sytuacja budżetowa powiatu oraz poszczególnych gmin ▪ Utrzymujące się patologie wśród części rodzin ▪ Rozpad rodziny spowodowany m.in. niewłaściwymi wzorcami życia, migracją zarobkową, brakiem pracy czy patologiami ▪ Postępujące ubożenie zwłaszcza wśród najbiedniejszych grup społecznych ▪ Zjawisko dziedziczenia biedy i bezradności społecznej ▪ Ukrywanie zjawiska przemocy domowej ▪ Bariery ograniczające wzrost zatrudnienia: wiek, niskie kompetencje, brak ofert dla absolwentów szkół ▪ Brak perspektyw rozwojowych dla młodzieży oraz dla mieszkańców w trudnej sytuacji życiowej ▪ Niskie nakłady na opiekę medyczną ▪ Rozwój chorób cywilizacyjnych ▪ Ograniczona liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych ▪ Brak skuteczności w działaniach na rzecz włączenia osób niepełnosprawnych w życie społeczności lokalnej ▪ Migracja ludności, zwłaszcza młodzieży do dużych miast i za granicę ▪ Nasilenie się problemów społecznych wynikających z pogorszenia się sytuacji gospodarczej ▪ Ograniczona aktywność w zakresie rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej na terenach wiejskich.

Źródło: Opracowanie własne

8 Założenia realizacyjne i finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

1. Zdiagnozowane problemy, potrzeby oraz kierunki działań w sferze społecznej

Analiza SWOT opracowana na podstawie aktualnej sytuacji w sferze społecznej Powiatu Włoszczowskiego wskazuje na wiele zagrożeń w sferze polityki społecznej. Podstawowe wnioski z przeprowadzonej analizy to:

- trudna sytuacja materialna wielu rodzin powiatu
- brak umiejętności radzenia sobie z wieloma aspektami życia rodzinnego i społecznego
- trudna sytuacja życiowa często związana jest z poważnymi problemami zdrowotnymi
- konieczność wzmocnienia instytucji rodziny
- znacząca liczba osób korzystających z różnych form pomocy społecznej
- wysokie bezrobocie oraz duża liczba osób długotrwale bezrobotnych
- często dany problem społeczny współwystępuje z innymi problemami
- potencjał instytucji zajmujących się problemami społecznymi
- niewystarczające nakłady finansowe na pomoc społeczną
- ograniczenia w dostępie do części obiektów infrastruktury społecznej
- niekorzystne trendy i prognozy demograficzne.

Analiza w sferze społecznej powiatu wykazała, iż działania strategiczne należy skierować głównie wobec osób niepełnosprawnych, rodzin zastępczych oraz osób bezrobotnych. Grupy te stanowią obecnie najważniejszy element polityki społecznej na poziomie powiatu i wymagają wielu działań pomocowych. Istotnym czynnikiem w rozwiązywaniu problemów społecznych jest również wzrost zrozumienia dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej.

W Strategii należy dostrzegać wagę i projektować rozwiązania naprawcze biorąc pod uwagę takie zdiagnozowane problemy jak ubóstwo, alkoholizm, ochronę macierzyństwa i wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo –

wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz długotrwałą lub ciężką chorobę. Rozwiązywanie wskazanych problemów często leży również lub głównie w kompetencjach innych instytucji (np. gminne jednostki organizacyjne pomocy społecznej), ale możliwe jest np. ich metodyczne i merytoryczne wsparcie w tych działaniach.

Tworząc strategię w zakresie rozwiązywania problemów społecznych powiatu trudno pominąć obszary nie związane wprost z pomocą społeczną, ale bardzo istotne z punktu widzenia kompleksowego podejścia do polityki społecznej. Dlatego też, w Strategii zaplanowano działania z zakresu zdrowia, edukacji, bezpieczeństwa, ale także działalności kulturalnej, sportowej czy rekreacyjnej. Obszary te są silnie związane z aktywnością mieszkańców oraz przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu. Dobre rozwiązania dla mieszkańców w tych obszarach mają ogromny wpływ na zapobieganie lub ograniczenie wielu złych zjawisk i zagrożeń społecznych.

Jednym z najważniejszych celów powiatu jest poprawa sytuacji osób niepełnosprawnych. Zaplanowane działania mają z jednej strony łagodzić skutki niepełnosprawności poprzez np. ograniczanie barier architektonicznych, komunikacyjnych i w porozumiewaniu się, a z drugiej mają ułatwiać poprzez rehabilitację możliwie największej liczbie osób niepełnosprawnych włączenie w życie społeczności lokalnej oraz powrót na rynek pracy.

Do istotnych kierunków strategicznych należy zaliczyć rozwój i promowanie idei rodzicielstwa zastępczego. W działaniach samorządu szczególne znaczenie powinny mieć inicjatywy zabezpieczające sytuację dziecka, które musiało opuścić rodzinę. Należy stawiać na opiekę rodzinną(rodziny zastępcze), a dopiero, gdy ta będzie niewystarczająca na instytucjonalną(placówki opiekuńczo - wychowawcze). Należy ponadto rozwijać ofertę szerokiego, bezpłatnego poradnictwa skierowanego do rodzin.

Analiza problemu bezrobocia i sytuacji na rynku pracy w Powiecie Włoszczowskim wskazuje, że jego trwałe ograniczenie będzie zależało od wielu czynników. Do głównych zaliczyć należy: poprawę koniunktury gospodarczej w powiecie, rozwój przedsiębiorczości, zdobycie przez część mieszkańców

jakichkolwiek kwalifikacji, ale także większe zaangażowanie na rzecz wsparcia osób młodych, zwłaszcza bez jakiegokolwiek doświadczenia zawodowego na rynku pracy.

Dostęp bezrobotnych lub osób zagrożonych bezrobociem do różnych instrumentów aktywizacji zawodowej pozostaje w dalszym ciągu niski i poprawa sytuacji w tym zakresie powinna być jednym z głównych kierunków działań samorządu powiatowego. W celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych z Powiatu Włoszczowskiego niezbędne jest wzmożone wsparcie instytucjonalne osób wykluczonych z rynku pracy. Do ważnych, strategicznych działań powiatu na rzecz poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy zaliczyć należy rozwój publicznych i niepublicznych instytucji rynku pracy oraz poprawę dostępności i jakości świadczonych przez nie usług, a także działania instytucji rynku pracy i otoczenia biznesu na rzecz rozwoju kompleksowych instrumentów wsparcia dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą. Usługi te powinny obejmować nie tylko bezpłatne doradztwo i szkolenia w zakresie prowadzenia własnej firmy, ale także instrumenty wsparcia finansowego.

Ważne jest, aby oferta służb zatrudnienia w zakresie ograniczania bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej była maksymalnie dostosowana do warunków i potrzeb lokalnego rynku pracy.

Istotnym problemem w powiecie jest również przemoc w rodzinie. Wszelkie działania w tym zakresie powinny koncentrować się z jednej strony na udzielaniu pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy ze strony członków rodziny, z drugiej na motywowaniu osób doznających przemocy do podjęcia działań służących przerwaniu przemocy oraz ochronie ich samych i dzieci.

Samorząd powiatowy powinien rozwijać współpracę z sektorem pozarządowym oraz innymi instytucjami publicznymi, aby móc w coraz bardziej skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych. Nie należy zapominać równocześnie o dalszej profesjonalizacji służb pomocy społecznej. Szkolenia, rozwój zawodowy i zwiększone nakłady na instytucje pomocy społecznej powinny zaowocować zwiększoną efektywnością realizowanych działań i projektów socjalnych.

Prognozowane procesy demograficzne (m.in.: starzenie się społeczeństwa, ujemny przyrost naturalny, spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym) w Powiecie Włoszczowskim wpłyną istotnie na wzrost zapotrzebowania społeczności lokalnej na usługi publiczne o charakterze społecznym - przede wszystkim w zakresie pomocy społecznej oraz opieki medycznej. Zaspokojenie tych potrzeb związane będzie z podjęciem wielu działań, m.in. konieczne może okazać się zwiększenie ilości placówek opieki stacjonarnej, usług opiekuńczych i specjalistycznych.

Pozytywnym zjawiskiem jest rosnąca w społeczeństwie świadomość zagrożeń. Profilaktyka będzie bowiem kluczem do tego, aby zmniejszyć liczbę korzystających z pomocy społecznej. Sytuacja taka powinna wpływać z kolei pozytywnie na zagrożenie związane ze zmniejszaniem się środków finansowych przeznaczanych dla potrzebujących.

Ważne jest również aktywne korzystanie ze środków zewnętrznych (zwłaszcza pochodzących z funduszy UE) przez jednostki pomocy społecznej oraz inne podmioty z terenu Powiatu Włoszczowskiego, gdyż kwoty pozyskiwane w ten sposób wzbogacają w pewnym sensie systematyczne zmniejszenie środków finansowych płynących z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz ogólny deficyt związany z niedofinansowaniem instytucji realizujących zadania pomocy społecznej.

Zaplanowane w Strategii działania społeczne powiatu mają na celu likwidację (lub maksymalne ograniczenie) negatywnych zjawisk. Kierunki strategiczne mają przede wszystkim przyczynić się do rozwoju oraz wzrostu jakości życia społeczności lokalnej, ale także do rozpowszechnienia aktywnych zachowań społecznych oraz przedsiębiorczych postaw wśród mieszkańców.

2. Założenia finansowe realizacji Strategii

Powodzenie w rozwiązywaniu problemów społecznych w powiecie w najbliższych latach, w dużej mierze zależało będzie od możliwości organizacyjnych i finansowych samorządu powiatowego.

Zakłada się, że cele i działania Strategii będą wyznaczały kierunki finansowania polityki społecznej Powiatu Włoszczowskiego. Wiele projektów

finansowanych będzie ze źródeł zewnętrznych. Przed powiatem otwierają się możliwości związane przede wszystkim z funduszami UE na lata 2014-2020. Planując działania społeczne z wykorzystaniem środków unijnych z nowej perspektywy finansowej warto wziąć pod uwagę, że promowane będą projekty bardziej złożone, zintegrowane tzn. realizowane wspólnie przez kilka jednostek samorządu terytorialnego w formie różnego rodzaju partnerstw.

W razie potrzeby, Powiat Włoszczowski zobowiązuje się przeznaczać corocznie w swoim budżecie środki służące finansowaniu konkretnych projektów. Zakres i wielkość finansowania będą określane w uchwale budżetowej.

Środki finansowe na działania zaplanowane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Włoszczowskiego na lata 2016–2022 będą pochodziły przede wszystkim z następujących źródeł:

- ✓ budżet Powiatu Włoszczowskiego (w tym budżety jednostek organizacyjnych powiatu – przede wszystkim Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie);
- ✓ budżet państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych;
- ✓ budżetu państwa na finansowanie realizacji zadań zleconych;
- ✓ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) - na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych oraz ich zatrudnianie;
- ✓ krajowe i regionalne programy operacyjne (aktualnie w fazie projektów) finansowane ze środków funduszy UE na lata 2014-2020; kluczowe dla realizacji projektów społecznych będą następujące programy operacyjne:
 - Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 (wybrane priorytety: Sprawne usługi publiczne; Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo; Włączenie społeczne i walka z ubóstwem; Otwarty rynek pracy)
 - Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 - PO WER 2014-2020 (wybrane priorytety: Osoby młode na rynku pracy; Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji; Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa)

- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (jeden z priorytetów to: Wspieranie włączenia społecznego, ograniczania ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich)
 - Program Operacyjny „Rybacko i Morze” na lata 2014-2020 (jeden z priorytetów to: Zatrudnienie i spójność terytorialna na obszarach rybackich (będzie realizowany m.in. poprzez promowanie kapitału ludzkiego i dialogu społecznego czy ułatwianie różnicowania działalności i tworzenia miejsc pracy)
 - Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020 (jeden z priorytetów to: Przedsiębiorcza Polska Wschodnia).
- ✓ środki budżetu państwa pochodzące z programów ministerialnych (np. Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych czy Ministerstwa Sportu i Turystyki) finansujące m.in. projekty z zakresu: pomocy społecznej, bezpieczeństwa, sportu czy edukacji);
 - ✓ Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (finansuje m.in. takie obszary jak zdrowie, wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego czy godna praca i dialog trójstronny);
 - ✓ Szwajcarsko-Polski Program Współpracy (tzw. Fundusz Szwajcarski), z którego można dofinansować m.in. rozwój społeczny i zasobów ludzkich (działania z zakresu ochrony zdrowia czy poprawy opieki społecznej);
 - ✓ środki organizacji pozarządowych oraz prywatnych podmiotów
 - ✓ inne, dostępne środki finansujące działania społeczne.

9 Misja Powiatu Włoszczowskiego w sferze społecznej

Misja Powiatu Włoszczowskiego konkretyzuje kierunek polityki społecznej oraz w zwięzły sposób precyzuje istotę działań powiatu i podstawowe funkcje do spełnienia na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

MISJA POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO w SFERZE SPOŁECZNEJ:

Zapobieganie oraz ograniczenie skali i skutków problemów społecznych, a także budowa sprawnego systemu wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz będących w trudnej sytuacji życiowej poprzez podniesienie poziomu ich zaradności życiowej i przystosowanie do sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie w celu osiągnięcia spójności społecznej

10 Priorytety powiatu w sferze społecznej - cele strategiczne i operacyjne

Diagnoza oraz analiza SWOT w sferze społecznej Powiatu Włoszczowskiego, oraz zidentyfikowane na ich podstawie potrzeby i problemy społeczne, a także Misja Powiatu Włoszczowskiego posłużyły jako podstawa do określenia celów strategicznych powiatu.

Cele strategiczne pozwoliły skonstruować koncepcję powiatu w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, ale ich charakter jest ogólny. Dlatego też, do każdego z celów strategicznych przypisano zestaw celów operacyjnych (szczegółowych), które precyzują, jak chcemy osiągnąć cele strategiczne.

Cele strategiczne i operacyjne nie mają układu hierarchicznego – są względem siebie równoważne i komplementarne. Cele będą realizowane równocześnie, w zależności od dostępnych źródeł finansowania oraz zaangażowania się we wdrażanie Strategii poszczególnych instytucji i podmiotów.

Tabela 30. Wykaz celów strategicznych i operacyjnych

CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY
1. Kompleksowe wsparcie dziecka i rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej	1.1. Zwiększenie efektywności pomocy rodzinom
	1.2. Rozwój i promocja rodzinnej pieczy zastępczej
	1.3. Przeciwdziałanie oraz maksymalne ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie
2. Polepszenie jakości życia osób niepełnosprawnych	2.1 Zwiększenie aktywności społecznej osób niepełnosprawnych
	2.2. Poprawa sytuacji niepełnosprawnych na rynku pracy
	2.3. Usprawnienia systemowe na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym
3. Niskie bezrobocie, a także wysoki poziom edukacji oraz przedsiębiorczości	3.1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz wzmocnienie funkcjonalności instytucji rynku pracy
	3.2. Wzrost poziomu wykształcenia oraz wyrównywanie szans edukacyjnych
	3.3. Rozwój przedsiębiorczości
4. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	4.1. Polepszenie jakości oraz dostępu do usług medycznych
	4.2. Zwiększenie świadomości zdrowotnej mieszkańców oraz inicjowanie działań prozdrowotnych
5. Aktywizacja mieszkańców, przeciwdziałanie wykluczeniu oraz wzrost integracji społecznej w powiecie	5.1. Wzrost empatii oraz świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów innych osób, zwłaszcza zmarginalizowanych
	5.2. Wsparcie i rozwój działalności organizacji pozarządowych oraz inicjatyw społecznych
	5.3. Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej oraz wzrost bezpieczeństwa mieszkańców
6. Usprawnienie funkcjonowania systemu pomocy społecznej	6.1. Wzrost jakości usług pomocy społecznej
	6.2. Poprawa stanu infrastruktury

	pomocy społecznej oraz optymalizacja warunków bytowych w obiektach przeznaczonych dla osób pokrzywdzonych i wykluczonych

Źródło: Opracowanie własne

11 Działania i zadania w ramach wypracowanych celów operacyjnych

Cele operacyjne Strategii będą wdrażane poprzez zestaw działań i zadań. Poniżej, wskazano na zaplanowane do realizacji w horyzoncie czasowym 2016-2022 kierunki działań oraz propozycje zadań w obrębie poszczególnych celów.

CEL STRATEGICZNY 1. KOMPLEKSOWE WSPARCIE DZIECKA I RODZIN BĘDĄCYCH W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ		
Cel Operacyjny	Działania / Zadania	Główne instytucje realizujące cel
1.1. Zwiększenie efektywności pomocy rodzinom	Rozwój profesjonalnego i kompleksowego poradnictwa rodzinnego (udzielanie pomocy pedagogicznej, prawnej, socjalnej oraz psychologicznej)	PCPR, PIK, OPS
	Promocja i realizacja działań profilaktycznych oraz terapeutycznych zapobiegających dysfunkcjom rodziny	
	Współpraca z podmiotami działającymi na rzecz rodziny w zakresie m.in. kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny	
	Wdrożenie Powiatowej Karty Dużej Rodziny	
1.2. Rozwój i promocja rodzinnej pieczy zastępczej	Pomoc i wsparcie dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą (m.in. zwiększone wsparcie finansowe, grupy wsparcia, większa częstotliwość organizowanych spotkań)	PCPR, PUP
	Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej	
	Organizacja szkoleń podnoszących kompetencje wychowawcze osób sprawujących pieczę zastępczą oraz kompetencje społeczne dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	
	Organizacja czasu wolnego dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (projekty z obszaru kultury, edukacji, sportu, rekreacji)	
	Promocja idei rodzicielstwa zastępczego oraz nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej	
	Realizacja programu „Uwierz w siebie. Program aktywizacji podopiecznych PCPR we Włoszczowie” – instrumenty aktywnej integracji skierowane do dzieci i młodzieży z rodzin zastępczych oraz osób objętych procesem usamodzielnienia pochodzących z rodzin zastępczych, realizowane m.in.	

	poprzez treningi kompetencji życiowych, kursy zawodowe, wykłady edukacyjne czy karnety na basen Przeprowadzanie szkoleń dla kandydatów do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej Zwiększone wsparcie w procesie usamodzielniania się wychowanków rodzin zastępczych i placówki opiekuńczo – wychowawczej (m.in. pomoc pieniężna na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki, w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia, poradnictwo specjalistyczne, szkolenia i warsztaty podnoszące umiejętności społeczne i kompetencje zawodowe) Porozumienia z innymi jst na utrzymanie dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i rodzinach zastępczych	
1.3. Przeciwdziałanie oraz maksymalne ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie	Działania prewencyjne (m.in. projekty edukacyjne, informacyjne, kampanie społeczne) Rozwój i intensyfikacja działalności Zespołu Interwencji Kryzysowej (m.in. działania informacyjno – edukacyjne, psychoedukacja, poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne oraz rodzinne) Realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie Usprawnienie współpracy i instytucjami wymiaru sprawiedliwości, policją oraz innymi podmiotami na rzecz zwalczania oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (m.in. wspólne interwencje służb, kampanie społeczne) Utworzenie grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy Zespoły interdyscyplinarna	PCPR, PIK, OPS

CEL STRATEGICZNY 2. POLEPSZENIE JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH		
Cel Operacyjny	Działania / Zadania	Główne instytucje realizujące cel
2.1. Zwiększenie aktywności społecznej osób niepełnosprawnych	Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych ze środków PFRON: – uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej – dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych – dofinansowania do środków pomocniczych, przedmiotów ortopedycznych i sprzętu rehabilitacyjnego – dofinansowania do sportu, kultury turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych – dofinansowania do likwidacji barier funkcjonalnych.	PCPR, WTZ, SP, DPS
	Likwidacja barier architektonicznych w miejscach publicznych (m.in. zakup i montaż windy w budynku Starostwa Powiatowego)	
	Organizacja imprez o charakterze kulturalnym, zdrowotnym, rekreacyjnym, edukacyjnym, sportowym dla osób niepełnosprawnych, ale także przedsięwzięć na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną	
	Realizacja programu „Uwierz w siebie. Program aktywizacji podopiecznych PCPR we Włoszczowie” – instrumenty aktywnej integracji skierowane do osób niepełnosprawnych oraz ich opiekunów, realizowane m.in. poprzez turnusy i wyjazdy rehabilitacyjne, kursy zawodowe czy wykłady edukacyjne	
2.2. Poprawa sytuacji niepełnosprawnych na rynku pracy	Tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych (m.in. działania ze środków PFRON w ramach rehabilitacji zawodowej – np. zwrot kosztów pracodawcy, który wyposażył stanowisko pracy dla osoby niepełnosprawnej)	PUP, PCPR, WTZ, DPS, SP, PK-D
	Działania na rzecz osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo (m.in. działania informacyjne i kampanie zachęcające do aktywności zawodowej)	

	Zwiększenie dostępności do edukacji oraz zwiększenie przedsiębiorczości osób niepełnosprawnych (m.in. tworzenie przedsiębiorstw ekonomii społecznej, dostosowanie obiektów edukacyjnych do potrzeb niepełnosprawnych)	
	Zwiększanie kompetencji i umiejętności osób niepełnosprawnych (m.in. projekty edukacyjne, organizacja zajęć, kursów, rozwijanie zainteresowań i pasji)	
2.3. Usprawnienia systemowe na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym	Wsparcie (organizacyjne, finansowe) tworzenia i funkcjonowania organizacji i placówek działających na rzecz osób niepełnosprawnych oraz rozwój wolontariatu	PCPR, DPS, WTZ PK-D, PIK, SP
	Zwiększenie i ułatwienie dostępu do informacji o istniejących instrumentach pomocowych czy przedsięwzięciach skierowanych do osób niepełnosprawnych (m.in. organizacja spotkań dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, działania z wykorzystaniem Internetu oraz dostosowanie stron internetowych powiatu do potrzeb osób niepełnosprawnych)	
	Poprawa jakości świadczonych usług (m.in. poradnictwo, wsparcie środowiskowe, usługi opiekuńcze, rehabilitacyjne)	
	Systematyczne doposażenie Wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego oraz urządzeń pomocniczych	

CEL STRATEGICZNY 3. NISKIE BEZROBOCIE, A TAKŻE WYSOKI POZIOM EDUKACJI ORAZ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI		
Cel Operacyjny	Działania / Zadania	Główne instytucje realizujące cel
3.1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz wzmocnienie funkcjonalności instytucji rynku pracy	Opracowanie i realizacja Powiatowego Programu Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy	PUP
	Rozwój i doskonalenie usług świadczonych przez instytucje rynku pracy, w tym instrumentów aktywizacji zawodowej (m.in. poradnictwo zawodowe, informacja zawodowa, szkolenia i przekwalifikowania, pośrednictwo pracy, staże i praktyki zawodowe, elastyczne formy zatrudnienia, wolontariat) oraz organizacji form wsparcia takich jak: prace interwencyjne, roboty publiczne czy dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej	
	Programy i projekty na rzecz ograniczenia bezrobocia, m.in.: „Młodzi na start” – poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej; „Aktywnie w przyszłość” – aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych - działania w ramach projektów to poradnictwo zawodowe, szkolenia czy staże	
	Wsparcie systemowe publicznych i niepublicznych instytucji rynku pracy (m.in. doskonalenie struktur organizacyjnych, rozwój instrumentów analitycznych rynku pracy, szkolenia i doskonalenie zawodowe pracowników służb zatrudnienia, wyposażenie w odpowiednie narzędzia i systemy informatyczne)	
	Współpraca i projekty partnerskie instytucji na rzecz poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy (partnerstwa i porozumienia Powiatowego Urzędu Pracy podpisywane m.in. z organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorstwami oraz gminnymi ośrodkami pomocy społecznej – np. wspólne aplikowanie o środki zewnętrzne)	

	Aktywne uczestnictwo instytucji rynku pracy z powiatu w ogólnopolskich i regionalnych programach aktywizacji zawodowej (ujętych w krajowych i regionalnych planach działań na rzecz zatrudnienia)	
	Upowszechnienie informacji o realizowanych projektach oraz usługach oferowanych przez PUP	
3.2. Wzrost poziomu wykształcenia oraz wyrównywanie szans edukacyjnych	Podnoszenie jakości kształcenia w szkołach (m.in. doskonalenie kadr nauczycielskich, innowacyjne programy nauczania, komputeryzacja i doposażenie szkół w niezbędny sprzęt, wymiana młodzieży i współpraca międzynarodowa szkół) Programy stypendialne dla uczniów szkół powiatowych Dostosowanie form i kierunków kształcenia w placówkach oświatowych do zmieniającego się zapotrzebowania na rynku pracy Promocja różnych form edukacji pozaszkolnej (np. kształcenie ustawiczne osób starszych) Rozwój i poprawa stanu obiektów oświatowych, w tym sportowych obiektów przyszkolnych - dostosowanie obiektów edukacyjnych do nowoczesnych standardów i potrzeb, również osób niepełnosprawnych Rozwijanie nowoczesnych metod kształcenia e-learning (m.in. formy nauki na odległość, organizacja kursów e-learningowych) Rozwój form doradztwa zawodowego dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz doradztwa w zakresie wyboru dalszych kierunków kształcenia (m.in. prelekcje dla uczniów prowadzonych przez przedstawicieli wyższych uczelni na temat charakterystyk studiów na poszczególnych uczelniach, spotkania (w formie doradztwa) z przedstawicielami agencji zatrudnienia oraz powiatowego urzędu pracy na temat atrakcyjności na rynku pracy absolwentów wybranych kierunków itp.)	PZEA, placówki oświatowe powiatu, SP, PUP

	Realizacja projektów i programów edukacyjnych, w tym: „Zawodowcy z Włoszczowy” – podniesienie kwalifikacji zawodowych uczniów techników; „Szansa na sukces zawodowy” Uczenie się przez całe życie – Leonardo da Vinci Mobilność – Szkolenie praktyczne uczniów poprzez organizację praktyk i stażów Realizacja zajęć edukacyjnych poprzez wynajem hali sportowej na lekcje W-F z młodzieżą oraz korzystanie młodzieży z basenu na lekcjach W-F „Park młodego naukowca” – zagospodarowanie terenu obiektu wokół I LO (m.in. boisko wielofunkcyjne, bieżnia, szachy terenowe, gry stolikowe, ogólnodostępny Internet, ekspozycja muzealna na powietrzu) Przyciągnięcie na teren powiatu szkolnictwa wyższego (filie, oddziały zamiejscowe)	
3.3. Rozwój przedsiębiorczości	Wsparcie nowo powstających mikroprzedsiębiorstw, w tym w szczególności na obszarach wiejskich (poprzez system szkoleń i doradztwa, dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej itp.) Promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia (poprzez m.in. kampanie informacyjno-edukacyjne, szkolenia, dobre praktyki) zwłaszcza wśród osób bezrobotnych Rozwój instytucji otoczenia biznesu oraz organizacji wspierających przedsiębiorczość (np. powołanie powiatowego inkubatora przedsiębiorczości) Organizacja szkoleń przygotowujących osoby bezrobotne do prowadzenia własnej firmy Aktywne wspieranie przedsiębiorców (zwłaszcza małych i nowych firm) w pozyskiwaniu środków zewnętrznych – m.in. doradztwo, spotkania informacyjne Aktywizacja środowisk lokalnych i podniesienie poziomu współpracy jednostek samorządowych oraz organizacji otoczenia biznesu w zakresie wspierania przedsiębiorczości (m.in. spotkania, forum przedsiębiorczości)	SP, PUP

CEL STRATEGICZNY 4. POPRAWA STANU ZDROWIA MIESZKAŃCÓW		
Cel Operacyjny	Działania / Zadania	Główne instytucje realizujące cel
4.1. Polepszenie jakości oraz dostępu do usług medycznych	Rozwój, modernizacja infrastruktury zdrowotnej poprawiającej dostępność i jakość świadczonych usług medycznych (m.in. poprzez rozbudowę lub modernizację obiektów ochrony zdrowia, zakup i modernizację sprzętu medycznego, wdrażanie systemów zarządzania jakością w placówkach zdrowotnych, itd.)	SP, ZOZ, placówki medyczne, DPS, PCPR
	Wsparcie i działania rozwojowe na rzecz Zespołu Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie (m.in. dotacja powiatu na remont oddziałów szpitalnych: wewnętrznych (I i II), rehabilitacji oraz na zakup histeroskopu, aparatu usg oraz osprzętu do laparoskopu)	
	Zwiększenie dostępności do różnych form psychiatrycznej opieki zdrowotnej oraz upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego	
4.2. Zwiększenie świadomości zdrowotnej mieszkańców oraz inicjowanie działań prozdrowotnych	Organizowanie bezpłatnych badań profilaktycznych oraz promocja działań profilaktycznych	PP-P, placówki oświatowe PCPR, DPS, ZOZ, WTZ, placówki medyczne, PSSE
	Propagowanie zdrowego stylu życia (m.in. szkolenia, spotkania informacyjne, akcje w zakresie edukacji prozdrowotnej)	
	Realizacja działań w ramach międzynarodowych i krajowych programów zdrowotnych (np. w zakresie profilaktyki HIV/AIDS)	
	Upowszechnianie wiedzy nt. zdrowia psychicznego	
	Realizacja projektów partnerskich z zakresu ochrony i promocji zdrowia	

CEL STRATEGICZNY 5. AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW, PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU ORAZ WZROST INTEGRACJI SPOŁECZNEJ W POWIECIE		
Cel Operacyjny	Działania / Zadania	Główne instytucje realizujące cel
5.1. Wzrost empatii oraz świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów innych osób, zwłaszcza zmarginalizowanych	Organizacja i wspieranie akcji, kampanii, spotkań, konferencji itp. na rzecz kształtowania i rozwijania świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia sytuacji osób wykluczonych	PCPR, SP, placówki oświatowe, PP-P
	Współpraca z podmiotami publicznymi i prywatnymi w zakresie działań informacyjnych i edukacyjnych w tym zakresie (m.in. ze szkołami, policją, organizacjami pozarządowymi itd.)	
	Opracowanie materiałów informacyjnych, broszur, poradników wyjaśniających aspekty psychologiczne, socjologiczne czy ekonomiczne problemów społecznych	
5.2. Wsparcie i rozwój działalności organizacji pozarządowych oraz inicjatyw społecznych	Współpraca sektora publicznego z pozarządowym (m.in. zlecenie zadań administracji publicznej organizacjom; współorganizowanie kampanii społecznych i akcji informacyjnych; wspólne spotkania oraz przedsięwzięcia – np. realizacja programu „Lokalnie decydujemy razem” – wzmocnienie działań jst dla lokalnej społeczności: program partnerski (Powiatu Włoszczowskiego, gminy Secemin, gminy Kluczewsko, Fundacji na Rzecz Społeczeństwa, Tolerancji, Integracji, Wolności, Edukacji, Kultury oraz Stowarzyszenia Rozwoju Gminy Secemin) mający na celu wdrożenia standardów współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi poprzez m.in. szkolenia oraz powołanie Międzygminnego Centrum Organizacji Pozarządowych	SP, PCPR, WTZ
	Rozwój i promocja wolontariatu	
	Popularyzacja ekonomii społecznej i wsparcie tworzenia przedsiębiorstw ekonomii społecznej (m.in. spółdzielni socjalnych,	

	spółdzielni pracy, klubów integracji społecznej itd.)	
	Działania na rzecz większego zaangażowania i włączenia organizacji pozarządowych w projekty na rzecz profilaktyki i integracji społecznej oraz wspieranie działań podejmowanych przez organizacje (m.in. organizacyjne, finansowe czy promocyjne)	
	Wspieranie aktywności społecznej (m.in. organizacja spotkań i szkoleń dotyczących promocji aktywności i zaangażowania obywatelskiego)	
5.3. Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej oraz wzrost bezpieczeństwa mieszkańców	Rozwój instytucji kultury (m.in. modernizacja niezbędnej infrastruktury, doposażenie w niezbędny sprzęt, wspieranie i organizacja imprez i przedsięwzięć kulturalnych) oraz wsparcie działalności artystycznej	SP, placówki oświatowe, jednostki organizacyjne powiatu, m.in. PCK-R, jednostki policji oraz straży pożarnej
	Współdziałanie powiatu z gminami w zakresie poprawy stanu i rozwoju mieszkalnictwa (m.in. wsparcie dla powstawania prywatnych inwestycji mieszkaniowych, działania na rzecz rozwoju mieszkalnictwa komunalnego i socjalnego)	
	Podniesienie dostępności i jakości e-usług publicznych oraz upowszechnienie dostępu do szybkiego Internetu (m.in. informatyzacja administracji lokalnej; budowa szerokopasmowej infrastruktury dostępu do Internetu)	
	Rozwój bazy sportowo – rekreacyjnej oraz organizacja i wsparcie przedsięwzięć typu rajdy rowerowe czy imprezy i zawody sportowe	
	Realizacja działań i zadań wynikających z rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem Bezpieczniej”	
	Promowanie dobrych praktyk i postaw obywatelskich w zakresie bezpieczeństwa	

CEL STRATEGICZNY 6. USPRAWNIENIE FUNKCJONOWANIA SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ		
Cel Operacyjny	Działania / Zadania	Główne instytucje realizujące cel
6.1. Wzrost jakości usług pomocy społecznej	Rozwój kompetencji służb pomocy społecznej (m.in. wymiana doświadczeń z jednostkami z innych powiatów, zdobywanie lub pogłębianie kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach, kursach czy warsztatach, uczestnictwo w konferencjach z zakresu problematyki społecznej)	SP, PCPR, DPS, WTZ, PP-P, ZIK, PK-D, placówka opiekuńczo – wychowawcza
	Wypracowanie strategicznych kierunków działania w zakresie pomocy społecznej oraz ich realizacja (m.in. wdrożenie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych; opracowanie lub aktualizacja szczegółowych programów z zakresu poszczególnych problemów społecznych)	
	Zacieśnienie współpracy oraz partnerstwa instytucji publicznych i prywatnych z obszaru pomocy społecznej (m.in. organizacja spotkań w celu wymiany doświadczeń; budowanie partnerstw lokalnych; współpraca międzysektorowa i interdyscyplinarna oraz usprawnienie mechanizmów wymiany informacji; realizacja wspólnych projektów np. udzielenie gminie Włoszczowa dofinansowania przez powiat prowadzenia stołówki Brata Alberta we Włoszczowie)	
6.2. Poprawa stanu infrastruktury pomocy społecznej oraz optymalizacja warunków bytowych w obiektach przeznaczonych dla osób pokrzywdzonych i wykluczonych	Wzrost standardów warunków lokalowych służb pomocy społecznej (m.in. modernizacje, przebudowy, remonty budynków w których są świadczone usługi społeczne oraz ich wyposażenie)	PCPR, DPS, WTZ, PP-P, ZIK, PK-D, placówka opiekuńczo – wychowawcza
	Ulepszanie warunków bytowych osób przebywających w placówkach opiekuńczych wraz z poprawą wyposażenia tych placówek	

	Poprawa funkcjonalności Domu Pomocy Społecznej (m.in. obsługa informatyczna; monitorowanie instalacji SAP – powiadomienie drogą telekomunikacyjną i radiową jako element bezpieczeństwa pożarowego w DPS; instalacja fotoogniw; przebudowa kotłowni i systemu podgrzewania wody; dostawa materiałów medycznych jako element zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej podopiecznym DPS)	

- **Główne instytucje realizujące cel – objaśnienie skrótów:**
 - PCPR: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
 - ZIK: Zespół Interwencji Kryzysowej
 - PUP: Powiatowy Urząd Pracy
 - WTZ: Warsztaty Terapii Zajęciowej
 - SP: Starostwo Powiatowe
 - DPS: Dom Pomocy Społecznej
 - PK-D: Punkt Konsultacyjno – Doradczy dla Niepełnosprawnych
 - PZEA: Powiatowy Zespół Ekonomiczno – Administracyjny
 - ZOZ: Zespół Opieki Zdrowotnej
 - PP-P: Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna
 - PSSE: Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna
 - PCK-R: Powiatowe Centrum Kulturalno – Rekreacyjne.

12 Nawiązanie do strategicznych dokumentów wyższego rzędu na poziomie województwa, kraju oraz Unii Europejskiej

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Włoszczowskiego wpisuje się w cele i kierunki działań społecznych najważniejszych dokumentów strategicznych z obszaru polityki społecznej na poziomie regionalnym, krajowym, jak i europejskim. Zgodność i komplementarność Strategii z dokumentami wyższego rzędu (województwa, kraju oraz Unii Europejskiej) jest jednym z warunków koniecznych dla jej skutecznej realizacji.

- 1) **EUROPA 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu**
- 2) **Strategia Rozwoju Kraju 2020**
- 3) **Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020**
- 4) **Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020**
- 5) **Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020**
- 6) **Świętokrzyski Program Pomocy Społecznej na lata 2012-2017.**

1. **EUROPA 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu**

Strategia Europa 2020 to wizja społecznej gospodarki rynkowej dla Europy XXI wieku. SRPS jest zgodna głównie z dwoma priorytetami Europy 2020 tj.:

- **rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu:** wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną (obszary priorytetowe: Zatrudnienie i Umiejętności oraz Walka z ubóstwem).
- **rozwój inteligentny:** rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji (obszary priorytetowe: Edukacja oraz Społeczeństwo Cyfrowe).

W Strategii Europa 2020 wytyczono również kilka nadrzędnych, wymiernych celów UE oraz projektów przewodnich. Cele i projekty UE w które wpisują się założenia i kierunki działań SRPS Powiatu Włoszczowskiego to:

- Cele UE:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%
- liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a conajmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie
- liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.

- Projekty przewodnie UE:

- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej
- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa.

2. Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to główna strategia rozwojowa państwa. Dokument wyznacza trzy obszary strategiczne w ramach których zaplanowano również działania o charakterze społecznym: Sprawne i efektywne państwo; Konkurencyjna gospodarka oraz Spójność społeczna i terytorialna.

Celem głównym Strategii jest „wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności”.

Do priorytetowych kierunków interwencji publicznej Strategii Rozwoju Kraju, z którymi są zgodne cele i działania SRPS Powiatu Włoszczowskiego zaliczają się przede wszystkim:

- Zwiększenie efektywności instytucji publicznych
- Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela
- Rozwój kapitału społecznego
- Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela
- Zwiększanie aktywności zawodowej
- Poprawa jakości kapitału ludzkiego
- Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej
- Zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu
- Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych
- Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych
- Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych
- Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych.

3. Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020

Celem głównym Strategii jest „Wzrost wydajności pracy we wszystkich sektorach gospodarki Polski Wschodniej”, a jeden z obszarów strategicznych to Zasoby pracy i jakość kapitału ludzkiego.

Do strategicznych kierunków działań Strategii Polski Wschodniej, w które wpisuje się SRPS należą przede wszystkim: Przeciwdziałanie wykluczeniu na rynku pracy oraz Wzmocnienie potencjału nowoczesnych kadr dla gospodarki opartej na wiedzy.

4. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020

Wizja Strategii to „Świętokrzyskie – region zasobny w kapitał i gotowy na wyzwania”. SRPS Powiatu Włoszczowskiego jest komplementarna z następującymi celami strategicznymi strategii wojewódzkiej:

- Koncentracja na poprawie Infrastruktury regionalnej (cel nr 1)
- Koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki Regionu (cel nr 3)
- Koncentracja na rozwoju obszarów wiejskich (cel nr 5).

Cele operacyjne Strategii Rozwoju Województwa, które będą realizowane również przy udziale SRPS Powiatu Włoszczowskiego to przede wszystkim:

- Poprawa infrastruktury społecznej i usług publicznych, czyli wzrost kapitału społecznego, wsparcie zatrudnienia i wyższa jakość życia w Regionie
- Sprzyjanie kumulowania kapitału ludzkiego, czyli zdrowi, kreatywni i wykształceni ludzie jako podstawa myślenia o pomyślnej przyszłości
- Tworzenie sprzyjających warunków dla przedsiębiorczości, w tym przede wszystkim sektora MŚP, czyli dla podmiotów, które finalnie decydują o innowacyjności
- Rozwój usług publicznych (na obszarach wiejskich)
- Rozwój funkcji pozarolniczych.

5. Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego to dokument, w którym sformułowano założenia określające koncepcję realizacji polityki społecznej na terenie województwa świętokrzyskiego. Określone w dokumencie cele i zadania, stanowią wyzwanie dla wszystkich społeczności lokalnych oraz instytucji działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych i poprawy jakości życia w województwie.

„Misją strategii polityki społecznej województwa świętokrzyskiego jest włączenie wszystkich mieszkańców, rodzin i podmiotów województwa do działań na rzecz trwałego rozwoju, poprawy jakości życia, zmniejszenia skali problemów społecznych, a także ich łagodzenia”.

Założenia i cele SRPS Powiatu Włoszczowskiego wpisują się przede wszystkim we wskazane poniżej cele strategiczne i operacyjne Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego:

- Cel strategiczny: Minimalizacja obszarów wykluczenia społecznego
 - ~ Cele operacyjne:
 - Wsparcie osób i rodzin żyjących w ubóstwie oraz zagrożonych ubóstwem
 - Wyrównywanie szans w dostępie do usług społecznych
 - Efektywny system wsparcia rodzin oraz rodzicielstwa zastępczego
 - Rozwój systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Cel strategiczny: Kompleksowe działania na rzecz integracji społecznej oraz aktywizacji osób niepełnosprawnych
 - ~ Cele operacyjne:
 - Kształtowanie wizerunku osób niepełnosprawnych na rynku pracy
 - Rozwój usług socjalnych dla osób niepełnosprawnych

- Tworzenie warunków sprzyjających zaradności i samodzielności osób niepełnosprawnych.
- Cel strategiczny: Efektywny system polityki społecznej
 - ~ Cele operacyjne:
 - Systematyczne diagnozowanie problemów społecznych oraz planowanie strategiczne i operacyjne w obszarze polityki społecznej
 - Wprowadzanie i wspieranie innowacyjnych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej
 - Ograniczenie niekorzystnych tendencji w sferze ludnościowej i rodzinnej
 - Dostosowanie infrastruktury i bazy społecznej do dynamiki długookresowych trendów demograficznych
 - Kształcenie i szkolenia zawodowe kadr pomocy i integracji społecznej
 - Współpraca jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z instytucjami rynku pracy.
- Cel strategiczny: Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców województwa świętokrzyskiego
 - ~ Cele operacyjne:
 - Wzmocnienie potencjału instytucji pozarządowych i wsparcie partnerstw na poziomie lokalnym i regionalnym
 - Zaangażowanie NGO's w procesie rozwiązywania problemów społecznych
 - Rozwój sektora ekonomii społecznej w województwie.

6. Świętokrzyski Program Pomocy Społecznej na lata 2012-2017

Świętokrzyski Programu Pomocy Społecznej jest integralną częścią Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012 – 2020. Program ten, dostosowuje współczesne wyzwania i założenia pomocy społecznej do zdiagnozowanych potrzeb, możliwości i zasobów regionu świętokrzyskiego.

SRPS Powiatu Włoszczowskiego jest zgodna z celem strategicznym dokumentu oraz ze wszystkimi celami operacyjnymi w nim sformułowanymi. Cele Świętokrzyskiego Programu Pomocy Społecznej to:

- Cel Strategiczny: Zwiększenie efektywności systemu pomocy i integracji społecznej

❖ Cele Operacyjne:

- Ograniczanie zjawiska wykluczenia społecznego
- Wsparcie rozwoju usług socjalnych i edukacyjnych dla osób starszych
- Rozwój systemu opieki i wsparcia nad dzieckiem i rodziną
- Inspirowanie i wspieranie innowacyjnych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej
- Upowszechnienie nowych metod i standardów pracy socjalnej poprzez kształcenie i szkolenie zawodowe kadr pomocy i integracji społecznej.

13 System wdrażania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Włoszczowskiego realizowana będzie w horyzoncie czasowym 2016-2022, po jej zatwierdzeniu i uchwaleniu przez Radę Powiatu Włoszczowskiego. Po przyjęciu dokumentu przez Radę, za jego zarządzanie i wdrożenie oraz przedstawianie okresowych ocen z postępu jego realizacji odpowiedzialny będzie organ wykonawczy powiatu tj. Zarząd Powiatu Włoszczowskiego wraz ze Starostą Włoszczowskim poprzez jednostkę organizacyjną powiatu -Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

we Włoszczowie jako jednostkę o charakterze operacyjnym, pełniącą funkcję koordynatora wdrażania Strategii.

Działania z zakresu koordynacji procesu wdrażania i monitorowania Strategii będą obejmowały przede wszystkim:

- monitorowanie wdrażania Strategii oraz poszczególnych projektów
- współpracę z innymi jednostkami i podmiotami w zakresie realizacji Strategii
- zapewnienie zgodności realizacji Strategii z dokumentami programowymi wyższego rzędu
- promocję oraz udzielanie informacji nt. Strategii i projektów z niej wynikających
- aktualizację (w razie konieczności) Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
- zbieranie danych i informacji na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji poszczególnych projektów
- przygotowanie raportów (najlepiej rocznych) z wdrażania Strategii oraz przedkładanie ich Radzie Powiatu
- dokonanie oceny ex-post po zakończeniu realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Włoszczowskiego.

Warunkiem niezbędnym dla pełnego i właściwego wdrożenia Strategii jest uwzględnianie w razie potrzeby wydatków z nią związanych w kolejnych budżetach powiatu na lata 2016-2022. Istotnym elementem wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie zaangażowanie jak największej liczby podmiotów publicznych i prywatnych do współpracy w procesie realizacji działań na rzecz poprawy sytuacji społecznej w powiecie.

Do instytucji wspomagających wdrażanie Strategii przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zaliczyć należy jednostki organizacyjne powiatu oraz inne instytucje i podmioty publiczne, jak i prywatne - np. realizujące działania z obszaru szeroko rozumianej polityki społecznej – m.in. projekty edukacyjne, rynku pracy, ochrony zdrowia czy bezpieczeństwa obywateli.

Ważne są także instytucje partnerskie, które np. zarządzają określonymi programami i środkami, z których będzie można sfinansować działania wynikające ze Strategii (m.in. poszczególne ministerstwa, samorząd województwa, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, banki oraz inne instytucje finansowe) oraz instytucje doradcze i naukowe.

14 System monitoringu Strategii oraz sposoby jej oceny

Monitorowanie to proces systematycznego zbierania i analizowania wiarygodnych informacji i danych dotyczących wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, który obrazuje tempo zmian i jakość realizacji projektów społecznych. Celem monitoringu jest sprawdzenie zgodności realizacji działań z wcześniej zatwierdzonymi założeniami. Za proces monitorowania i raportowania odpowiadać będzie Zarząd Powiatu Włoszczowskiego wraz ze Starostą Włoszczowskim poprzez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie.

Monitorowanie będzie prowadzone za pomocą wskaźników osiągnięć, a ich pomiar odbywać się będzie głównie na poziomie poszczególnych, zaplanowanych działań. Monitorowanie obejmować będzie również dane finansowe z realizacji projektów, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na nie środków (zwłaszcza publicznych).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest zobowiązane do okresowego (najlepiej corocznego) przedkładania Radzie Powiatu Włoszczowskiego raportu monitoringowego z wdrażania Strategii. Zakres przedmiotowy raportów okresowych powinien obejmować co najmniej: przebieg procesu wdrażania oraz efekty zaplanowanych działań, a także poziom ponoszonych wydatków.

Okresowe raporty z monitoringu stanowić będą podstawę przygotowania oceny wdrożenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych sporządzanej na zakończenie okresu planowania. Ocena wykonania Strategii powinna zawierać przede wszystkim następujące elementy oraz informacje:

- efekty realizacji Strategii oraz stopień jej wdrożenia;
- szczegółowy wykaz kosztów i źródeł finansowania poszczególnych projektów oraz koszty całościowe realizacji Strategii;
- wnioski na przyszłość.

Przygotowane oceny (okresowe oraz końcowa) realizacji Strategii powinny każdorazowo udzielić odpowiedzi na następujące pytania:

- Czy problemy społeczne i zdiagnozowane źródła tych problemów są nadal aktualne, czy nie należy ich zmienić lub czy nie pojawiły się nowe, istotne wcześniej nie zgłaszane?
- Czy sformułowana wizja rozwoju społecznego powiatu jest nadal aktualna?
- Czy sformułowane cele oraz działania do realizacji są aktualne, czy nie należy ich rozszerzyć, zawęzić lub sformułować nowe?
- Czy planowane wskaźniki osiągnięć są właściwie dobrane i nie wymagają weryfikacji?

W wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Włoszczowskiego powstaną efekty, których miernikiem będą oczekiwane wskaźniki osiągnięć. Monitoring wdrażania Strategii będzie dokonywany w cyklu rocznym oraz na zakończenie procesu planowania czyli w 2020 r. Podstawą jego przeprowadzenia będzie zestaw kluczowych wskaźników osiągnięć przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 31. Oczekiwane (kluczowe) wskaźniki osiągnięć Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Wskaźnik	Jednostka miary
Odsetek gospodarstw korzystających z pomocy społecznej	szt.
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu: – Ubóstwa – Niepełnosprawności – Bezrobocia – Problemów rodziny – Długotrwałej lub ciężkiej choroby	os.
Liczba rodzin i osób w tych rodzinach objętych wsparciem pomocy społecznej	rodziny / os.

Liczba nowych rodzin zastępczych, w tym zawodowych	szt.
Liczba usamodzielnionych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej	os.
Liczba podjętych interwencji dotyczących przemocy w rodzinie	szt.
Liczba osób, które wzięły udział w programie korekcyjno – edukacyjnym	os.
Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny	szt.
Liczba obiektów i miejsc publicznych przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	szt.
Liczba organizacji i placówek działających na rzecz niepełnosprawnych	szt.
Liczba przedsięwzięć na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym	szt.
Liczba zatrudnionych osób niepełnosprawnych	os.
Liczba niepełnosprawnych korzystających z dofinansowania w ramach środków na rehabilitację społeczną (PFRON)	os.
Liczba nowych miejsc pracy	szt.
Stopa bezrobocia	%
Liczba pracujących	os.
Liczba zatrudnionych absolwentów	os.
Wskaźniki dotyczące wykształcenia mieszkańców	% os. z danym wykształceniem
Liczba projektów na rzecz poprawy funkcjonowania i oferty kształcenia obiektów edukacyjnych	szt.
Liczba zrealizowanych edukacyjnych programów stypendialnych	szt.
Liczba absolwentów szkół powiatowych	os.
Liczba zarejestrowanych mikroprzedsiębiorstw	szt.
Wskaźnik przedsiębiorczości powiatu	liczba podmiotów/ 10 tys. mieszkańców
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie	zł
Liczba mieszkańców z podziałem na ekonomiczne grupy wieku	os.
Liczba zmodernizowanych i unowocześnionych placówek zdrowotnych	szt.
Liczba zorganizowanych, bezpłatnych badań profilaktycznych	szt.
Liczba świadczonych usług na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi	szt.
Liczba zgonów	os.
Liczba zorganizowanych przedsięwzięć na rzecz kształtowania i rozwijania świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia sytuacji osób wykluczonych	szt.
Liczba organizacji pozarządowych, w tym działających w obszarze polityki społecznej	szt.
Liczba podmiotów ekonomii społecznej	szt.
Wolontariusze działający na rzecz osób wykluczonych	os.
Budowa, modernizacja, unowocześnienie, doposażenie obiektów pełniących ważne funkcje społeczne, kulturalne i administracyjne	szt.

Liczba wybudowanych / wyremontowanych budynków mieszkalnych (w tym komunalnych i socjalnych)	szt.
Liczba zespołów artystycznych	szt.
Liczba klubów sportowych	szt.
Liczba zorganizowanych przedsięwzięć cyklicznych i jednorazowych (imprezy, zawody, koncerty) o charakterze kulturalnym, sportowym, rekreacyjnym	szt.
Liczba wybudowanych lub przebudowanych obiektów rekreacyjnych i sportowych	szt.
Liczba świadczonych e-usług przez administrację szczebla powiatowego	szt.
Długość wybudowanej sieci Internetu szerokopasmowego	km
Liczba projektów zwiększających bezpieczeństwo mieszkańców	szt.
Opracowane i realizowane programy strategiczne z zakresu problemów społecznych	szt.
Udział w różnych formach doształcania pracowników służb pomocy społecznej	szt.

Źródło: Opracowanie własne

15 Podsumowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Włoszczowskiego

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Włoszczowskiego na lata 2016-2022 jest dokumentem, który optymalizuje działania społeczne i instytucjonalne w sytuacjach kryzysowych. Każda społeczność wypracowuje właściwe dla siebie systemy wsparcia uruchamiane w wypadku pojawienia się problemów społecznych lub wówczas, gdy jednostka lub grupa znajduje się w trudnej sytuacji życiowej, której przezwyciężenie wykracza poza ich własne środki, możliwości i uprawnienia. W sferze działań socjalnych celem głównym jest dbałość o to, by jednostki i rodziny (zwłaszcza żyjące w trudnych warunkach) miały dostęp do systemu wsparcia społecznego i zasobów społecznych umożliwiających osiągnięcie potencjału koniecznego do samodzielnego funkcjonowania.

Strategia zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w powiecie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, ochrona zdrowia czy sądownictwo.

W celu usystematyzowania tych działań podstawą polityki społecznej w powiecie powinna być strategia, która określa misję, cele i kierunki działania oraz

wskazuje na sposób ich monitorowania. Strategia określa opcje rozwoju poszczególnych instrumentów prowadzenia polityki społecznej na rzecz skutecznego rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Włoszczowskiego wskazuje także na działania, które należałoby podjąć, by społeczność zamieszkująca powiat mogła w sposób jak najpełniejszy zaspokajać swoje potrzeby i realizować własne pomysły rozwojowe.

Osiągnięcie w jak najwyższym stopniu założonych w Strategii celów jest możliwe tylko w przypadku pełnego zaangażowania i dużej determinacji podmiotów odpowiedzialnych za jej wdrażanie. Realizacja Strategii wymaga partnerstwa i współpracy wielu instytucji i środowisk, zabezpieczenia w razie potrzeby odpowiednich środków finansowych w budżecie powiatu oraz przez inne podmioty, a także pozyskania niezbędnych środków zewnętrznych (np. z funduszy UE na lata 2014-2020).